

C

NP R01 C161

విజయ ప్రచురణ, 2.

5

చ ర మ రా త్రి

త్రీ త్రీ

గు ప్తా బ్ర ద ర్పు

వి శా ఖ ప ట్నం

11

హాక్కులు

గుప్తా బ్రదర్స్ :: విశాఖపట్నం.

8911.0224

ప్రతి - 75

8857

ప్రథమ ముద్రణం

రెండు వేలు

1957

ధర : రూ 1.75

చ ర మ రా త్రి

రచన : శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు

బొమ్మలు : వింజమూరి శర్మ

కృష్ణాజిల్లా పెనమలూరు గ్రామస్తులు
 శిగురుపాటి బి.వి.రామయ్య గారు
 1955

ఇందులో

1. చరమరాత్రి	1
2. సీతయ్య	27
3. కోనేటిరావు కథలు	36
4. కోనేటిరాత్రి	41
5. కోనేటిజన్మ	44
6. బొమ్మ	48
7. ఆశ్వమేధయాగం	52
8. అనామిక	58
9. నేటి హిరణ్యాక్షుడు	65
10. శూర్పణఖా మానసంరక్షణం	73
11. ఒసే ! తువ్వలు అందుకో !	79
12. హేమంతం	88
13. కవి సన్మానం	96
14. పంచపాండవులు	101
15. ఒక్కల	109
16. త్సణంలో సగం	114
17. బాధ కవిత్వానికి పర్యాయపదం	119
18. ఐశ్వర్యం ఎదుట దారిద్ర్యం	128

శ్రీ రంగం శ్రీనివాసరావు

(నరకం, భూమి, స్వర్గం అనే మూడు కాలాలలో ఆలాపన)

రాత్రి పదకొండు గంటలయింది. ఇంకొకగంట. ఇంకొక్క అరవై నిమిషాలు. సరిగ్గా పన్నెండు కాగానే చచ్చిపోదలచుకున్నాను. అన్నీ ఆలోచించు కున్నాను. ఇప్పుడా? ఆరు నెలలనుంచీ నాకిదే ఆలోచన. ఆరు నెలలనుంచి సిద్ధమవుతున్నాను. ఇప్పటిదా ఈనిశ్చయం? ఆరు నెలలకిందటే తెగించాను. అప్పటినుంచీ నాకిదే ఆలోచన. నిశ్చయాన్ని మార్చుకుందామనికాదు. ఆరు నెలలు ఆహోరాత్రాలు జాగ్రత్తపూర్వకం ఎడతెగని యోచనారంగాలలో నా నిశ్చయాన్ని స్థానం చేయించాను. ఆరు నెలల అవభృథ స్థానంలో పవిత్రీకృతమైన నా అందమైన నా ఆడుకునే నా,

తిరుగులేని, భయంకరమైన సంకల్పాన్ని ఈరాత్రి ఆచరణలో పెడుతున్నాను.

ఈరాత్రి నా ఆత్మహత్యా మహోత్సవం. ఇది ఆహ్వాన పత్రిక కాదు. ఈప్రదర్శనకి ప్రేక్షకులు అనవసరం. ఇది నా సొంత వ్యవహారం. ఇతరులు లోనికిరాకూడదు.

మరణించాలని నిశ్చయించుకున్నాను. సరిగ్గా ఈరాత్రి పన్నెండు గంటలకి చచ్చిపోవాలని సంకల్పించుకున్నాను. “ఈ రాత్రి. పన్నెండు కాగానే. ఈ రాత్రే ఎంచేత? పన్నెండుకే ఎందువల్ల? అసలు చచ్చిపోవడం ఎందుకు? చచ్చిపోతూన్న ఓ వ్యక్తీ! నువ్వెవ్వరు!”

నే నెవరు? అనవసరం. అయితే ఈరాతకూడా అనవసరమే? పోనీ, నే నెవరో చెప్పనా? ఎవరికి చెప్పను? ఎందుకీరాత? అదే. ఈ రచన ఎందుకో, ఎవరికో తేల్చుకుందామనే చచ్చిపోతున్నాను. ఆరు నెలలుగా చచ్చిపోతున్నాను. ప్రతీదినం ఆధ్యాత్మికంగా చచ్చిపోయాను. ఈరాత్రి భౌతికంగా. త్వరలో నేను చెయ్యబోయే ఆఖరు అభినయం. నా వాక్యానికి ఫుల్ స్టాప్. నా కావ్యానికి పరిసమాప్తి.

జీవితాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి జీవించడమే అవసరం అనే సునాయాసపు సూత్రం నిరాకరించి మరణం ఇందుకు నా మార్గంగా ఎంచుకున్నాను. ఇది ఎవరికీ బోధపడదు. ఎవరికీ బోధపరచలేననికూడా నే నెరుగుదును. అయినా నా ఈ క్వేషన్ కిదే సాల్యూషన్.

అదే పొరపాటు. నేనొక రచయితననీ, రాతలో ప్రకాశించలేక చచ్చిపోతున్నాననీ అనుకోవద్దు. ఈచేతులతో నా ఎనిమిదివందల పేజీల నవలని దగ్ధం చేశాను. నాకు రాత చేతకాదని ఎవరూ అనరు. నేనసలే అనుకోలేదు. కీర్తిదాహం తీరక పోవడం నా ఆత్మహత్యకి కారణంకాదు. ప్రేమలో పరాజయం కారణంకాదు. ధనాభావం అంతకన్నా కారణం కాదు.

ఎంచేతనంటే! మానాన్నకి బోలెడంత ఆస్తి ఉంది. పెద్ద ఉద్యోగం చేస్తున్నాడు. రెండు చేతులా ఆర్జిస్తున్నాడు. (లంచాలంటావా? అనుకో.) నేను ప్రేమించిన స్త్రీ నన్ను అంగీకరించింది. మా వివాహం విషయంలో మా తల్లిదండ్రులు మాకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యం ఇచ్చారు. నన్ను ప్రేమిస్తున్న అమ్మాయికి అందమూ, చదువూ, డబ్బూ, తెలివీ ఉన్నాయి. జీవించాలనుకుంటే రేపే ఆమెని పెళ్ళిచేసుకోగలను. నా వయస్సు 24 ఏళ్ళు. నా బదుకంతా ముందే వుందని నా కెవరూ చెప్పనక్కరలేదు. నాకే కీర్తికావలిస్తే నా నవల ప్రకటించి ఉందును. నేను రచయితనేకాదు. చిత్రకారుణ్ణి. నా చిత్రాలు ప్రదర్శించి ఉందును. (వాటినికూడా నాశనం చేశాను. కాని అంతకన్నామంచివి చిత్రించగలను.) నేను చిత్రకారుణ్ణి మాత్రమేకాదు. నాకు సంగీతంకూడా వచ్చును. వయొలిన్ వాయిస్తాను. క్రికెట్, టెన్నిస్, ఫుట్ బాల్ ఆడతాను. నాకు మానవమాత్రుడు కోరుకోదగ్గవన్నీ

ఉన్నాయి. నన్ను తెలిసినవారంతా నాకేమీ లోపంలేదంటారు.

నేను మెడికల్ కాలేజీలో చదువుకుంటున్నాను.

ఈ వివరాలన్నీ అనవసరం. సరదాగా చదువుకోవడానికి కథ రాయడంలేదు నేను. పన్నెండు గంటల కోసం కాచుక్కుచున్నాను. ఈలోపున ఏం చెయ్యడానికీ తోచక ఇది రాస్తున్నాను. ఆరు నెలల నా ఆలోచనల సారాంశం రాస్తున్నాను ఇది ఎవరిచేతిలోపడ్డా ఇబ్బందిలేదు. బహుశా పదకొండు గంటల యాభై తొమ్మిది నిమిషాలకి ఈరాసినదంతా ఈ వెలుగుతున్న కొవ్వొత్తికి అప్పగిస్తానేమో. ఈరోజే మానాన్న పంపించిన రెండువందల రూపాయలు ఈ కొవ్వొత్తికే ఇచ్చి వేసినవాణ్ని కానూ నేను !

విద్యుద్దీపాలున్న ఈ గదిలో ఒక కొవ్వొత్తిని మాత్రం వెలిగించి కూచున్నానంటే, నాటేబిలు ముందు కాగితాలూ కలం పెట్టుకొని కూచున్నానంటే, ఒక చేరుమాలూ, ఒక సిగరెట్టుపెట్టె పెట్టుకొని కూచున్నానంటే చేతిగడియారాన్ని వెల్లకిలా పడుకోబెట్టి కూచున్నానంటే నీసా ఒకటి ఎదురుగుండా ఉంచి ...

బ్రాందీ ? తప్ప. విషం ? తప్ప. రైట్. అదే ! క్లోరో ఫారం ! చూశావా మరి ? నేనేమీ ఆలోచించకుండా చెయ్యను. నూతిలో పడి ఉక్కిరిబిక్కిరిగా, ఉరిపోసుకుని నాలుక వేలాడుతూ, విషం తాగి కడుపు దహించుకుని పోయి,

రైలుబండికింద ముక్కలైపోయి ... ఈ చావులేవీ నాకు మనస్కరించవు. నిద్రపోతూ, కలలుకంటూ, అపస్మారంలో హాయిగా, అందంగా కరిగిపోయి సురిగిపోతాను. చావు బదులు సరిహద్దును తుడిచి వేస్తాను. హఠాత్తుగా అనాయాసంగా చచ్చిపోవడా నికికూడా వీళ్లున్నాయి. ఎలెక్ట్రిక్ షాక్ తో, ఎత్తునుంచి దుమికి. కణతమిద రివాల్యూర్ తో కొట్టుకుని. పన్నెండు ఔన్నుల గాజుగ్లాసులో పదిఔన్నుల స్టీలుపోసి రెండు చిటికెల (అంత అనవసరం) సైనెడ్ కరిగించి చిటికెనవేలి మీద బ్లెషుతో గంటుపెట్టి, ఆ వేలు ద్రవంలో ఉంచితే చాలును. నా హైపోడర్మిక్ సిస్టంనివాడినా చాలును. కాని ఇవేమీ నాకు తృప్తి కలగించవు. నా సంగతేవేరు. నా సంగీతం వేరు. హాయిగా, అందంగా స్వప్నాలతో ... అదీ నారకం.

చిత్రంకాదా? ఇదినరకు, ఆరు నెలలక్రితం, ఎప్పడో, ఆరు నెలలకిందట, క్రీస్తుపూర్వం ఆరు నెలలవెనక, భూమిపుట్టిన ఆరు నెలలకు ముందు, అప్పుడు ఆరోజుల్లో జీవితమంటే ఆపాయంగా, ఊపిరితియ్యడమే మహద్భాగ్యంగా, సుందర దృశ్యాలు చూస్తూ, సుందరగ్రంథాలు చదువుతూ, రాస్తూ, గానంచేస్తూ, బొమ్మలు చిత్రిస్తూ, నేను ప్రేమించిన నన్ను ప్రేమించిన ప్రేమను ప్రేమిస్తూ, జ్ఞానాన్ని మధిస్తూ, వెయ్యి చేతులతో, వెయ్యి ఇంద్రియాలతో జీవిత మాధుర్యమంతా తనివితీరా పీల్చిన, విసుగు లేకండా అనుభవించిన... లేదా పీల్చినట్లు, అనుభవించినట్లు భ్రమించిన నేను, నేడు, ఈనాడు,

నేటికి, ఈనాటికి, అన్ని ఆశలూ అడుగంటి, ఐహికయాత్రలో ఆకర్షణపోయి, ఒకానొక క్రూరమైన క్రోధావేశం పుట్టుకొచ్చి ఎంతవేగం ఈ వికార నటనానికి పరిసమాప్తి చెబుదామా, ఎంతశీఘ్రం ఈ నికృష్ట దృశ్యాన్ని చెరిపివేద్దామా అని తహతహ, ఆవేదనా, ఆందోళనా పొందడం అమ్మయ్యా నాకే ఆశ్చర్యం! ఓహో ఆశ్చర్యం, ఆశ్చర్యం, నాలో నాకే ఆశ్చర్యం కలిగిస్తోంది.

కాని నేనేం చెయ్యగలను? ఇంకేం చెయ్యను? ఏం చెయ్యమంటావ్. ఏం చేదాం అనుకున్నా ఎదురుగుండా, ఏం లాభం? అనే ప్రశ్న అటకాయిస్తుంది. ఎన్నివిధాల మోచించినా మృత్యువు ఆవశ్యకమై, కాగిలించుకొనే స్నేహితుడిలాగ, ఆదరంగా ఓదార్చే బంధువులాగ, ఆహ్వానిస్తూ వికృతకవాటమై స్వాగత తోరణాలు ధరించిన దివ్య భవనంలాగ కనబడుతూ, జీవితం భయంకరమై, దుస్సహమై, దుష్టమై, విహ్వలభావం సోకించి, శత్రువై, సర్పమై, శాస్త్రాలమై, శాపమై రావద్దనే రాక్షసిలాగ, పోపో అనే పొగలాగ కనబడుతూవుంటే వినబడుతూవుంటే ఆహా! నా నిశ్చయం, ఔరా! నా నిర్ణయం ఇంకోలాగ ఎలావుంటుంది?

చనిపోవాలని నిశ్చయించుకున్నాను. చిత్రంకాదూ? ఏడాదికిందట నా స్నేహితుడు, డబ్బులేక చదువుమాని పనిలో ప్రవేశించి, సంసారంలో ప్రవేశ పెట్టబడి, బదుకువల్ల లాఠీచార్జి చెయ్యబడి కుదువువల్ల నిలువుదోపిడి చెయ్యబడిన నా

స్నేహితుడు ఏడాదికింద కనబడి నన్నొక మహోపకారం,
చిటికెడు పొటాసియం ఫెర్రోసైనైడ్, చిత్రం! స్పెల్లింగు
తప్పుతో రాసినమాట, సగం మూసిన సగం కళ్ళతో
ప్రార్థిస్తూవున్న నా స్నేహితుడు, కాగితాన్ని నా చేతిలోపెట్టి
(కోరిన వస్తువును నోటితో చెప్పలేక) ఒకే ఒక్క మహోప
కారం చెయ్యమని, ఆఖరికోరిక చెల్లించమని ప్రాధేయపడితే,
ససేమిరా అని నేను పట్టుబట్టి, ఇవ్వనుగాక ఇవ్వనని భీష్మించు
కొని, ప్రాణపు పావిత్ర్యం గురించి, జీవిత సాభాగ్యం గురించి
కవిత్యపు గమకాలతో ఉపన్యాసం ఇచ్చిన నేను, అతని
కథంతా విని, ఏన్నోమార్గాంతరాలు చూపించి, ఏన్నో
దృష్టాంతాలు బోధించి, బదకవలసిన అవసరం రుజువుచేసిన
నేను, పరాజయ మెరగని జీవితపు పతాకాన్ని అతని
మనస్సులో ప్రతిష్ఠించిన నేను (నాకు జ్ఞాపకం, బ్రానింగ్ కవి
Soul అనే గీతంనుంచి Oh, our manhood's prime
Vigour! Oh' The wild joys of Living!
ఇత్యాది పాదాలు, బైరన్ రాసిన "To sit on rocks"
మొదలై నవి-అదంతా ఇక్కడ ఉటంకించడం అనవసరం—
నా వాదానికి వాటిని స్తంభాలుగా చేసిన నేను) — నేను
(ఈ వాక్యాన్ని ఇంతటితో పూర్తిచెయ్యాలంటే) అతణ్ణి
బతికించాను. అతని కిప్పుడు మళ్ళీ కొడుకు! అతని కిప్పుడెంతో
మర్యాద! ఎంతో హాయిగా ఇప్పుడతడు జీవిస్తున్నాడు.

ఇక నేను ఎప్పుడు ప్రవేశించిందో నా మనస్సులో ఈ
కీటకం! (ఆరు నెలల కిందట కాబోలు) ఎలా ప్రవేశించిందో

ఈక్రిమి ! నాకు తెలియకండా కాబోలు. ఎన్ని సద్మత్యా
 హాలు, ఎన్ని సాలీమగుూళ్ళు, ఎన్ని అంధకార గుహాంతరాలు
 చొరబడ్డానో, ఎన్ని ఇంద్రజాలాలు చేశానో, ఎన్నిమాన్లు
 పునః పునః పునః పరీక్షలు చేసుకున్నానో నా హృదయ
 హృదయ హృదయాంత రాంత రాంత రాశాలలో ! ఎన్ని
 ప్రశ్నలు, ఎన్ని సంజాయిషీలు ! ఎన్ని రాజీలు, చిరాకులు,
 కోపాలు, తాపాలు, సందేహాలు ! ఓహో, ఆ సందిగ్ధాల
 సంధ్యా సమయంలో నన్ను నేనే ఎన్నోమార్లు చిత్రవధ
 చేసుకున్నాను. ఎంత యమయాతన పడ్డానని ! అడుగడుగునా
 ఎవరో వెనకనుండి తరుముకువస్తున్నట్లుండేది. ఏదో కొండ
 చిలువ నన్ను చుట్టుకున్నట్లుండేది. కారుకమ్మిన పొగలు
 తుపానుపెట్టినట్లు ఉక్కిరిబిక్కిరి కలిగేది. ఇక నా మెదడులో
 హోరు చెప్పనక్కరలేదు. సంగీత విరుద్ధమైన వివిధశబ్ద
 సమ్మేళనలతో, వాటిలోనే వివిధ విచిత్రలయలతో, అవ్యక్త
 భీతావహంగా వినిపించే ధ్వనులు, కథలలో చెప్పుకునే,
 మనస్సులో ఊహించుకునే, మానవుడి భయం నాటినుండి
 నేటివరకూ ధరించే రకరకాల రూపాలూ, వికారపు కోరలూ,
 కొమ్మల కొమ్మల కొమ్మలూ, అనేక వక్త్రాలూ, ఒంటినిండా
 ముళ్ళూ, నాసా రంగ్రాలనుండి అగులుకక్కే జంతువులు
 నన్ను ముట్టడించేవి. అర్థంలేని పై శాచిక మంత్రాలు నా
 నిద్రకి భంగం కలిగించేవి. నల్లని వర్ష మేఘాలతో నా
 మానసిక వ్యోమమంతా చాందినీ కప్పేవి.

ఎక్కడిదా అంధకారం? ఫ్లెమిష్ చిత్రకారుల వర్ణ
లేపనంలో, బోదిలేర్, రాన్ బో కవుల సంక్షోభ కవిత్వంలో,
డీక్విస్సీ నల్లమందు పొగలలో, డీన్ స్విఫ్ట్ మాంస ద్వేషంలో,
షాసెన్హార్ తత్వజిజ్ఞాసలో, బిథోవెన్ కళవైనక, డోస్టవ్
స్కీ గ్రంథపుటలలో, ఎడ్గార్ పో ఆత్మలో, దండక, ఆఫ్రికా
అరణ్యాలలో, సైబీరియా ఎడారులలో, ఉత్తరధ్రువరాత్రుల
మంచుకప్పిన మైదానాలలో ఎక్కడనుండివచ్చిన అంధకారం
అది!

నా చీకటిలో గిలగిలకొట్టుకుంటూ, నూదులవంటి,
బాణాలవంటి భావాలతో, తప్తతెలప్రవాహాల నిరంతర
స్నానంలో, పగిలిన అగ్నిపర్వతాల ప్రచండాగ్భాటంలో,
ప్రకోపించిన పంచభూతాల నిరంకుశ పరిపాలనలో, గగన
చుంబకములైన మహాతరంగాలు ఘూర్ణిల్లే ప్రళయ సము
ద్రాలతో నా మెదడంతా అల్లకల్లోల మయ్యేది.

చచ్చిపోతున్న ఓ వ్యక్తి! చాలించు ఇక నీ సరదా
రాత! చస్తానని ఎవరిని జడిపిస్తావు? చాలా చూశాం
ఇలాంటివి. ఈ కార్యంచేసేవారెవరూ ఇన్ని తర్జన భర్జనలు
చెయ్యరు. ఒక్కక్షణంలో ముగించుకుంటారు. నూతిలో వురికీ,
సముద్రంలోపడి, విషంతాగీ, ఉరిపోసుకొనీ, ఎత్తునుండి దుమికీ,
ఎలెక్ట్రిక్ షాక్ తో ఎక్సెట్రా! జాబితా లనవసరం. ఒక
లక్ష మార్గాలున్నాయి. ఏదైనా స్వీకరిస్తారు, నీలా గను
కున్నావా?

లేదు. చాలా ఆలోచిస్తారు. నాలాగే! చాలా వితర్కిస్తారు. నాలాగే. నాకు తెలుసును. మరణించడం అంటే, నిండుప్రాణం హరించిపోవడమంటే మీదమీదలేదు. మరణశీక్ష విధించబడినవాడు కూడా ఇష్టంగా ఉరికొయ్య ఎక్కడు. ఎంతోమంది ఉరితీయబడేనుండు తమ్ము తీసుకు వెళ్లుతూన్న వాళ్ళతో కాట్లాడి, వాళ్ళని రక్కి, కరచి, విలవిలలాడుతారు. దీర్ఘ రోగులుకూడా సులువుగా చచ్చిపోరు. సమీపించే మృత్యువును ప్రతి రక్తకణంతోనూ ఎదుర్కొంటాడు. వైద్యులు కుదర్చలేక పెదవి విరిచిన అసహ్యమైన జబ్బులు మోసుకుంటూ ఎలా గైనా బతికివుండడం కోరతాడు ప్రాణి. మురికి కాలువలోని కుక్క కుళ్లికుళ్లి చచ్చిపోతుంది కాని, ఎంత తిండిలేకపోయినా, ఎంత వానలో తడిసి, ఎంత చలిలో కొంకరవారిపోయినా వెంటనే చచ్చిపోదు. ఎన్నో జననాలనీ, మరణాలనీ నేను దగ్గర ఉండి చూశాను. చూశావా మరి! నేను చచ్చిపోతున్నానంటే నిరాలోచితంగా. పిరికితనంగా పెడసరం చేస్తున్నానని ఎంత మాత్రమూ అనుకోవద్దు. ఒక్కొక్క సంగతే జాగ్రత్తగా తూచి ఒక్కొక్క మార్గమే ఓపికగా అనుసరించి ఈ అమూల్య నిరాశ నందుకున్నాను.

గట్టిగా గాలివేసి కొవ్వొత్తి ఆరిపోయింది. చీకట్లోనే ఆలోచిస్తూ అలా వుండిపోయాను కొంతసేపు. మళ్ళీ దీపం వెలిగించి రాస్తున్నాను. ఇంకా పన్నెండు కాలేదు.

అయితే ఏమంటున్నావ్, నేస్తం! నేను చచ్చిపోవడం ఏమీ సమంజసంగా లేదంటావు. నేను సజీవంగా ఉండడం సమాజక్షేమానికి అవసరం అంటావు. నాబదుకు నాది కాదు. అది సంఘంలో ఒక భాగం. అదిపోతే సంఘయంత్రం నడవదు. సమాజంలో నా స్థానాన్ని విస్తరించి పలాయన మవుతున్నానంటావు కాదూ! ఉండు, ఉండు. ఆస్థలం నిర్ణయమయిందా? ఆ విలువలు నిర్దేశించబడ్డాయా? నా స్థలాన్ని నేను వెదుక్కుంటూ ఉంటే ఎన్నిరకాల నిరోధాలు ఎదుర్కుంటున్నాయో ఎరుగుదువా? నాచుట్టూ ఎన్ని ముళ్లకంచెలున్నాయో చూశావా? నన్ను పెలివేసి, సందేహించి, నేనంటే భయపడి, అసహ్యించుకుని నన్ను హతమార్చడానికి చూసే ఈ ఇనపపద్ధతిమీద నాకేం గౌరవం ఉంటుంది? ఈ కుళ్ళిపోతూన్న సంఘం మర్యాదలను నే ననుసరించగలనా? ఈ కపటనాటకంలో నాకిష్టంలేని పాత్ర వహించి ఎలా ఒప్పించగలను?

నేస్తం! నేటి ప్రపంచానికి తెలిసింది ఒక్కటే విలువ. ధనం! నా సంగీతాన్నీ, కవిత్వాన్నీ, చిత్రలేఖనాన్నీ ఎవరూ హర్షించరు. డాక్టరునై, వృత్తిలో దిగినప్పుడు కూడా, నాయిత్యం, నా వేషమూ, నా మోటారుకారూ చూస్తారు కాని డబ్బు తీసుకోకండా వైద్యం చేస్తానంటే వెర్రివాడికింద కట్టేస్తారు. ఎవరికివారు, తమ తెలివితేటలనూ, జిత్తులనూ సామర్థ్యాలనూ డబ్బుకింద మార్చుకోడానికి ప్రయత్నించ

డం పరిపాటి. ధనార్జన ప్రధానమై, పరదై సమై, మానవులకు మహదాశయమైపోయింది. ప్రపంచసమస్య అంటే ఆర్థిక సమస్య. మనుష్యుల విలవలు కొలవడానికి స్పష్టంగా కనిపించే కొలత ధనంకాక మరేముంది ప్రస్తుత పరిస్థితులలో! ధనంవల్లనే ఆధిక్యం కాబట్టి ధనోపార్జనకే ప్రతివ్యక్తి పెనగులాడతాడు. ధనంమూల మిదం జగత్. వీడు గుడ్డిగవ్వ చెయ్యడు. మన సామెతలు మన దృక్పథానికి సాక్ష్యం. చెడిపోవడానికీ బాగుపడడానికీ భేదం ధనమే నిర్ణయిస్తుంది. ఏకాగ్రతతో తపస్సుచేసే యోగులలాగ కొందరు కుబేరుని వేదికముందు సహస్రనామజపం చేస్తూనే ఉంటారు. వడ్డీలు, లెక్కలు! వడ్డీలకు వడ్డీలు! జీవితమంతా డబ్బు పోగుచేసే యజ్ఞం. పెట్టుబడులెందుకు? వాణిజ్యం ఎందుకు? వణిజ నీతి అంటారు. పాలలో అట్టే నీళ్లు చేర్చనద్దు. బియ్యంలో ఎక్కువ రాళ్లు కలపవద్దు. నేతిలో ఎక్కువ కొవ్వు కలపవద్దు. అసలీకల్తీ చెయ్యడా లెందుకు? లాభం కోసం. వ్యాపారం సాగడానికి. బంగారం, కాగి బంగారం, తినేతిండి, కట్టేబట్ట, కట్టడాల్సిన కావ్యాల్సిన, చదువూ, సౌందర్యం అన్నీ అమ్మకానికి సిద్ధం. అన్నిటికీ "సరసమైన" ధరలు. న్యాయమైన వ్యాపారం చెయ్యాలట. ప్రకటనలు! బొమ్మలతో, కర పత్రాలతో, గోడలమీద, విద్యుచ్ఛక్తితో, విమానాలనుంచి ప్రకటనలు. దేశదేశాలలో ప్రచారం. దేశాలకు దేశాలే బజార్లు. వర్తకపు న్యాయం. వ్యాపారపు నూత్రాలు, సరుకు

నమ్మకం. మా పాపులు చూడండి. ఒక్కమాగు చూస్తే మరెక్కడకీ వెళ్ళరు. వేశ్య అలంకరించుకొని ఆహ్వానించి నట్లే. ఒకడు చెడితేనేగాని మరొకడు బాగుపడడట! తక్కువకి కొని ఎక్కువకి అమ్మాలట! ఒక్కొక్కప్పుడు బజారు నాడి పరీక్షించి సామాన్లను చీకట్లో దాచేయ్యాలట! అన్నిటికీ ఖరీదులు కట్టడం పరిపాటి అయిపోయింది. “ఏమండీ! బీరకాయ లెంతకి కొన్నారు?” “అబ్బే! దగాపడి పోయారండీ”. ఒకడు కుళ్ళు వంకాయ లమ్మేస్తాడు. ఒకడు చెత్త పద్యా లమ్మేస్తాడు. వంద రూపాయలకి దమ్మిడి లాభం హామీ ఇచ్చే వ్యాపారం చూపిస్తే ధనంజయుణ్ణయి పోతానంటా డొకడు. పెట్టుబడిదారీ విధానానికి అంత్యకాలం ఆసన్నమయిందని వీళ్ళెవరూ కనుక్కోలేకండా ఉన్నారేం? ఇంకా ఆ పాతవ్యవస్థనే పట్టుకుని ఊగులాడుతారేం? ఉత్పత్తి ప్రాథమికదశలో ఉన్నప్పుడు వ్యక్తి సామర్థ్యానికి ప్రాముఖ్యం ఉండేది. ఇప్పుడో! ఇది జూదంగా మారలేదూ! అంతా లాటరీ! అంతా గారడీ! ఎవ డెప్పుడు గెలుస్తాడో తెలియదు. ఎవ డెందుకు ఓడిపోతాడో తెలియదు. నేటి వ్యవస్థకొక నీతిలేదు. ఒక నియమం లేదు.

అందువల్ల ఈ జూదంలో నేను పాల్గొనిలేను. పడిన శ్రమకు రూపాయిలగాపైసాలతో లెక్క కడుతున్నప్పుడు పని ఎగగొట్టి ధనం సులువుగా ఆర్జించాలని ఉబలాటం కలుగుతుంది. పనిలో శ్రద్ధ పోతుంది. అదుగు, ఈ ఉద్యోగస్తు

లందరినీ “మీరు చేస్తున్న పనిలో మీకెంత ఆసక్తి ఉంది?” అని.
 “ఏమిటో, ఆ జీతపురాళ్ళకోసం కాకపోతే ఎవడిక్కావాలి
 వెధవ ఉద్యోగం?” అంటారు.

ఏదో ఒక ఉద్యోగంలో తలదూర్చి, ఏదో ఒక
 వృత్తిలో బోర్డుకట్టి, అడుగునించీ ఆరంభించి అభివృద్ధికోసం
 పడిగాపులు పడుతూ జీవితాన్ని వెళ్ళబుచ్చడమేనా మాన
 వుడి పరమావధి? జీవితాన్ని ప్రచోదనం చేసే ఇతరశక్తులు,
 జీవితాన్ని ఆనందమయం చేసే ఇతరానుభూతులు మరేవీ
 లేవా? ఒకరినొకరు ద్వేషిస్తూ, తమ్ము తామే అసహ్యించు
 కుంటూ ఇంతేనా బతుకంటే! తానే చెయ్యగలపని తన
 మనస్సంతా పెట్టి చెయ్యడం? చేసినందువల్ల తాను ఆనందం
 పొందడం, దాని ఫలితం అందరినీ అనుభవించ నివ్వడం
 ప్రస్తుత పరిస్థితులలో సాధ్యమవుతుందా? ఇది నాది అను
 కోడం, దాన్ని దాచుకోడం, దానికోసం ఈర్ష్యపడడం,
 ఎంత వెర్రి మమకారం? ఉన్నతజీవితంలో ఈ విషాలు లేవు.
 ఒక కవి గీతాలు రాస్తే, ఒక వైజ్ఞానికుడు శాస్త్రపరిశోధన
 చేస్తే, ఒక కళాకారుడు శిల్పం సృష్టిస్తే, ఆఫలం అంతా,
 సంఘం అనుభవిస్తుంది సంఘం అంతా దాన్ని పంచుకుం
 టుంది. అందుకు అభ్యంతరం ఉండకూడదు. ఉంటే సమా
 జంలో ఇంకా కుళ్ళు నిలిచి ఉండన్నమాట. అందుకే మన
 దేశంలో వైజ్ఞానికులకంటే బిచ్చగాళ్ళే ఎక్కువమంది.

సంఘంలో ఇంకా చాలా కల్మషం నిలిచి ఉంది. కాబట్టే సంఘకార్యాలన్నీ బాధలమధ్యా, కన్నీళ్ళమధ్యా జరుగుతున్నాయి. అయితే ప్రపంచానికి అవసరమైన అల్ప కార్యాలన్నీ ఎవరు చేస్తారు? అందరూ అందలమెక్కితే మోసేవాళ్ళేవరు? సేవ్య సేవకధర్మం. ఇదొక అభ్యంతరమే పూర్వం. అందుకే ఆ సామెత. ఇప్పుడు మనుష్యులశ్రమ మానవుని బుద్ధిబలంవల్ల చాలామట్టుకు తగ్గిపోయింది. నేను సుఖంగా ఉండడానికి నా నౌఖరును కష్టపెడతాననడానికి వీలులేదు. విద్యుచ్ఛక్తి నిన్ను సుఖపెడుతుంది. ఆవిరి నిన్ను సుఖపెడుతుంది. విజ్ఞానం నిన్ను సుఖపెడుతుంది. నీ సుఖాలను నీ సోదరులందరికీ పంచిపెట్టు. అందులోనే అనల్ప సౌఖ్యం ఉంది.

ఔను. ఈ ప్రపంచం మిథ్య అనీ, జీవితం దుఃఖ భూయిష్టమనీ అనేవాళ్ళను నేను లక్ష్యపెట్టను. ఈ విషాదాలన్నింటికీ నీ అజ్ఞానం కారణం. వీటన్నింటినీ తొలిగించడానికి వీలుంది. మనుష్యులకు సుఖించడానికి జన్మతః హక్కుంది. ధనికవర్గం ఈ సుఖాన్ని దాచుకుంది. అలా దాచుకోడానికి వీలుగా నేటి పద్ధతి సర్వమూ నిర్మించబడింది. ఈ వ్యవస్థను సమర్థించడానికికూడా మన పండితులు కొందరు బయలుదేరుతున్నారు. ధనవంతులకే మరింత ధనం! వెనకబడినవాడు వెనకనే. దరిద్రుడుగా పుట్టడమే తప్ప. అది వాడి కర్మం. అది వాడి పాపం.

ఒక గానసభగాని, ఒక నాటకంగాని జరుగుతూఉంటే ఇవతల నేను నిలబడి హాటుమీద రౌడీలు రాళ్లు విసరడం చూస్తాను. అంతా వాళ్ళని దుండగులని దూషించేవాళ్ళే కాని నేనుమాత్రం వాళ్ళపక్షం వహించి వాళ్ళను అర్థంచేసు కుంటాను. ఈ ధనికులంతా లోపలకూర్చుని కళాసామ్రాజ్యం పరిపాలిస్తున్నామనీ, వెలపలనుంచి జరిగే అల్లరి తమ రసాస్వాదనకి భంగం కలిగిస్తున్నదనీ భావిస్తారు. అంతేగాని శిల్పానికి, వాయువువలె, జలంవలె సార్వజనీనమైన అనుభవ యోగ్యత ఉన్నదని అంగీకరించరు. వీళ్ళపోలీసులు రౌడీలను తరమడానికి సిద్ధంగా ఉంటారు. వెలపలివారి హక్కునే లోపలివారు అపహరిస్తున్నారని ఎవరు గ్రహించగలరు? తాము అనుభవిస్తూనే ఇతరులనుకూడా అనుభవించనియ్య గల విశిష్టత ఉన్నతజీవితానికి లక్షణమని ఎంతమంది అంగీకరించగలరు? ఇందుకా కవులు గ్రంథాలు రాసేది? గాయకులు గొంతుచించుకునేది? శిల్పులు చిత్రాలు సృష్టించేది? వైజ్ఞానికులు నూతన సత్యాలు కనిపెట్టేది?

కాని ఈ మహాశిల్పుల జీవితాలు కూడా ధనానికే అంకితం అయిపోవడం నాకు జాలికలిగిస్తుంది. డబ్బు ఎంత ఊమించరాని నేరం చేస్తోంది! అమూల్యమైన రసాత్మకలను కొనేస్తోంది. అందమైన భవనాన్ని చూస్తే దీన్నికట్టినవాడు ఎంతో కొంత డబ్బు తీసుకున్నాడన్నసంగతి నేను స్మరించడం మానలేను. మువ్వగోపాలపదాన్ని అమోఘంగా అభిన

యిస్తున్న అమ్మాయి హస్తముద్రలవెనక ధనంచేసే కరాళ నాట్యాన్నే చూస్తాను. ఒక గొప్ప నాటకకర్త సృష్టించిన పాత్రను ఒక ప్రసిద్ధుడైన నటుడు ప్రతిభావంతంగా వ్యాఖ్యానిస్తూవుంటే “ఏయ్, నువ్వు డబ్బు తీసుకున్నా” వని అరవా లనిపించుతుంది. రాళ్ళనీ, రాతిగుండెలనీ కరిగించగల రాగా లాపన సాగిస్తూన్న వైణికుణ్ణి చూసి అతని వేళ్లుకూడా ధన స్పర్శవల్ల మలినమై పోయినవేకదా అని బాధపడతాను. ఏ ప్రదర్శనానికి వెళ్ళినా నేను కొన్న టిక్కెట్టు నాగుండెల్లో బాకులాగగుచ్చుకునే ఉంటుంది.

ఈ బెడనలేవీ లేక, ఈ ఆలోచనలేవీ లేక అందరూ ఎంత తృప్తిగా నిశ్చింతగా బతికేస్తున్నారో! అందుకే నా కనిపించుతుంది, నేనే ఎందుకు చచ్చిపోవాలి? ఎందువల్ల ఆ మోటారుకారులో పోతూన్న మొద్దబ్బాయి, గంగిరెద్దు లాగ తమూరయి సినీమాకో, పి.కారుకో వెడుతున్నవాడు చచ్చిపోకూడదు? ఎందువల్ల ఆ సిగరెట్టు కాల్పుతూ, చేతి కర్ర తిప్పతూ క్లబ్బునరాండలో పచారుచేస్తూన్న, లంచాలు తినడంలో, తినిపించడంలో ప్రత్యేకత నహించిన ఆ పెద్దమనిషి చచ్చిపోకూడదు? ఎందువల్ల ఆ బనారసు చీరకట్టుకున్న బంగారం పెట్టుకున్న, ఒళ్ళంతా అన్ని దిక్కులా బలిసి, ఆడ వాళ్ళసభలో ఆగిపోయే ఇంగ్లీషులో ఉపన్యాసం చేయబో తూన్న యువతీరత్నం మరణించకూడదు?

ఓహో! ఇవి వ్యర్థాలోచనలని భావించవద్దు నేస్తం! నేనూ నీలాగే లోకాన్ని చదుపుకుంటున్నాను. నిర్ధనులంతా,

నిమ్నజాతులంతా, వాళ్ళ బతుకుతో వాళ్ళు తృప్తిపడు
తున్నారనీ, చేసిన పాపం అనుభవిస్తున్నారనీ, అసలు వాళ్ళకి
ఆత్మలే లేవనీ, ఈ కొత్త రచయితలూ, కొత్త నాయకులూ
బయలుదేరి వాళ్ళకి లేనిపోని ఆశలు కల్పించి, వాళ్ళలో
అశాంతి రేగించి తిరుగుబాటు పురికొల్పుతున్నారనీ అంటూన్న
చవకరకం చవట విమర్శలు లక్ష్యపెట్ట నక్కరలేదు.
అసలు మన అభిప్రాయాలను వాళ్ళ మనస్సులలో ప్రవేశ
పెట్టడం లేదు సరికదా ఇవన్నీ వాళ్ళహృదయాలలో, నోరు
లేనివాళ్ళ జీవితాలలో అంతర్గర్భితంగా అణిగి ఉన్న ఊహలే
బైటికి రాలేక లోపల లోపలనే కుతకుతమని ఉడికిపోతూ
ఉన్నవి. సమాజ గమనాన్ని శాస్త్రీయంగా అర్థం చేసు
కున్నవాడు ఎవరి పక్షం వహించాలి ఈనాడు ? నాకు
తెలుసును. నా బాధ ఎవరి బాధో నాకు తెలుసును.
ఒక ఫాక్టరీలో కూలీ, ఆఫీసులో కుత్రాడు, వర్తకుడిదగ్గర
గుమాస్తా, వడ్రంగిదగ్గర పని నేర్చుకుంటున్న అబ్బాయి,
హోటేల్ లో పనివాడు, చాలీచాలని జీతం తెచ్చుకుంటూన్న
బ్యాంకు గుమాస్తా, పల్లెటూళ్లో బడిపంతులు, నాటకాల్లో
చిల్లర వేషాలు వేసేవాడు, ముద్రాక్షరశాలలో అచ్చ
కూర్చేవాడు—ఓహో, ఇంకా ఉదాహరణలు గుణించడ
మెందుకు—బస్సు స్టాండులు, రైలుస్టేషన్ల వద్ద బరువులు
మోసేవాడు, పొలాలలో పాలికాపు, పట్టణాలలో కాలనలు
తుడిచేవాడు, దారిపక్క భిక్షువు, వైద్యశాలలో రోగి, గుడి

సెలో ముసిలమ్మి, (ఆహా, స్త్రీలోకంలో ఉదాహరణలు స్మరిస్తే చెయ్యి వణకుతోంది. పురుషులదేం కష్టం? కష్టాలనీ, కష్టాలసహనాన్నీ చెప్పాలంటే స్త్రీలని స్మరించు!) ఇప్పుడే చచ్చిపోయినబిడ్డని చేతుల్లోపెట్టుకున్న పదహారేళ్ల బాలెంత రాలు, మగడు చచ్చిపోయాడని బెలిగ్రామువస్తే ఏడుస్తూ కూర్చున్న ఇల్లాలు, వృద్ధాప్యం మీదపడినా, చాకిరిచెయ్యక పోతే దినం వెళ్ళని దీనురాలు, నీళ్లుతోడుతూ అంటుకోముతూ బతికే దాసీది, గతిలేక శరీరాన్ని అమ్మకొనే వేశ్య, వద్దనద్దు ఇక చాలును, ఎవరు నన్నర్థం చేసుకుంటారో ఎందుకు వేరే చెప్పడం?

ఓహో? అభినవ బుద్ధుడా! ఈ యాతనాప్రాణులకు నిర్వాణం సంపాదించడానికా నీ ప్రాణాలు తీసుకుంటున్నావు? ఏ లోకాలకి పోయి, ఏ దేవతలముందు వాదిస్తావు వీళ్ళకి న్యాయం ఇమ్మని? జీవించు. బతికి ఉండి వీళ్ళకేదైనా తరుణోపాయం ఆలోచించు. ప్రాణాలు నిలుపుకుని వీళ్ళపక్షాన్ని పోరాడు.

వ్యర్థంగా చచ్చిపోతున్నానా? వీళ్ళనంతా చూస్తూ మరణిస్తున్నానా? ఏమీ చెయ్యలేక నిష్క్రమిస్తున్నానా? నేను మరి ఏమిచేస్తున్నా నాచుట్టూ వెయ్యిరహస్యపు కళ్ళు! ఏం చెయ్యాలనుకున్నా ఇదిగో నావెనకనే ఒక సి. ఐ. డి. ఇదిగో వారంటు! ఇదిగో చెరసాల! ఇదిగో ఉరికొయ్య! మాటకి సంకెళ్ళు. చేతికి నిరోధం. గ్రంథాలకి నిషేధం. ఎన్ని లోపాలున్నా ఈపద్ధతిని అనుసరించవలసిందే! కాదని ప్రతి

ఘటిస్తే వజ్రముష్టితో ఆశనిపాతం ! ఈ సంఘర్షణ హెచ్చిపోయి, కలవారికీ లేనివారికీ తెగ తెంపులు జరిగే సంగ్రామంలో, స్పెయిన్ లో, చీనాలో, అదే యావత్ప్రపంచంలో విజృంభించినప్పుడు ఇవిగో మరఘిరంగులు ! ఇవిగో బాంబర్ విమానాలు ! ఇదిగో అగ్నివర్షం ! ఇదిగో మృత్యువు ! ఇదిగో వినాశనం !

మానవుని మంచితనం గురించి పదేపదే నువ్వు చెబుతావుగాని మనుష్యుడిలో ఎంత కల్మషం అణగి ఉందో చూడమంటావా ? ఔను. ఈ మోసాలు, అబద్ధాలు, అనుమానాలు, హత్యలు ఏ పోలీసుస్టేషన్ కి, ఏ క్రిమినల్ కోర్టుకి వెళ్ళినా స్పష్టంగా కనబడతాయి ! అమ్మయ్యో ! మానవులలో ఎంత దుర్మార్గులున్నారో ? వీళ్లని శిక్షించకపోతే మరి వీళ్లని పట్టపగ్గా లుంటాయా ?

ఔనాను. దగాకోరులని సంఘం నిరసించిన వాళ్లని నే నెరుగుదును. కాని వాళ్ల పాపానికి నీకూ, నాకూ, సంఘం మొత్తానికీ ఎంత బాధ్యత ఉన్నదో గుర్తించావా ? అధోగతిలో వాళ్ళు కొట్టుకుపోతూ ఉంటే అందరూ ఒక తన్ను తన్ని, ఒక రాయి విసిరేవాళ్ళే కాని ఆ పశితులను ఉద్ధరించాలన్న ఆసక్తి చూపిస్తున్న వాళ్లెందరు ? వాళ్ల పరిస్థితులనూ, మనస్థితులనూ జాగ్రత్తగా గమనించి, అర్థంచేసుకుని బాగుచెయ్యవద్దా ! ఈ ప్రవర్తనలన్నీ ఒకవిధమైన సాంఘిక రోగాలే కావా ? వీటిని మన బుద్ధివల్ల చికిత్స చేసుకోలేమా ?

అందుకే నేను బతకవలసిన అవసరం ఉందంటావు కాదూ ? నాలాగే ఆలోచిస్తున్న స్వప్న లున్నాను. వారికో సంఘం ఉంది. ఒక సిద్ధాంతం, ఒక శిక్షణ, ఒక కార్యక్రమం ఉంది. ప్రపంచం అంతటా ఇట్టి సంఘాలుండడమే కాక, నువ్వు కలలుకంటూన్న ఆశయాలను మానవులందరి కోసం సాధించడమే దీక్షగాగల మహత్తరదేశం ఒక టున్నది. కాబట్టి నాకు నిస్పృహ అనవసరం అంటావు ! ఇది నిస్పృహ కాదు, నేస్తం ! నేను బోధపరచలేను. “మృత్యు ప్రేమ” అని దీనికో ముద్దుపేరు పెట్టనా ? ఔను. నేను జీవితాన్ని నిరాకరించగలిగినంత గాఢంగా మరణాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను. నా నిష్క్రమణ ఒక నిష్ఫలకృత్యం కాదు. అదో కొత్త ప్రవేశం. మరో కొత్త ప్రారంభం. అదొక సవాలు. ఒక సాధనం. ఒక తిరుగుబాటు. ఒక దృఢ నిశ్చయం.

అరే ! పన్నెండు కానస్తోంది.

వీడ్కోలు తీసుకుంటున్నాను. మల్లా వస్తాను, నాకు తెలుసును. రమణీయమైన ఈ భూలోకానికి నా ఆశీర్వాదం. నదులవల్ల, పర్వతాలవల్ల, అరణ్యాలవల్ల, మహానగరాలవల్ల, పల్లెటూళ్ళవల్ల సౌందర్యాన్ని ప్రదర్శిస్తూ భూలోకం అభ్యున్నతి కాంచునుగాక ! ఆనకట్టలతో, మతెనలతో, వేనవేల మైళ్ళరాళ్ళ దారులతో, విమానాలతో, శాస్త్ర పరిశోధన శాలలతో, టెలిగ్రాఫ్, రేడియోశ్రవణాలతో, సినీమా, టెలివిజన్ నేత్రాలతో మానవత్వం విజృంభించునుగాక. లోక

మంతా ఏకకుటుంబమై తన విధిని తానే నిర్ణయించుకోగల
శక్తిని మానవుడు సాధించును గాక !

సరిగ్గా పన్నెండయిం దిప్పుడు.

కుడిచేతిలో కలం రాస్తూనే ఉంది. ఎడం చేతిలో
క్లోరోఫారం సీసా మూచూస్తున్నాను. గడియారం రెండు
ముళ్ళూ కలుసుకున్నాయి. వీటిని నేను విడిపోనివ్వను. ఈ
క్షణాన్ని ఇక్కడే నిలబెట్టేస్తాను. ఈక్షణంకోసం ఆరు నెలల
నుండి ఆరాటపడుతున్నాను. దీని విచిత్రమైన ప్రవర్తనని
అర్థంచేసుకుందామని ప్రయత్నించాను. శాశ్వతంగా దీన్ని
ప్పుడు ఆక్రమిస్తాను. ఏం చేస్తున్నాను ? క్లోరోఫారం వాసన
చూస్తున్నాను. ఇక్కడే ఉండికూడా ఎక్కడికో పోతున్నాను.
ఇదేమిటి ? ఎటుపోతున్నాను ? ఒక్కమారే అనేక దిక్కు
లుగా ప్రయాణం చేస్తున్నా నేమిటి ? ఈకొవ్వొత్తి దీపం !
ఆకాశమంత అయిపోయి గారడీశాలువలాగ కప్పేస్తోంది
నన్ను. గడియారం కనబడలేదు. మానం ప్రవహిస్తోంది.
ఇదేం, ఇలా కరిగిపోతున్నాను ! సరిహద్దులు దాటిపోతు
న్నాను. ఎన్ని నిచ్చెనలో ! అడ్డుగా, నిలువుగా, గల్లుగల్లుగా !
పరుగెత్తుతున్న జామెట్రీ. కలుసుకొంటూన్న సమానాంతర
రేఖలు. సముద్రాకాశాల సంగీతం. జ్ఞాపకాలతో కలిసి
స్వప్నాలు చేసే నాట్యం. నిరీశ్వర సాక్షాత్కారం !

నిరాధారంగా, నిరాకారంగా తేలిపోతున్నాను. నిరీశ్వరుడితో నిండిపోతున్నాను. ఈశ్వరుడి ఇంకో వేపుకి పోతున్నాను. పరాజయాల కాల్బలాలతో, పరాభవాలు నాకాదళాలతో, అనుమానాల విమానాలతో దండయాత్ర సాగిస్తున్నాను. “దేవుడు లేడు” అని నే నన్నప్పుడు నా ఉద్దేశం “దేవుడు ఉన్నాడు” అని. ఇది ఎవరికర్థం అవుతుంది? నా “ఔను” కి, “కా”దనీ, నా “ఉంది”కి “లే”దని అర్థం ఉందనీ, లేదనీ, ఉండి లేదనీ, లేక ఉందనీ ఎలా సచ్చ చెప్పగలను?

అర్థరాత్రి ఇప్పుడు! అయితే ఈ సూర్యు డేమిటి? (కొవ్వొత్తి వెలుగంటారు నాకు తెలుసును) ఇది మరణం అంటారు. కాదంటాను నేను. ఎప్పుడూ నేను పెడసరంగానే వాదిస్తానేం? అందరూ వద్దంటున్న పనులే చేస్తానేం? ఎప్పుడూ ఇంకో వేపు చూస్తానేం? (అన్నిటికీ ఇంకో వేపు ఉన్నది కాబట్టి) అన్నిటికన్నా విశేషం: నిరీశ్వరుడే ప్రత్యక్షమై “నేనున్నాను” అంటే నమ్మకం లేకండానే నమ్మకాన్ని ప్రకటిస్తాను.

ఒక చోట గురజాడ ఇలా అన్నాడు :

“దేవతలతో జోడుకూడితి ;

రక్కసులతో కూడి ఆడితి ;

కొత్త మిన్నుల తెలివి పటిమను

మంచి చెడ్డల మార్చితిన్ !”

ప్రస్తుతం నేను చేస్తున్న పనికూడా అదే.

అంచులదగ్గర అంతా యూదృచ్ఛికమే ! అక్కడ పరమాణువుల ప్రవర్తననిగాని, జీవాణువుని స్వభావాన్నిగాని, ఇదమితమని నిర్ణయించలేము ఇదో కఠోరమైన గండరగోళమైన బీజగణిత సమస్య. ధన ఋణ సంజ్ఞలనుబట్టి బ్రాకెట్లను విప్పకుంటూ వెళ్లాల్సి ఎక్కడ ఒక్క సంజ్ఞ తప్పినా లెక్కంతా తప్పతుంది.

$$- \{ (a-a) + (b-b) - (c-c) + (d-d) \dots \} = ?$$

$$- \{ (\text{ఔను} - \text{కాదు}) + (\text{మంచి} - \text{చెడ్డ}) - (\text{వెలుగు} - \text{చీకటి}) + (\text{చావు} - \text{బదులు}, \dots) \} = ?$$

ఈ లెక్కని ఎందరు ఎన్నిమాల్లా చేస్తే అన్ని జవాబులు వస్తాయి. అందుకే ఎవరి ఆవరణలనుధ్య వాళ్ళు ఇమిడిపోతారు. తమకు వెలపల ఉన్న సంజ్ఞ ఏమిటో కూడా వాళ్ళకి తెలియదు అన్ని ఆవరణలకీ వెలపల ఏ సంజ్ఞ ఉందో అసలే తెలియదు. మొత్తమీద ఈ లెక్కకి జవాబు సున్నా అనిగాని, ఒకటి అనిగాని, రెండు అనిగాని నిర్ధారణగా ఎవరూ చెప్పలేరు.

$$-(1+1) = -2$$

$+(1+1) = +2$, అని లెక్కచేసి, ద్వైతులు రెండంటారు.

$$-(1-1) = 0$$

$+(1-1) = 0$, అని లెక్కచేసి, మిథ్యావాదులు సున్నా అంటారు.

నే నొక్కణ్ణే ఏ తర్కానికీ లొంగకండా, వెలుపలి
సంజ్ఞ ఏదయినా లక్ష్యపెట్టకండా,

$$1-1=1$$

$$1+1=1, \text{ అని అనడం మానలేను.}$$

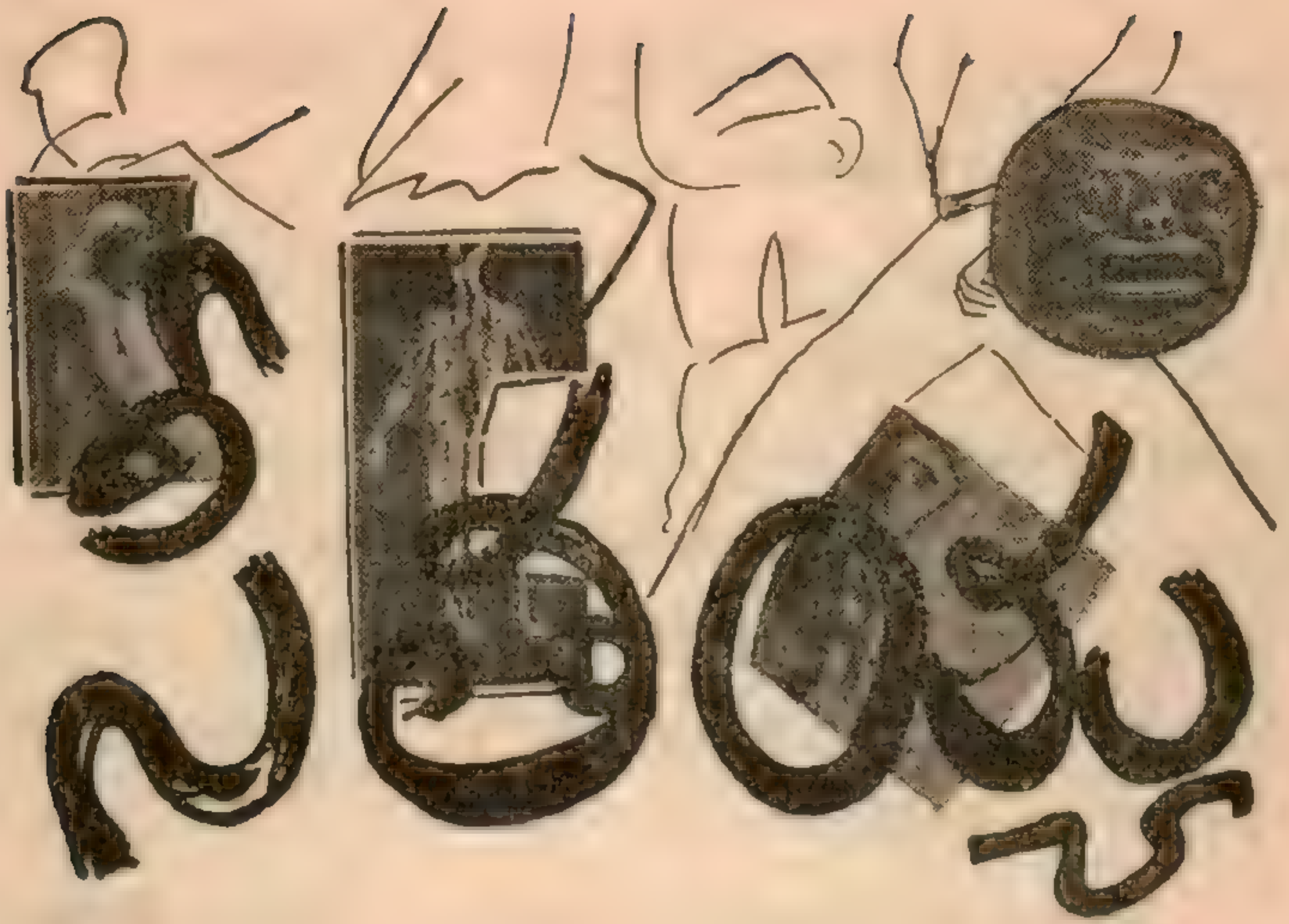
అంటే దీనిఅర్థం ; ఔను/కాదు, మంచి/చెడ్డ, వెలుగు/
చీకటి, చావు/బ్రతుకు, మనిషి/దేవుడు, అంతా ఒకటే అని.
ఇందు మూలంగా శూన్యమీదనూ, అనేకమీదనూ
ఏకాంకిగల ఆధిక్యాన్ని ఉద్గడిస్తున్నాను. ఈ ఏకం ఎవరో కాదు
మానవుడు. అతడే సత్యం. అతడే నిత్యం. అతడే ఈశ్వరుడు.

జీవించినా, మరణించినా నేను నేనే కాబట్టి జీవితం
సుఖమనీ, మరణం దుఃఖమనిగాని, జీవితం బానిసతనం, మరణం
స్వాతంత్ర్యం అనిగాని వాదించడం మానేస్తున్నాను. పరస్పర
ప్రేమవల్ల మానవులంతా సమానులవుతారు. ప్రతిమనిషీ
రెండో వాడిలో తన్నూ, దేవుణ్ణీ చూస్తాడు కాబట్టి ప్రపం
చంలో వైషమ్యాలకూ, వైక్లబ్యాంబాలకూ తావుండదు.

ఇదీ నా ఆలోచనల గమ్యస్థానం. భూత, వర్తమాన,
భవిష్యత్కాలాలను ఒకేక్షణంగా ముద్దచేసి నేను కల్పించు
కున్న, నేను నివసిస్తున్న స్వర్గం. ఇక్కడ నాకు ఒంటరితనం
లేదు. నాతోబాటు ఆమెకూడా అనంతంగా తేలిపోతూంది.
ఆమె యెక్కడో, నేనెక్కడో అనుకోవద్దు. నన్ను కలుసు
కోవడానికి ఆమె మరణించిపోనక్కరలేదు. ఇద్దరం కలిసే

ఇక్కడలో, ఇప్పుడులో ఈదుకు పోతున్నాము. రెండు స్వప్నాలు. రెండు మృతకళేబరాలు. రెండు కంకాళాల కార్తిక దీపాలు, ప్రమిదా, కొవ్వొత్తీ. ఇంకా రెండేమిటి? ఒకే ఒకతనం. ఒకే రెండుతనం లేకపోవడం. ఒకే నిండు తనం.

ఓహో ; సత్యాసత్యాల కవతల సాఫల్యం ! నిత్యా నిత్యాలను మించిన సాంగత్యం ! మానవ మనశ్శాఖలమీద పుష్పించిన సంగీతం ! అనేక తరాలలో ఏకకాలమే జీవిస్తున్న అనుభవం ! ఏకకాలంలో ఉండడాన్నీ, ఉండకపోవడాన్నీ సాధించే స్వాతంత్ర్యం. ఇది నా కామ్యం ! ఇది నా గమ్యం ! ఇదీ నా స్వర్గం !

దారి చెయ్యండి. కథానాయకుడికి దారి చెయ్యండి. సీతయ్య వస్తున్నాడు. దారి చెయ్యండి. అమ్మయ్య! ఇక ప్రపంచం తనకి సీతయ్యకథ తెలియదని మూలగడానికి వీలు లేదు. అనేకప్రయాసలకోర్చి, ఎన్నోసంవత్సరాలు ఎకదీక్షగా సీతయ్య జీవితం గురించి పరిశోధనలుచేసి తుదకి అసలుకథ చెప్పగలుగుతున్నాను. ఇదివరకు పుకారుగా, చూచాయగా, ఇక్కడో చిన్నసంగతీ. అక్కడో చిన్నరహస్యం, ఎవరో అనుకున్నమాటయీ, ఎక్కడో చదివినవార్తయీ మాత్రమే లోకానికి తెలుసును. ఇక మరి భయంలేదు. సీతయ్యను గురించిన భోగట్టా యావత్తూ పోగుచేశాను. సరే కొంత కష్టపడవలసివస్తేనేం? అదో లెక్కలోనిదికాదు. లోకానికి

నిజం తెలియజెయ్యగలుగుతున్నానుకదా! అందుకు లోకం హర్షిస్తే అదే నా బహుమానం.

ఈ సీతయ్య! ఇతగాడి సంగతి నాకుతప్ప మరెవ్వరికీ పూర్తిగా తెలియదన్న కారణంవల్ల నాకు కాస్త గర్వం కలగడం సహజమే. ఇన్నాళ్ళకు నేనొక విషయం గురించి పరిపూర్ణ జ్ఞానంతో మాట్లాడగలుగుతున్నాను. దీన్నెవరూ కాదనలేరు. నామాటే శిలాక్షరం. వేదవాక్యం. సీతయ్య సంగతి మాట్లాడుతున్నంతసేపూ నేనొక్కణ్ణే జ్ఞానిని. మిగిలిన వాళ్ళంతా నా దగ్గిరికి రావాలి.

సీతయ్య గురించి నాకంటే ఎక్కువ తెలిసినవాళ్లేవరూ లేకపోవడంచేత నేనేమి చెప్పినా కిక్కురుమనకండా మీరు నమ్మితిరాలి. అయితే మీరు నమ్ముతారుకదా అని నా యిష్టంవచ్చినన్ని అబద్ధాలు గుచ్చెత్తి మీముందు పోయ్య వలసిన వాణ్ణికాను. నేను రాస్తున్నదానిలో కాస్తైనా అబద్ధం ఉన్నట్లు మీకు ఆచోకీ దొరికిందంటే నా శిల్పమే భగ్నమయి పోయిందన్నమాట. శిల్పం విషయమై నేను చాలా జాగ్రత్త తీసుకుంటానని మీకు వేరేచెప్పాలా? అందువల్ల నేను త్రాటి మీద నడుస్తున్నట్లుగా, అసిధారావ్రతంగా సంచరించాలి.

ఈ సీతయ్య! వీడి పరిపూర్ణ చిత్రం మీ ముందు ఉంచాలనే ఈ రాత్రికి ఉపక్రమించాను. నేను చిత్రకారుణ్ణి. అయితే వర్ణ లేపనంతో కాదు నావ్రసక్తి. 'వర్ణ' లేపనంతో. అనవసరంగా ఒక్క రేఖగాని, ఒక్క ఊర్పుగాని వ్యయంచేస్తే

నా శిల్పం ధ్వంసం అవుతుందని నాకు తెలుసు. కాని పాట గాడు సంగీతం అందుకునే ముందు రసావస్థ పొలిమేరలలో కూనిరాగంతో తచ్చాడుతూ ఉంటాడు. ఆత్మహత్య చేసుకునేవాడు నీళ్ళలో పడడానికి ముందు ఒడ్డున పచారుచేస్తాడు. ప్రేయసీ ప్రియులు ... సరే. ఉదాహరణలతో మిమ్మల్ని విసిగించను. అన్నీ మీకు తెలిసినవేకదా!

సీతయ్య సంగతి ఒక్కటే మీకు తెలియదు. నేనంతా చెప్పినతర్వాత మాత్రం 'ఓ, మాకు తెలుసు. ఫలానాచోట చూశాం. వీడు మాకు పరిచితుడే!' అంటారు. కాని నికరంగా ఏదీ నేను చెప్పనంతసేపూ మీ ఆదుర్దా అరికట్టుకుంటున్నాను. అదీకాక సీరియస్ గా కథ చెబుతున్నా ననుకుంటూ పాఠకుణ్ణి మరిచిపోయే కథకుడు ఎన్నటికీ తుంతవ్యుడు కాదు. ఎంతసేపూ తనపాత్రల వ్యవహారాలలో మునిగిపోయి ఇతడు తనకి కొందరు పాఠకులుంటారనీ వారిని కొంచెం గిలిగింతపరచడం అవసరమనీ మరిచిపోతాడు. అదే నా కిష్టం లేదు. అవసరమైతే ఎంత ముఖ్యపాత్రనైనా వదిలి పాఠకుడి బౌత్సుక్యాన్ని ఆకర్షించుకోవాలి.

ఇప్పుడు సీతయ్య గురించి నిజం మీకు తెలిసిందా? స్వయంగా చెప్పడాని కేమీలేనప్పుడూ, బహుశా ఇష్టం లేనప్పుడూ నేనుచేసే తంత్రం. సీతయ్య నాచేతిలో యంత్రం. సంభాషణ తిరగడానికి 'కీ' సీతయ్య. సీతయ్య నా హాస్యోన్మీనియం పెట్టే కేరమ్ బల్ల.

ఇంకా స్పష్టంగా చెప్పాలంటే సీతయ్యంటూ ఎవడూ ఒకవ్యక్తి లేడండీ ! ఇందాకా పరిశోధనలనీ, ప్రయాసలనీ అన్నానే, అవన్నీ కథారచనకి నేనుపడ్డ పాట్లు మాత్రమే. ఓ గొప్ప కథానాయకుణ్ణి సృష్టించుదామని నేను చాలా యత్నించినమాట వాస్తవమే. ఇంతసేపూ సీతయ్య ఒక యధార్థ వ్యక్తి అనీ, వాడిగురించి యావత్తూ నాకు తెలుసు ననీ మీలో ఒక అభిప్రాయం కలిగించాను. మరి నేను సృష్టించే పాత్రగురించి నాకంటే ఎక్కువ ఎవరికి తెలుస్తుంది చెప్పండి ? ఇక వ్యక్తుల యాదార్థ్యం ! దీని విషయమై మీరు అట్టే పట్టింపుచేస్తే మీలో వేదాంతం చాలా తక్కువని ఋజువై పోతుంది.

ఇది కేవలం మోసం అని మీరు తిరగబడవచ్చును. పైగా 'సీతయ్యని గురించి తెలుసుకుందామని మేమీ పుట తిప్పాము కాని నీ ఉపన్యాసం వినడానికా?' అని మీ రడగ వచ్చు. సీతయ్య గురించి తెలుసుకోకపోతే మీకేం లోపం వచ్చిందని నేనడుగుతే ?

కేవలం కుతంత్రాలతో మిమ్మల్ని నిలబెడుతున్నాను కాదూ ! పాపం ! మీ అమూల్యమైన కాలం వ్యర్థపుచ్చు తున్నాను. లేకుంటే యీలోపునీ మీరు మరేదో చదువు కుని ఉండురు. పద్యం, విమర్శ, తమాషాలు, వార్తలు, ఏవో ! ఏవో ! ఇప్పటికి మీకు కొంత విసుగుపుట్టి, తటాలున తర్వాతి పుటలకి పోదామని వుంటుందికాని 'సీతయ్య గురించి

పూర్తిగా తెలుసుకొని మరీపోదాం, ఎలాగూ రానే వచ్చాం'. అనే ఆస్థ పీకుతూ ఉంటుంది. కల్పితవ్యక్తి అయితేనేం? కథ బాగుంటే చాలునని నిలబడతారు.

కాని ఇంతట్లో సీతయ్య గురించి చెబుతానని మీరనుకుంటే చాలా పొరపాటు పడ్డవాళ్ళవుతారు. నిజానికి నేను సీతయ్య వ్యవహారం వెనక పెడుతున్నానంటే దానికి కొంత కారణం లేకపోలేదు. కనంతా నాలుగు ముక్కల్లో తెమిల్చి 'అయిపోయింది' అని నేను ఆఫీసు మూసివెయ్యవచ్చును. అదో కష్టమైన పనికాదుకూడా! కాని నేను అలాచెయ్యను. నా కథకి నాయకపదవికి నోచుకున్నవాడు చాలా అదృష్టవంతుడు. ఒకంతకుగాని బైటపడడు. అలా, అలా, నా పాఠకులలో ఔత్సుక్యం పెంపొందించి తంటాలుపెడతాడు. ఈ ఔత్సుక్యం విసుగుదలగా మారి కొందరు పాఠకులు నన్ను తిట్టుకుంటున్నా, కొంతమంది మాత్రం తెల్లవార్లు జాగరం చేసినా ఈసంగతేదో తేల్చుకుందామని కూర్చుంటారు. వాళ్ళూ అసలైన ఆంధ్రులు! అలాంటివాళ్ళే దేశానికి కావాలి.

చూశారా, మరి నే నెలాగ మిమ్మల్ని నిలుపగలుగుతున్నానో? ఈమారు మీ దేశాభిమానం రెచ్చగొట్టుతున్నాను. ఇవన్నీ మామూలు పద్ధతులే ననుకోండి. కాని వీటికి మీరు లోబడిపోవడం మాత్రం ఆశ్చర్యం కాదా?

ఇక నట్టే శాఖాచంక్రమణం చెయ్యక సీతయ్యమాట మొదలుపెడదామా అని ఉంది. కాని అతనికి ఆకారం ఇయ్యడంతోనే శాశ్వతంగా ఒక పోతవిగ్రహం అయి పోతాడు. అటువంటప్పుడు అన్నివిధాలా యోజించి, సృష్టించ బోయే బొమ్మకు రూపం కల్పించి ప్రాణం పోయ్యాలి. ఇత గాడు సాహిత్యంలో ప్రసిద్ధిపొందిన మహావ్యక్తులతో తులనాగాలంటే అశ్రద్ధగా వెళ్ళగూడదు. Falstaff, Don Quixote మొదలైనవాళ్ళలాగు సీతయ్యను హాస్యవ్యక్తిని చేద్దామా అని ఒక ఆలోచన చేసినా చెయ్యొచ్చు. అదేమీ కష్టంలోని పనికాదు. అయితే తీరా పారంభించివేస్తే తర్వాత మనస్సు మారిపోయి Hamlet, Othello మొదలైన వాళ్ళలాగు వీడినాక Tragic hero గా చేశాను కానే అని కించ కలుగుతుంది. అందువల్ల ఎంతమాత్రమూ తొందర పడిపో కూడదు.

మరోవిశేషం. చెప్పకేంగాని, నేను వచనం రాస్తున్నా నా హృదయాంతరంలో మట్టుకు కవిత్వం అంటే మహా అభిమానం. అందువల్ల ఈ సీతయ్యని Byron లో లాగ ఒక కావ్యనాయకుణ్ణి చేస్తే ఎలా ఉంటుందో అనిపించుతోంది. Don yuan, Childe Harold, Giaour లాగ, కాళిదాసు యక్షుడూ, మిల్టన్ పైతానూ, పెద్దన్నగారి ప్రవరుడూ, పాండురంగకవి నిగమశర్మ వీళ్ళలో ఎవరిలాగైనా బతికి పోయి ఉండును. కాని సీతయ్య అని మగపేరు పెట్టకపోతే

‘చింతామణి’ ‘సక్కుబాయి’ ‘బాలయోగిని’ అంటూ యెంత కల్పన కవకాశం ఉండును! తీరా ఇక విచారిస్తే లాభ మేమి? స్త్రీవాచకం అయిందా మరి తిర్యగ్లోకంలోకి, జడ పదార్థాలలోకి కూడా భావనావిహారంచేస్తే మనం తేలడ మెలాగు?

అయితే సీతయ్య చాలా మొగమాటపు మనిషి. గొప్పగొప్ప వాళ్ళపక్క కూచోడానికి తాను అర్హుణ్ణి కానని యెరుగును. అదీకాక వాళ్ళంతవాళ్ళు వాళ్ళు, నా అంతవాణ్ణి నేను అనే స్వాభిమానం ఉన్నవాడు కూడాను. మరిన్నీ తాను పూనుకుంటే సులువుగా గొప్పవాణ్ణి కాగలననే రకంలోవాడు. ముఖ్యంగా ఎవడైనా గ్రంథకర్తకి తనజీవితం అప్పగించి, ‘నన్ను గొప్పవాణ్ణి చెయ్యవయ్యా’ అంటే అతనే చేస్తాడు తగుమాత్రం ఫీజుతో. గొప్పవాళ్ళు కావడానికి ఈకాలంలో అట్టేశ్రమ పడవలసిన అవసరం కూడా లేదు. ఓ పత్రికకి ఫోటో పంపించడం, మరోపత్రికకి వ్యాసం రాయడం, ఓ ఊళ్లో ఉపన్యాసం ఇవ్వడం, ఒక సమావేశానికి వెళ్ళకపోతే జయం కోరుతూ సందేశం పంపడం, వెళితే సభకు వచ్చినవారిలో ముఖ్యులు అనిపించుకోవడం ఎన్నో చవకపద్ధతులున్నాయి. సీతయ్య కివేమీ ఇష్టం లేకపోబట్టి గాని, లేకపోతే, అబ్బో ఇంకా మీకు సీతయ్య సంగతి చెలియదు.

ఇక వాఙ్మయంలో శాశ్వతంగా జ్ఞాపకం ఉండవలసిన వ్యక్తికి ఫలానా లక్షణాలు ఉండాలని యెవ్వరూ నిర్దేశించలేదు. నాయకుల గురించిన విభాగాలలో మనవాళ్ళు ధీరోదాత్తుడూ, ధీరలలితుడూ అంటూ కొన్ని లక్షణాలు చేసినా, Victor Hugo సృష్టించిన Quasimodo అందానికీ, Dostoievski సృజించిన Idiot తెలివికీ కొత్త జాబితాలు వేసుకోవాలి. నాలుగుకోజులు భూమిమీద ఉండి పేరు లేకండా పోయినవాళ్ళదరికన్నా వీరిని మనం జ్ఞాపకం ఉంచుకుంటామా లేదా ?

అందువల్ల సీతయ్యకి గొప్ప గుణాలున్నాయనీ, గొప్పకార్యాలు చేశాడనీ మీరు వాడిని స్మరించనిక్కరలేదు. ఎవరెట్టు ఎక్కడం, సముద్రాలు దాటడం, భూప్రదక్షిణం చెయ్యడం గొప్పకార్యాలే. పద్యాలు రాయడం, సినిమాలో నటించడం, విషవాయువులు కనిపెట్టడం గొప్పకార్యాలే. ఇవన్నీ మన సీతయ్య చేశాడంటే వెంటనే నేనబద్ధాలు రాస్తున్నానని మీరు పోల్చేస్తారు. సీతయ్యకి వేమీ చేతకావని మీకు తెలుసును.

అయితే 'ఎవరయ్యా ఈ సీతయ్య? వీడిని మే మెందుకు తెలుసుకోవాలి?' అని మీరడుగుతారు. మీరడుగుతున్నకొద్దీ నాలో డెవిల్రీ హెచ్చి ఏమిచెప్పడానికీ ఇష్టం కలగదు. ఈ ఆలాపనలో ఇంకా ఎన్నో సంగతులు బయటపడతాయి.

ఈ సీతయ్యతో నేను ఎంత పన్నెనా చెయ్యగలను. వీడు నా స్పష్టి. పూర్తిగా నాచెప్పుచేతలలో మెలగవలసిన వాడు. 'సీతయ్యా! నువ్వు ఫలానారకం వ్యక్తివి,' అంటే జౌనని ఒప్పుకుంటాడు. 'నిన్ను ఫలానా పరిస్థితులలో పెడుతున్నాను? ఎలా సంచరిస్తావో' అంటే 'నీ యిష్టం!' అంటాడు. సీతయ్యని ఎలక్షన్ కి నిలబెట్టి గెలిపిస్తాను. టైఫాయిడు జ్వరం వచ్చిందని ఆసుపత్రిలో ప్రవేశపెడతాను. 'సీతయ్యా! నువ్వు పదిరూపాయల టిక్కెట్టు కొనుక్కుని ఆంధ్రదేశమంతా తిరగా' అంటే 'సరే' అంటాడు. అయితే వీటివల్ల సీతయ్యకి వచ్చిన ప్రత్యేకత ఏమిటి! ఓ అదా! ప్రత్యేకత కూడా కలిగించే సన్నివేశాలు దొర్లించవచ్చు. అదో కష్టంలో పనికాదు.

ఏమాత్రం నేను సీతయ్య గురించి స్పష్టంగా చెప్పినా నాప్రయత్నం పాడయిపోతుంది. ఇప్పటికే చాలా సంగతులలో సీతయ్య వ్యక్తిత్వం కనబడిపోతున్నది. ఇంకా స్ఫుట వర్ణా లుపయోగించి వీడిని చట్రంలోకి దింపడం అన్యాయం. ఒక నీడగా, మబ్బుగా, దోబూచిగా సీతయ్యని వదిలేస్తున్నాను. వీడికి రూపం యిచ్చి, గుణాదులు కల్పించి, సంఘటనలో నిలిపి కథ నడిపించాలన్నా నడిపించవచ్చు. అదో కష్టమైన పని కాదుకూడా!

కోనేటి రావు

కథలు

కోనేటి దినం

హెడ్లు గుమాస్తా కోనేటి రావు పంతులు పదకొండు గంటలయింది. గుమాస్తా కోనేటి హెడ్లు పదకొండు గంటలు కొడుతున్నారు. ఆఫీసు వేళ కోనేటిగంటల గందరగోళం తొందర భోజనం ముగించుకుని చుట్ట బిగించుకుని బట్ట సవరించుకుని వాగా తగిలించుకుని ఒసే కుర్రాళ్ళు బాగ్రత్త! మిలిటరీకార్లు. చిల్లరడబ్బు లేవేనా ఉంటే ఇలా జేబులో పెయ్యి. ఆఫీసు కాగితాల అరుపులు వినబడుతున్నాయి. కోనేటి కాగితాల దొర నిండా కోపం జోళ్ళలో కాళ్ళు జొర

బడ్డాయి. కాళ్ళు శరీరాన్ని మూటకట్టి మోస్తున్నాయి. శరీరం జీవితాన్ని పొట్లంకట్టి వేస్తున్నది. కాళ్ళని నడిపించే రోడ్డు మధ్యాహ్నపు నల్లని మండుటెండ ధరించిన రోడ్డు తానురోడ్డు కోప్పడతారు కాబోలు దొరగారు. కోనేటి చెమట మూడుపెట్టి గుణకారం పిల్లింగర్రలాంటి చుట్టపీలిస్తే పలకదు బల్లమీద చుట్ట గాలికి కదులుతున్నాడు.

అసలే కూర్మావతారం. ఆఫీసు అరమైలుదూరం. కోనేటి కాళ్ళు కొలుస్తున్నాయి. దూరాన్ని కరుస్తున్నాయి. గడ్డి ఇంతేనా బదుకె పగలతా బదుకును ఆఫీసులో పచ్చ కర్పూరంలా వెలిగించవలిసిందే, వెచ్చించవలిసిందే. వెధవ బతుకు, వెధవ ఉద్యోగం, వెధవ సంసారం. తస్తాత్ జాగ్రత్త వెధవ జాగ్రత్త. వెధవచుట్ట పొగరాదు. తస్తాత్ జాగ్రత్త! దొంగలున్నారు జాగ్రత్త! రయిలుబళ్ళలో ఉమ్మి వేయ రాదు లొగళబారదు గుడ్సు బళ్ళలో ఉమ్మి వేయవచ్చు కాబోలు. గుడ్సుబండిలాగ రొప్పతూ రోజుతూ నడుస్తున్నాడు వెధవనడక. రోజురోజూ వెధవరొప్ప. గోడలమీద తాజావార్తలు :

.... గారి గూతురు—గడ్డితో... గ—గ—ఆలాగా దడిగాడు వాససిరా జీడికి రాజు ఎవరు? ఆచార్యరంగా అధ్యక్షత రయితుమహాసభ రాజుల హొటేలు కాంభోజరాజు రోజుకి రెండాటలు. వార్తాపత్రికలకు బదులు గోడల్ని చదువు

కోవడం మంచిది. గోడలమీద నిజం కొంచెంసేపే నిలుచుంటుంది. తర్వాత ఇంకో నిజం ఆస్థలాన్ని ఆక్రమిస్తుంది.

—పంతులుగారూ బాకీ చెల్లించారు కాదు.

—వొచ్చే ఫస్టుకి తప్పకుండా.

ఎప్పటికీ రాదు ఫస్టు తారీఖు. వొచ్చినా ఎంతోసేపుండదు ఎప్పుడూ వుండేది ఆఫీసు మాత్రమే. అదుగో ఆకన బడుతున్నదే నిన్నటిలాగే ఉంది ఇవాళకూడా. (ఎప్పుడూ తిరిగే యంత్రం దానితోపాటు తానూ తిరగాలి. ఎంత తెల్లగా వుందో ప్రభుత్వంవారి అమాయకత్వంలాగ ఎప్పుడూ తెల్లగానే ఉంటుంది. ఈ గోడల్ని చదివితే ఏమీ బోధపడదు)

నిశ్శబ్దంగా పనిచేసుకుంటూన్న ప్రభుత్వ యంత్రంలో నిర్మితస్థానానికి వెళ్ళిన కోనేటి కళేబరం కోటువిప్పి కుర్చీ వీపుకి తొడిగి పాగాతీసి బల్లమీద పెట్టి ఎదురుగుండా గోడ గడియారం కుశలప్రశ్న వేస్తే కోనేటి కళ్ళు కృతజ్ఞత తెలియజేశాయి కాబోలు. పాగాపక్కనే తలకాయకూడా తీసి పదిలంగాపెట్టి పనిలో మునిగిపోయింది యంత్రంలో యంత్రం.

కోనేటి యంత్రం స్కూళ్ళు మరలు మీటలు అలవాటు ప్రకారం వాటి పనిలో అవి తలకాయమాత్రం బల్లమీద, అలవాటు ప్రకారం కళ్ళు గడియారం ముళ్ళమీద కాఫీవేళకోసం తపస్సుచేస్తూ అలవాటు ప్రకారం తల

లేకండా మరలు అలవాటు ప్రకారం చేతులు అలవాటు ప్రకారం ఎర్ర పేపు ప్రకారం పైల్లు డిశ్పాచ్ క్లర్కుగాదు తపాలాబిళ్ళలు తినేస్తాడా తిండి ఎంతసేపూ తిండి లంచాన్ని తినవొచ్చు నా మామూళ్ళు మామూలు బదుకు నిన్నటిలాగే ఇవాళ బదుకు.

ఎవరు నడిపిస్తున్నాగో ఈ యంత్రాన్ని చక్రాలు లేకండానే కాదు. గడియారానికున్నట్లు కడుపులో చక్రాలు పైనిమాత్రం ముళ్లు నున్నవి గాజు మొగం. ఇందులో ఉద్రేకానికి చోటులేదు. దయా దాక్షిణ్యం నైజాన్తా. టైము ప్రకారం అన్నీ జరిగిపోవాలి. గో నేటి మొగం కునుకువట్లు పడుతోంది.

టంగ్ టంగ్ కాఫీవేళ రెండు గంటలు. అమృత్యు కొద్దిగా విశ్రాంతి.

గో నేటిచేతులు స్కూ తిప్పి మెడకి తలకాయ తగిలించుకున్నాయి గోటు తొడుక్కోబడింది. తలవాగా తన పేబిలుకి కాపలాదారు. బైట దుకాణంలో వేడివేడి పొంగరాలు. పొంగరంగరంగరాలు చిల్లరడబ్బులు. లోపలి జేబు లోంచి వెలుపలి జేబులోకి బదిలీ. దొరగారి కెప్పుడవు తుందో బదిలీ.

గో నేటిచేతులు గోటుబొత్తాయి తీస్తే లాల్చీబొత్తాయిలు తీస్తే బనియన్ చినిగిపోయిన చోట్ల సరిగ్గా కడుపుదగ్గర మీట తలుపు తెరచినట్టుగా చర్మం తొలిగించి కడుపుపైకి తీసి పట్టుకున్నాడు. రెండు పొంగరాలు తినాలనుకుని డబ్బు

ఖర్చవుతుందని ఒకటే అడగబోయి అజీర్ణం చేస్తుందని అదీ
మానేసింది కోనేరు కడుపుకొక గల్లా తగిలించి కప్పన్నర
కాఫీమాత్రం అందులో పోసి గల్లా పారేసి కడుపుని దాచేసి
చర్మతలుపు మామూలుగా మానేసి లాల్చీబొత్తాయిలూ
ఆఖర్కి కోటుబొత్తాయిలూ కోనేరు వెళ్ళి మళ్ళీ కుర్చీలో
కూలబడింది.

మళ్ళీ తేబిలుమీద తల. మళ్ళీ గడియారంమీద
కళ్ళు. సాయంత్రంకోసం కుర్చీవీపున కోటు. మళ్ళీ ఆఫీసు
ఫైల్సు మళ్ళీ మామూలుప్రకారం తిరిగేమర. క్రమక్రమంగా
కరిగిపోయే కాలం క్రమంగా తనకు తెలియకుండానే అలసి,
ఎడమచెయ్యి ఊడిపోయి కింద పడిపోయింది. కుడిచెయ్యి
మాత్రం రాజపుత్రవీరుని కరం యుద్ధరంగంలో కత్తిని వదల
నట్లు కలాన్ని వదలకండా గట్టిగా కాళ్ళ స్కూళ్ళు సరిగ్గా
లేవు, కీళ్ళు పట్టు తప్పిపోతున్నాయి: సంధ్యావేళ సాక్షాత్క
రిస్తే బాగుండును. నా ఎడంకాలు ఎక్కడకో వెళ్ళిపోయింది.
సాయంత్రందాకా సెలవిచ్చేశాను. ఈ మరలో భాగాలు
ఎక్కడి వక్కడ ఊడిపోతున్నాయి. వీటికి నా సెలవుకూడానా
వీటికి నా లక్ష్యంలేదు.

గడియారం మొగంమీద సాయంత్రం కనిపించిన
మీదట కోనేటిగావుపంతులు మళ్ళీ మనుష్యరూపం ధరించి
గృహోన్ముఖుడయినప్పుడు ఎదురుగుండా పశ్చిమాకాశం
మీద ఇంకోదినం దగ్ధమయి పోయిందనే సూచనగా ఎర్రని
మంటలు కనబడ్డాయి.

[6]

కో నేటి రాత్రి

పగటి కోనేటిరావు వేరు. స్థూలకాయుడు. జీవిత మధ్యాహ్నం గడిచిపోయిన వాడు. హెడ్డు గుమాస్తా. బండెడు కుటుంబం. జటావల్లభుల కోనేటిరావు పంతులుపేరు పేషెంట్ల కోరికనబడదు. రేడియోలో వినబడదు. అతని పగ శృన్నిటికీ ఆకారం ఒక్కటే.

రాత్రి నిద్రపోతూన్న కోనేటి కళ్ల వెనకనుంచి అతని అపస్మార మనస్సులోని స్వప్న విన్యాసాలు చూదాం రండి.

“సిసీమా ప్రపంచానికొక కొత్త వెలుగు. కథానాయకుని నటనానైపుణ్యం అమోఘం, అద్వితీయం, అవాఙ్మాన సగోచరం! ఆజానుబాహువు. సౌందర్యాపరిమత్స్యలాంఛనుడు. మన కోనేటిరావు కథానాయికను దుర్గమారణ్యాల నుండి సింహ శరభ శార్దూల గవయ గండకాది భయంకర జంతుజాలంనుంచి తప్పించి సురక్షిత స్థానం చేర్చాడు. నాయిక కృతజ్ఞత జాలువారే కళ్లతో చూస్తోంది. ఆమె కళ్లలోనికి తానుకూడా అనురాగంగా చూస్తూ- పాట! సంగీతం. సిసీమా సంగీతం. జంత్రగాత్రముల రాలరగించు విమల గాంధర్వం అందుకున్నాడు కోనేటిరావు.”

*

*

* *

*

చేతిపిల్లడు నిద్రలో జడుసుకుని కెవ్వుమని ఏడిస్తే నిద్రాభంగ మయింది కోనేటిరావుకి.

“ద్వితీయ ప్రపంచ మహాసంగ్రామం అల్లకల్లోలంగా సాగిపోతోంది. సముద్ర భూమ్యాకాశాలు యుద్ధ సంరంభంతో ఘూర్ణిల్లిపోతున్నాయి. అట్లాంటిక్ మహాసముద్రాన్ని చీల్చుకుంటూ వస్తూన్న ముప్పయి అయిదువేల టన్నుల బ్రిటిష్ యుద్ధ నౌకను చూశాడు జర్మన్ సబ్మరిన్ కమాండర్ జటావల్ కోనేట్. వెంటనే దాన్ని టార్పిడో చెయ్యమని తన పరివారాని కు త్తరుచిచ్చాడు : వెల్టాన్ పేంగ్ డెర్ అంటర్ డెన్ లిండెక్ ! గెస్టాల్ డెర్ డాయిష్లాండ్ ఊబర్ ఆల్స్ ! మంచిసీశ్చ ప్రాయంగా జర్మన్ భాష మాట్లాడేస్తున్నాడు. తునా తునియలయి పోయింది యుద్ధ నౌక. అందులోని నావికులు చిన్నచిన్న పడవలలో ప్రాణాలు రక్షించుకొనబోతూ ఉంటే వాళ్లమీద మెషీన్ గన్లు పేల్చమని ఆర్డరు వేశాడు కమాండర్ కోనేట్. ఫోల్క్స్ షిప్ బియో బాక్టర్ ! గెహెన్నా ! ఆఫ్ టంక్ ! జైట్ బ్రెస్ట్ ! మైన్ కాంఫ్.”

పిల్లి పాలగిన్నె పడదోసిన చప్పుడు. కోనేటిరావుకి మెలకువ వచ్చింది. * * *

“గంగానది మొదలు కావేరీనదివరకు భారతదేశంలోని అన్ని సదులనూ కలిపి ఆనకట్టలు కట్టిన అసాధరణ ఇంజనీరింగ్ జీనియస్ కు అమెరికా స్వాగతం ఇస్తోంది. మా టెన్నెస్సీలోయ తమరు పరిశీలించాలి. అమూల్యమైన మీ సలహాలు శిరసావహిస్తాము. సిఫారసులు తక్షణమే అనులు చేస్తాము అబ్బే ! అదెంతమాట ! అల్పజ్ఞుని

నన్నేదో పెద్దవాణ్ణిచేసి పొగుడుతున్నారు. నామాత్రం తెలివైనవాళ్ళు మీ అమెరికాలో లేకపోయారా ? అంతదూరం నించి ప్రత్యేకం నన్నిక్కడికి ఆహ్వానించడం మీ బౌదా ర్యాన్నే చాటుతోంది. అయినా ఈ సన్మానం నాదికాదు. ఆంధ్రదేశానిదీ గౌరవం. జై, ఆంధ్రమాతకు జై !”

ఇంకో కుర్రాడి యేడుపు.

* * * *

“మళ్ళీ సత్యాగ్రహోద్యమం ప్రారంభమయింది. ఎన్ని సత్యాగ్రహాలు చేసినా ఈ యింగ్లీషువాడు మనల్ని వదిలిపెట్టేటట్టు లేడు. ఈసారి దీని అంతు చూడవలిసిందే. కేవలం అహింసనే పాటిస్తూ కూచోకూడదు. మహారాజశ్రీ జటావల్లభుల కోనేటిరావుపంతులు ఆఫీసు బీరువాలు విరక్తా ప్తేస్తున్నాడు. కుర్చీలూ, బల్లలూ గుండపిండి చేశేస్తున్నాడు. కాగితాలు తగలబెట్టేస్తున్నాడు. సిరాబుడ్లు గోడలకి వేసి కొట్టేస్తున్నాడు. కలాలు విసిరిపారేస్తున్నాడు. ఎదురుగుండా దొరగారువస్తే గూబ గింయి మనేటట్టు వాడికొక లెంపకాయ యిచ్చుకున్నాడు. ఒక పెద్ద పేషరు వెయిటుతీసి ఆఫీసు గోడ గడియారాన్ని గురిచూసి విసిరాడు.”

తెల్లారిపోయింది నాన్నా !

కోనేటి నిద్ర కొండెక్కిపోయింది.

కో నేటి జన్మ

నేడు సుదినం. నేడు కోనేటిరావు జన్మదినం.

మహారాజ రాజశ్రీ హెడ్డు గుమస్తా జటానల్లభుల కోనేటిరావు పంతులుగారి నల్లబై అయిదో జన్మదినం ఈరోజున్న సమాచారం మరారాశ్రీకే తెలియదు. కోనేటి జన్మదినం జాతీయ పర్వదినం కాదు. దీనికొక ప్రత్యేకత నాపాదించి పండుగ చేసుకోవలసిన అవసరం కోనేటిరావుకే లేకపోయింది. తూర్పు ఆసియా దేశాలలో ప్రళయం, పశ్చిమ యూరప్ దేశాల ప్రణయం, మధ్య ప్రాచ్యంలో మంత్రసాని గండం మొదలైన ప్రంచప్రచండవార్తల మధ్య ఇదినర కెప్పుడో నల్లబైనాలుగేళ్ళ కిందట కోనేటి రావనే ఆసామీ ఒకానొక పల్లెటూళ్లో జన్మించాడన్న కబురు, ఈ రచయితని తప్ప యింకెవ్వరినీ ఉత్సాహపరచ లేక పోయింది.

అయినా ఈ దినం కోనేటిరావు పుట్టిన రోజుని తెలిసి నప్పటికీ ఈ రచయిత “డాండ డడాండ డాండ నినదంబు లజాండమునిండ మత్తవేదండము నెక్కి” ఈ సంతోష వార్తని చాటలేకపోతున్నాడు. దీన్ని ఎలా వర్ణించాలో తెలియక ఇబ్బందిపడుతున్నాడు. “నేడు సుదినం” అని మాత్రం అని ఊరుకున్నాడు. ఇది ఎంచేత సుదినమో ఈ రచయితకికూడా తెలియదు.

కిందపేడు కూడా ఇలాగే నల్లబై నాలుగోకోనేటి మైలురాయి నామమాత్రానశిష్టమైపోయింది. మీదటికై నా

ఇంతకన్న ఉత్తమపరిస్థితులలో కోనేటిరావు పుట్టినరోజు పండుగ చేసుకోగల సూచనలు సుతరామూ కనిపించవు. ఈ లోపున అమెరికాలో కొందరి పెద్దల ఆశీర్వాదమువల్ల యుద్ధమే వచ్చేస్తే, సరి! మరి కోనేటిరావే కనిపించడు.

కోనేటిరావుగారి సలభై అయిదోజన్మదినంనాడు వాళ్ళ ఆఫీసుకి సెలవు లేదన్న విషాదవిషయం ఒక్కటి మిఁహాయిస్తే తతిమ్మా లాంఛనాలన్నీ - కోనేటిరావుకి తెలియకండా - సక్రమంగానే జరిగినట్లు చెప్పవచ్చును. తెల్లవారుజామున మలయానిలం మందమందంగా ప్రసరించింది. అదృష్టవశాత్తూ ఇది వసంతకాలం కావడంవల్ల మామిడిచెట్లు చిగిర్చడం, ఆ చిగుళ్ళు మెసవి కొన్ని కోకిలలు పంచమశ్రావ్యంగా వగర్చడం జరిగింది. తిరుచునాపల్లి రేణియోలో యెవరో సుప్రసిద్ధ సోదరులు మంగళవాద్యాలు మోగించారు. చాలా రోజులనించీ సాక్షాత్కరించని చాకలివాడు (చిరిగిపోయిన వైతేనేం) ఒట్టలన్నింటినీ బాకీపెట్టకండా తీసుకొచ్చాడు. మరి ఆవిడకి తెలిసే చేసిందో తెలియకే చేసిందో తెలియదు గాని కోనేటిరావుభార్య బహురుచ్యమైన పిండినంటలు చేసి ఆఫీసువేళకి ముందుగా వడ్డించింది. మస్తుగా భోజనం చేసి అవిఘ్నమస్తుగా కోనేటిరావు ఆఫీసుకి చేరుకున్నాడు.

కోనేటిరావు ఆఫీసు యాత్రని కొండొకచోట ఈరచ యిత ఇదివరకు వర్ణించాడుగాని పునరుక్తి అవసరమందనికూడా వెనుదీయకండా ఆ ప్రయాణాన్ని మళ్ళీ వర్ణించడాని కితడు

ఉద్విఘ్నములు తున్నాడు. అసలే కూర్మావతారం. అరమైలు ఆఫీసు దూరం రొప్పూతూ రోజుతూ కోనేటిరావు ఇంటినుండి ఆఫీసుకి బయలు వెడలెను. “వెడలెను కోదండపాణి” అని గాని, “రాజు వెడలెరవి తేజము కోడ” అని గాని ఈ మెళ్ళ డాన్ని ఎవ్వరూ పాడడానికి సాహసించరు. ఒక గుమస్తా తన పుట్టిన రోజున ఆఫీసుకి వెళ్ళాడన్న విషయంలో సంగీతాన్నీ కవిత్వాన్నీ పోల్చుచే పరిద్రవం యెక్కించిత్తూ ఉండ నేరదు. ఆపసోపాలు పడుకూ ఆఫీసుకి పోతున్న ఒక మాన వుడి మహాప్రస్థానం సౌందర్యశాంతిమైన సంఘటన కాదు. ఇదేమీ హైదరాబాదు ప్రతినిధుల పారిస్ ప్రయాణంకాదు. ప్రధాన మంత్రిగారి సరిహద్దు పర్యటనకాదు. కోనేటిరావు అరమైలు దూరాన్ని అశలీలగా లంఘించి శాశ్వతంగా ఒక కొత్తరికార్డు స్థాపించాడనడం సత్యానికి అనేకలక్షల మెళ్ళ దూరం. కోనేటిరావు రోజూలాగే ఈరోజుకూడా ఈసురో మంటూ జీవిత సముద్రంలో ఈడుతున్నాడు. ఇదేమీ రస వంతమైన సన్నివేశం కాదని ఈ రచయిత ఇంకోసారి మనవి చేసుకుంటున్నాడు.

కోనేటిరావు జీవితరంగంలో ఏమూలనుంచి కూడా ఏమాత్రమూ కవిత్వమనేది ప్రసరించకుండా కట్టుదిట్టాలు జరిగిపోయాయి. ఎందుచేత అని ప్రశ్నిస్తే ఏజవాబూ రాదు సరికదా ఎన్నో ప్రశ్నలు బయలుదేరుతాయి.

ఏ శాపంవల్ల కోనేటిరావు తన నలభై అయిదో పుట్టినరోజు హాయిగా ఇంట్లో కూర్చోకుండా ఎండలో ఈదవలిసి వచ్చింది? అతని పిల్లల చొక్కాలూ లాగులూ అతుకుల బొంతలు కావడానికి కారణమేమిటి? దాక్షిణ్యంలేని ఏ దుర్విధి శాసనంవల్ల కోనేటిరావు తలమీద చాలామట్టుకి జుట్టు ఊడిపోయి బట్టతల ప్రాప్తించడమే కాక ఉన్నజుత్తూ తెల్ల బడిపోయింది? అతని చెమటతో తడిసిన రూపాయలకి అర్థం లేకపోవడం ఎంచేత?

ఏం ప్రయోజనంలే ఇలాంటి ప్రశ్నలువేస్తే!

కోనేటిరావు తన నలభై అయిదో పుట్టినరోజున ఆఫీసులో కుర్చీలో కూర్చుని పనిచేసుకుంటున్నాడు. ఇదివరకు అతణ్ని కనబడకండా బంధించిన సంకెళ్ళు ఇంగ్లాండులో తయారై నవి. ఇప్పటి సంకెళ్ళను ఇండియా తయారు చేస్తోంది. ఇవి స్వదేశీ సంకెళ్ళు.

ఏమైనా ఇది సుదినం, ఇది కోనేటిరావు జన్మదినం.

బామ్మ

బొమ్మ

మరి నేనుచెవితే నమ్మకు కాని, నాకు చెప్పకతప్పదు. ఆబామ్మ నన్ను కొనకుని మరీ మరీ అడిగింది. నేనూ మొదట నమ్మలేదు. ముందుకి సాగిపోయిఉండా జేబులోంచి. చర్మంలోంచి గుండె తడిమి నట్లసిపించింది. వెనక్కివచ్చి, పిలుపు విని, ప్రార్థన ఆలకించి బేరమాడకండా వాడెంత చెప్పాడో అంతకూ తీసుకున్నాను బామ్మని. ఎవరు హర్షిస్తారు ఈ నా చర్యను. బుద్ధిపట్టగానే ఏ నారాజుల్లో దూరేవారో- ఊహ తట్టగానే చెరువులో పడిపోయేవారో?

తేబిలుమీద బొమ్మను అలంకరించాను. నా నలుగురైదుగురు స్నేహితులూ నాయింటికి రావడం మానేశారు. నా అభిరుచిని అభినందించమని వారిని కోరలేదు నేను. వాళ్లుకూడా కారణాలు చెప్పలేదు. అప్పుడప్పుడు బొమ్మను చూచినప్పుడు నాకూడా ఎందుకు కొన్నానా అనిపించేది. నిజంగా నన్నడిగిందా లేదా? బొమ్మ నన్ను మోసగించిందా? లేక నన్ను నేనే మోసగించుకున్నానా? ఈ నిర్ద్వంద్వప్రతిమకు ఇంతశక్తి నేనే ఆహ్వానించి ఉండాలి, లేక నా నిమిత్తం లేకుండానే ఇంకొకణ్ణి అడిగి, ఆకర్షించుకుని కొనిపించుకునే దేమో కొంటిరకం! నేను అదృష్టవంతుణ్ణి కాబోలునని అనుమానం కలిగింది. ఎందువల్లనంటే, ఈబొమ్మ నా తేబిలు మీద కూర్చున్నప్పటినుండీ నా సిగరెట్లు ఖర్చుతగ్గిపోయింది. అప్పులన్నీ తీర్చివేశాను. రెండు మూడు మణియార్లర్లు వచ్చాయి. ఇంక కొన్నాళ్ళు చూసి బ్యాంక్ అకౌంట్ ప్రారంభించా అనుకుంటున్నాను. చాకలివాడు మూడురోజులకే బట్టలు తెచ్చాడు. పద్దుపుస్తకం పెంటనే దొరికింది. మాయింట్లో పిల్లులు దెబ్బలాడుకోడం మానివేశాయి. (బహుశా అది కేవలం తాత్కాలిక యుద్ధవిరామసంధి అయినా కావచ్చును.)

నాకాలంలో నూటికి తొంభైవంతులు వీధిలోనూ, పదివంతులు ఇంటిలోనూ గడపడానికి అలవాటు పడ్డ నేను సెబాస్ట్, ఇప్పుడు ఆదర్శగృహస్థుణ్ణి మరేముంది, ఈనాడు నాకంటే సంతృప్తు డిమూడుజగంబుల పూజ్యుండు!

చెడిపోతున్న వాళ్ళను తమించకూడదనీ, జీవితమంతా సిరాబుడ్డిలోనే గడపకూడదనీ, ఉన్నతాశయాలను తోరణాలుకట్టి మెళ్ళోమాత్రమే వేసుకోవాలనీ, వేళపట్టున నిద్ర పోవాలనీ నిశ్చయించుకున్నాను.

అన్నిటికన్నా గొప్పసంగతి సొంతంగా ఆలోచించడం మానివేశాను. గొప్పబెడద వదిలిపోయింది. బొమ్మచేతిలో కిలుబొమ్మనై పోయాను. రూఢ్యగీసి కాపీలు రాసుకుంటుంది నామీద. తెల్ల కాగితంలాగ పడుక్కుంటాను నేను.

ఉదయం కాఫీ ద్రావకంలో ప్రతిబింబించే నాముఖం నాకెంతో కృతజ్ఞత కనబరుస్తుంది. నేను నవ్వి నవ్వును మళ్ళీ నాకు ఇచ్చివేస్తుంది. మధ్యాహ్నం భోజనానంతరం ఇదే అనుభవం. తాంబూల చర్వణం చేస్తూంటే అద్దంలో నాముఖం నెమరువేస్తుంది. నాకళ్ళు కుశలప్రశ్నలు వేస్తాయి. రాత్రి మంచం భావగీతం పాడుతుంది. గడియారం జోకొట్టుతుంది.

నాకు శిల్పమన్నా శిల్పులన్నా విసుగు పుట్టిపోయింది. ఈబొమ్మను తప్ప ఇంకదేన్నీ మెచ్చుకోవలసిన అవసరం లేదని రూఢి అయిపోయింది. ఏలోపం లేకండా తీర్చి దిద్ది నట్లుగా ఉండడమే దీనిలోపమని నా శిల్పిమిత్రు డొకడు విమర్శించాడు. నిజాన్ని వక్రోక్తితో చెప్పడమే శిల్పానికి పరమార్థం అన్నాడు. చర్మచతువు ఇచ్చేసాక్ష్యం అసమగ్రమని వాదించాడు.

నేను చాలా ఓప్పుతో విన్నాను. నాకు వాడిమాటలు బోధపడలేదు. నాబొమ్మని చూసి ఈర్ష్యతో అంటున్నమాట అని మాత్రం నిశ్చయించుకున్నాను. ఏమయినా వాడు బుకా యింపులో నేర్పరి. నాకు వాదించడం చేతగాదు. చాలా పారిభాషికపదాలతో నన్ను బోల్తా కొట్టించాడు. కొంతదాకా ఈడిగిలబడ్డాను—కలర్, కాంపోజిషన్, పెర్స్పెక్టివ్ అంటూ. ఉప్పెనలాగ వాడు తిరగబడి డైనమో, వెర్లిగో, పెనంబ్రా, క్యూబా అన్నాడు. నాకు జబ్బుచేసి ఇప్పుడే పథ్యం తింటున్నాను.

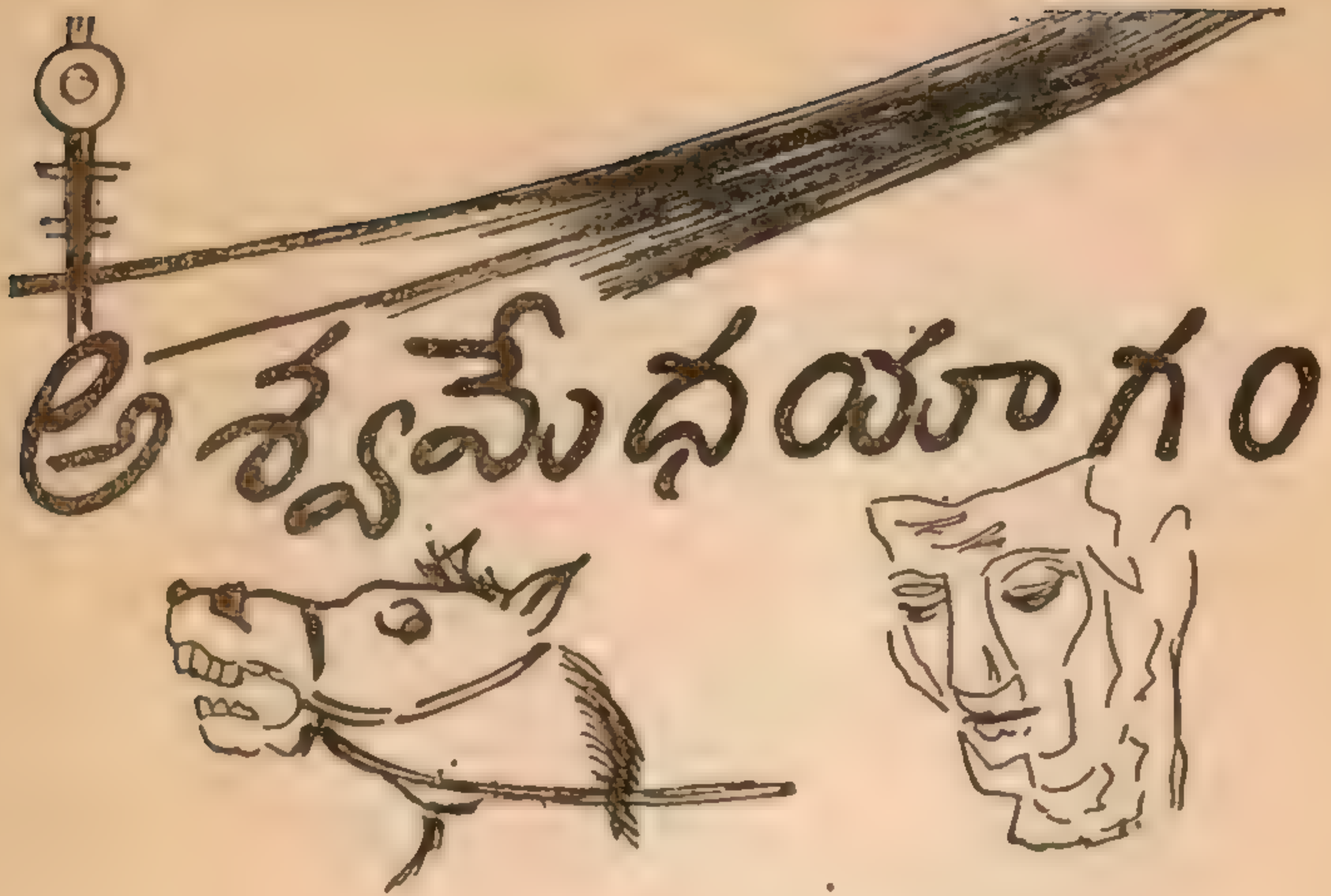
బొమ్మ మాట్లాడుతుందా అని కొందరు వేసే చచ్చు ప్రశ్నకి జవాబివ్వకండానే మాయిద్దరిమధ్యా జరిగే సంభాషణను దాచవలసినంతమాత్రం దాచి, మిగిలినది బైట పెడుతున్నాను. "...అని నువ్వన్నప్పుడు నాకు సిగ్గేసింది. నీకెందుకు పోనిస్తూ." "ఊరుకోకూడదు. ఇవాళ ఇదయింది రేపు మరొక టవుతుంది. చిన్నపామునైనా పెద్దకర్రతో కొట్టాలి."

"నలుగురితో చావు పెళ్ళిపో సమానం."

"నలుగురితో పెళ్ళి చావుతో సమానం."

ఈవిధంగా మా సంభాషణ సాగుతూవుంటుంది. ఇం దులో బొమ్మమాట లేవో నామాటలేవో అడగవద్దు. ఏనా బొమ్మతో సంభాషణ ఇలాగే వుంటుంది. నామాటలు బొమ్మ నై నా బొమ్మమాటలు నావై నా మించిపోయిందేదీ లేదు.

చేసుకున్న పాపంలాంటిది కొనుక్కున్న బొమ్మ.

అశ్వమేధయాగం

“అమ్మకి ప్రాణంమీది కొచ్చింది. వెంటనే బయల్దేరు - రామం.”

తమ్ముడిచ్చిన తెలిగ్రాం చదువుకున్నాడు వెంకటేశ్వర్లు. ఒక్కక్షణంమట్టుకు మనసులోని ఊహలన్నీ స్తంభించి మెదడు శూన్యమయింది. కత్తివేటుకి చర్మం తెగితే వెంటనే రక్తం గాదు. రక్తం రావడం ప్రారంభించడంతో నరదగా ప్రవహిస్తుంది.

ఊహలు వరదలుగా ప్రవహిస్తున్నాయి. “..... అమ్మ చచ్చిపోతుంది కాబోలు. సాయంత్రం మెయిలులో బయల్దేరాలి. వెళ్ళేదాకా ఉంటుందో ఉండదో! రేపు వెళ్ళితే? ముసిలిప్రాణం. రేపటిదాకా నిలుస్తుందా? అయినా

ఇవాళ బయల్దేరడానికి వీలులేదు. రేపు వెళ్ళవచ్చు చచ్చిపోదు. ఫరవాలేదు. రేపే వెళతాను. మరి డబ్బు?”

తలకాయలో పందెపుగుర్రాలు పరుగెత్తుతున్నాయి.

డబ్బుసంగతి తలలో మోసిన వెంటనే “ఈ పెలిగ్రాము లోనే డబ్బు పోగుచెయ్యవచ్చు” ననే ఊహ పుట్టింది. ఒక చోటుకాదు. పదిచోట్ల సాము చెయ్యవచ్చు. తల్లి చచ్చిపోతోందంటే డబ్బు బదులివ్వని కఠినహృదయులుండరు. నలుగురైదుగురు బిర్రవిగిసినా ఏవారుగురైనా ఇచ్చితరుతారు. సుమారు నూరుగుంపాయలు పడతాయనడానికి సందేహం లేదు.

వెంటనే బట్టలు వేసుకున్నాడు. దమ్మిడిఅయినా లేదు. దగ్గిరలో ఉన్నవాడూ, అడగ్గానే అప్పుయిచ్చేవాడూ ఎవరని ఆలోచించాడు. మరెవరు? సత్యనారాయణ ఉన్నాడు. నాలుగువీధుల అవతల నడుచుకు పోవచ్చును. ఈ కష్ట సమయంలో పెళ్ళాగి మెళ్ళో నగ తాకట్టు పెట్టిఅయినా డబ్బు తెచ్చుని అడగదగినంత చనువూ, అవకాశంఉన్నాయి.

“సత్యనారాయణగారూ!”

“ఇంట్లో లేరండీ”

ఏం అపశకునం! ఇంత పెందరాళే ఎక్కడికి వెళ్ళి పోయాడో? అన్నట్లు పెలిగ్రాము గదిలో వదిలిపెట్టలేదు కద. జేబు తడుముకున్నాడు. ఉంది. జేబులోనే ఉంది.

మరి ఈసత్యనారాయణ ఎక్కడ దొరుకుతాడు? కాఫీ క్లబ్బులోనా? తనజేబులో రెండణాలయినా ఉంటే బాగుండును. అబ్బే కాఫీక్లబ్బుకి వెళ్ళడు. “ఇంట్లో కనుక్కుందాం. చెప్పి వెళతాడా? ఏమో - అడిగిచూదాం.”

“ఇంట్రుప్టేషను కెల్వారండి. వచ్చాక మీరొచ్చినట్లు చెబుతాను.” ఇంట్లోనుండి జవాబు

వీధికొసని తనకి తెలిసిన పోడామకాణం నాయరు దగ్గర ఒకపావలా తీసుకున్నాడు వెంకటేశ్వర్లు. బస్సులో పడ్డాడు. నిలబడే ప్రయాణం చేశాడు. గుర్రాలు మరీజోరుగా పరుగెత్తుతున్నాయి మనస్సులో.

ప్లాటుఫారంమీద సత్యనారాయణని కలుసుకున్నాడు. ఇంకా మెయిలు రాలేదు “మా బానమరిది వస్తున్నా”డని సత్యనారాయణ ప్రకటించాడు.

ఎలా ప్రారంభిస్తే బాగుంటుంది? “మీ యింటికి వెళితే నువ్వు లేవు అర్జంటు సనిమీద వొచ్చాను” అంటే? బడి కుర్రాడు పెన్సలు గీతలు రబ్బరు పెట్టి తుడిచివేసినట్లు మనస్సులోంచి ఈ మాటలను తుడిచివేశాడు. ఏమీ అనకండా జేబులోంచి వైరు తీసి సత్యనారాయణ కిచ్చాడు.

“అరే, పాపం! మీ అమ్మకి జబ్బుగా ఉన్నట్లుకూడా వినలేదే!”

“వృద్ధాప్యమే జబ్బు. బతకదు లాభం లేదు. సాయం త్రం మెయిలుకి పోదామనుకుంటున్నాను.”

సత్యనారాయణచూపులు శూన్యాన్ని చిన్నచిన్న పీలి కలుగా తుంచుతున్నాయి. “వెడదామంటే డబ్బు లేదు ...
...” ఎవ్వరో నూతిలో పడిపోయినట్లు ఈ మాటలన్నాడు వెంకటేశ్వర్లు తొందరగా.

సత్యనారాయణ కుడిచేతి బొటన వేలిని చూపుడు వేలిని చూచి నుదుటిని పట్టుకొని “పాతికరూపాయలేనా ఉండాలనుకుంటాను” అన్నాడు.

“ముప్పైరూపాయలు కావాలి. నువ్వే ఇవ్వాలి. ఎంత ముంచుకొచ్చినా ఎవరినీ నోరువిడిచి అడగలేను.”

సత్యనారాయణది త్వరగా కరిగిపోయే గుండె. నగ తాకట్టుపెట్టి ఇస్తాననిపించడానికి వెంకటేశ్వర్లుకి ఐదు నిమిషాలకంటే ఎక్కువ పట్టలేదు. మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకి మీ ఆఫీసులో కలుసుకుని సొమ్ము తీసికుంటానని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు వెంకటేశ్వర్లు.

* * * *

నరహరిసెట్టిదగ్గర పదిరూపాయలు సంపాదించే సరికి తలప్రాణం తోకకు వచ్చింది.

* * * *

టాక్సీ చేయించుకుని మైలాపూరు బ్యాంకుకి వెళ్ళాడు వెంకటేశ్వర్లు. బ్యాంకు గుమాస్తా కామేశం స్నేహితుడు కాదు గాని పరిచయస్థుడు. ఇలాంటి సన్నివేశాలలో స్నేహం కన్న పరిచయమే డబ్బు పలికిస్తుంది.

బ్యాంకులో అరగంట వ్యర్థమైపోయింది. దమ్మిడికూడ పెగలలేదు. టాక్సీని పంపించి వేశాడు. అనవసరంగా డబ్బు వేటకి ఎక్కువపెట్టుబడి పెట్టకూడదని నిశ్చయించాడు.

ఇద్దరు ముగ్గురు షకీలు స్నేహితుల ఇళ్ళకి నడుచు కుంటూ వెళ్ళాడు టెలిగ్రామ్ చూపించి ఒకచోట ఇరవై, ఇంకొకచోట ఇరవై ఏదూ పిండుకున్నాడు.

* * * *

మధ్యాహ్నం పండ్రెండు గంటలకి జేబులో డెబ్బయి అయిదురూపాయల జను.

గుర్రాలు జోరుజోరుగా పరుగెత్తుతున్నాయి. సత్య నారాయణ ఇచ్చే ముప్పయి రూపాయలూ కలుపుకుని నూట ఐదురూపాయలవుతాయి. ఇవాళ గిండీకి వెళ్ళిపోతాను. గుర్రపు పందాల ఆఫీరిరోజు. చీకటితోనే ఎక్స్‌ప్రెస్ ఎక్కిస్తాను.

“రెండు మూడు వందలైనా గెలవక పోతానా” అను కున్నాడు వెంకటేశ్వర్లు నిన్న సాయంత్రం కొన్న “రేసింగ్ గైడు” కోటులోపలి జేబులోంచి పైకి తీశాడు. సైంటిఫిక్ గా ఆలోచించి గుర్తులు పెట్టుకున్న గుర్రాలపేర్లు మరోమాగు మననం చేసుకున్నాడు, ఇవాళ నువ్వు గెలిచి తీరుతావని ఎవరో రక్తంలోంచి సందేశాలు పంపుతున్నట్లనిపించింది.

“మరి ఇంటికి వెళ్ళును. భోంచెయ్యాలని లేదు టిఫిన్ తీసుకుని సత్యనారాయణ ఆస్థానకీ. అక్కణ్ణుంచే పాక్కు స్టేషనకీ.”

ఎలక్ట్రిక్ ట్రెయిన్ లో కూర్చున్నాడు. ట్రెయిన్ ఈ వెంట్ లో ఏడేనిమిది వందలొస్తే ఇవాళ చేసిన అప్పలన్నీ ఈ సాయంత్రమే తీర్చేస్తాను. కిందటి రేస్ లో ఈ నెల జీత మంతా తగలేశాను. అనుకున్న గుర్రాలని ఆడకండా ఎవరో చెప్పినచూట వింటే ఏమవుతుంది మరి?

“ఇవాళ ఫరవాలేదు. కళ్ళు మూసుకుని ఆడేస్తాను. పుట్టమీద పెట్టిపట్టు డబ్బుచ్చేస్తుంది. పూల్ ప్రూఫ్ గా ఆలోచించాను. సైంటిఫిక్ గా అంచనా వేశాను. ఇవాళ నేను ఓడిపోవడానికి వీలులేదు.”

* * * *

వెంకటేశ్వర్లు సాయంత్రం గిండ్డినించి మరలి వస్తున్నప్పుడు అతని జేబులో తొమ్మిదణాల చిల్లరడబ్బులూ, రెండు సిగరెట్లున్న విల్పు పాకెట్టూ, ఉదయం అందిన టెలిగ్రామూ మాత్రం మిగిలాయి. అత నెంత సైంటిఫిక్ గా ఆలోచించగలిగినవాడైనా గుర్రాలకి ఆ సబబులేవీ తెలియకపోవడమే అతని పరాజయూనికి కారణం.

కథ నందుదామని కలం పట్టుకుని కాగితాలు పెట్టుకుని కూచున్నాను. ఇతివృత్తాన్ని ఎసరుమీది కెక్కించాను. కథా నాయకుణ్ణి ముక్కలుగా తరిగి కారప్పొడి జల్లి పచ్చడి చేయూర్చు అనుకున్నాను. ఇందుకు ఎవరు అనుమతిస్తారా అని జ్ఞాపకం ఉన్నంతిమ్మట్టుకు సాహిత్యాన్ని గాలిస్తున్నాను. కథా నాయకులందరినీ ఇదినరకే సినీమావాళ్ళు పచ్చడి చేసి సంచేసుకున్నారు నాకొక్కడినీ మిగల్చకండా. సరే. కథా నాయకుడి మాట తర్వాత ఆలోచించుకోవచ్చునని కథా కాలంగురించి మొదట నిర్ణయించుకుందా మనుకున్నాను. కథ చదివితే నాలిక మండేటంత ఘాటైన కాలం ఏది? నేటి కాలం మాత్రం కాదు. ఇది కథలకి కాలమే కాదు. గుచ్చి

పచీ లేనివి తప్ప కమ్మగా కారంగా ఉండే కథలు ఈ కాలంలో కనబడవు. అంతేకాదు. పూర్వకాలం సత్యకాలం కాబట్టి అప్పుడు మనుష్యులతో జంతువులు మాట్లాడేవి. దేవతలు ప్రత్యక్షమయ్యేవారు. కథకి కాళ్ళూచేతులూ ఉండేవి కావు. ఇప్పుడు కథ నడిస్తేనేగాని ఎవరూ చదవరు. ఇలా తొకా లేని కథలు ఎవరికీ అక్కరలేదు.

అదొహటిన్నీ, ఈ రోజుల్లో ఎవరి కథలు వాళ్ళే రాసుకుంటున్నారు. వాళ్ళకి మనం ఎండిపెట్టే కథలు సాయించవు. నీ కథ ఎవడికి కావాలి? మా ఇంటికి రా? అటకమీద ఆవకాయ గూనల్లో అనేకమైన కథలున్నాయంటారు. బాగా ఊరిన కథలు. అన్నట్టు. పత్రికల్లో పడే వార్తల్ని కూడా కథలే అంటున్నారెప్పుడు. “ఇందులో ఏమీ స్టోరీ లే”, దంటాడు సంపాదకుడు. రిపోర్టరు తెచ్చిన వార్తనుచదివి జరిగింది జరిగినట్టుగా రాశా నంటాడు రిపోర్టరు. అందుకే ఇంత అధ్యానంగా ఉందని సంపాదకుడు దాన్ని చి.కా.బు.లో పారేస్తాడు.

చి. కా. బు. అంటే జ్ఞాపకం నచ్చింది. చిత్తు కాగితాల బుట్టల్లో నెదికినే ఎన్నో కథలకి నీజాలు గొరుకుతాయి. చాలా కథల్ని సంపాదకుడు చంపేస్తూ ఉంటాడు. దానికి చాలా కరణాలు ఉండొచ్చును. రాజకీయ, నైతిక, సంసారిక, లౌకిక, పారలౌకిక కారణాలు, వీరేశలింగం పంతులూ, చిత్తుకాగితాల బుట్టా కథ మీరు వినే ఉంటారు.

“ఆ కథ చెప్పనా?” అంది నా ఆకలి. ఆకలి అడిగి నప్పుడల్లా కథ చెప్పకూడదు. ఆకలి రుచి యెరుగదు నేను వండుతున్న కథ పాఠకుల ఆకలి తీర్చడానికి. ఇది సరైన పాఠంలో పడుతుందో పడదో. కొందరు కథకులు చాలా అదృష్టవంతులు. వాళ్ళేదిచ్చినా మింగేస్తారు పాఠకులు. గాలిపేని కథ అల్లెయ్యగలరు వాళ్ళు. ఆ విద్య అందరికీ పట్టు పడుతుందా? అదృష్టవంతులనా అన్నాను? సిద్ధహస్తులు వాళ్ళు. చేతి చలవ అంటామే. అదేదో ఆ చెప్పలేనిది వాళ్ళలో ఉంటుంది. అదో ప్రజ్ఞ. అంతే. దాని సరిహద్దులు వెదకడం ప్రయోజనంలేని పని. సరిహద్దులలో ఇమడక పోవడంలోనే ప్రజ్ఞ అనేది ఇమిడి ఉంటుంది.

ఎసరుమీద పెట్టిన ఇతివృత్తం మాట మరిచిపోయాను. ఈపాటి కప్పుడే అది ఇగిరిపోయి ఉంటుంది. కథానాయకుడు అసలే కనబడలేదు. కాలం ఒక్కటిమాత్రమే నిశ్చయమైంది. అదీ మిథ్యే అనేవాళ్ళు లేకపోలేదు. కాలం అనేదే కనపడకండా ఉంకాలంటే, బోర్లా పడుకొని కుడికాలి బొటన వేలితో ఎడమ చెవిని, ఎడమ చెయ్యి ఉంగరం వేలితో కొండ నాలికనీ ముట్టుకునీ రెండు కళ్ళనీ ముక్కుకొనకి తెచ్చి చూడాలనుకుంటాను. ఈ వ్యాయామాన్ని నే నిప్పుడు సిఫారసు చెయ్యదలచుకోలేదు. ఇలా చేసినా చెయ్యక పోయినా కాలం అనేది ఎప్పుడూ కనపడదు.

కథని ఒక కాలానికి బంధించడం నా కిష్టం లేదు. కాలమూ లేక, వస్తువు లేక, కథా నాయకుడూ లేకపోతే కథని కంచికి పంపించడం ఎలాగ? అన్ని కథలూ కంచికే ఎందుకు వెళ్ళిపోతాయో నాకు తెలియదు. మా నాయనమ్మ బతికున్నంత కాలం ఈ సందేహం నాకు కలగ లేదు. ఇప్పుడు బతికున్న నాయనమ్మ లెవరూ ఈ సందేహం తీర్చలేరు. అసలు, మా నాయనమ్మ కథ చెబుతూ ఉంటే ఆ కథ యెలా కంచికి వెళ్ళుతుందో అని తప్ప ఎందుకు వెళ్ళుతుందనే ప్రశ్న వచ్చేది కాదు. నా కొక్కొక్కప్పుడు నిశ్చయంగా ఉంటుంది, అన్ని కథలూ కంచికే వెళ్ళిపోతాయేమో, కంచిలో ఎన్ని కథలు ఉండాలో అని. తెలుగు కథలకి మాత్రమే కంచి గమ్య స్థాన మనుకుంటాను. బంగాళీ కథలు ఎక్కడికి వెళతాయో? ఇతర భాషల్లోకి కాబోలు? లేకపోతే బంగాళాఖాతం ఉంది కాదా? ఎన్ని కథలనైనా ఇముడ్చుకోగలదు.

నాయనమ్మలు ప్రారంభించే కథలు కంచిలో అంత మైతే, కంచిలో ప్రారంభమయ్యే కథలు నాయనమ్మల్లో అంతమవుతాయా? ఇదేమిటి మళ్ళీ ప్రారంభానికొచ్చాను? ఇంతకీ ఏదీ కథ! ఈసారి ఒక కథానాయకుణ్ణి చూసుకుని మరీ బయలుదేరాల్సి. ఎంత కలికాలమైనా ఎక్కడో ఒక నాయకుడు దొరక్కపోడు. ఆంధ్రదేశంలో నాయకుల కే కొదవా? అయితే ఒక చిక్కుంది. వాళ్లు తమమీద పద్యాలు రాయమంటారు. పువ్వుల దండలు వెయ్యమంటారు. స్వాగత

పత్రాలు సమర్పించమంటారు. ప్రతిఫలంగా ఏవో పెర్మిట్లు సంపాదించి పెడతామంటారు. వీళ్ళిప్పుడు చాలా తెలుగు మీరిపోయారు. ఇదివరకైతే ఏదో కథకి నాయకుడుగా ఉండడానికి అంగీకరించేవారు. పత్రికల్లో తమ పేరుపడితే చాలు ననుకునేవారు. ఇదివరకు ఏం చేస్తున్నారు తమకంటే స్వరాజ్యం తేవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నామనేవారు. ఇప్పుడుమాత్రం “ఇంగ్లీషువాడా మనకిచ్చిన స్వరాజ్యం ఏమీ బాగులేదు. దీన్ని పట్టికెళ్ళి వాడికే ఇచ్చేద్దాం” అంటున్నారు. ఈ నాయకుల్ని ఎంత చెయ్యి తిరిగినవాడైనా పచ్చడి చెయ్యలేదు. ఇలాంటి వాళ్ళతో కథ నండాలంటే అది మాటలతో పనికాదు. కోతలు వాళ్ళ ప్రత్యేకత కాబట్టి ఆ క్షేత్రంలో మనం అడుగు పెట్టడానికే వీలేదు.

అక్కడకీ ఉండబట్టక ఒకనాయకుణ్ణి ఈమధ్య ఆశ్రయించాను. ఏదో ఉద్యోగాని కొచ్చాననుకుని ప్రధానమంత్రికి ఉత్తరం ఇస్తానన్నాడు. “ఏ ప్రధానమంత్రికై నా సరే. రాష్ట్ర, కేంద్ర, సామ్రాజ్య—” అంటూండగా, అది కాదు. నాది వేరేకథ, అన్నాను. నీ కథ వినడానికి నాకు తీరుబాటు లేదన్నాడు. కాదు మీ కథే అన్నాను. అతడు తికమకలో పడిపోయాడు. “వీడికిగాని వెరైత్తిందేమిటి చెప్పా?” అన్నట్టు నా వేపు చూశాడు. “స్థిమితంగా ఆలోచించుకుని నీ కేమిటి కావాలో నిర్ధారణ చేసుకో. నెంటనే చెప్పబ్బురేదులే. నేనిప్పుడు ఢిల్లీకి వెళ్ళి వారం రోజుల్లో

వస్తాను. ఈలోపున ఒక నిర్ణయానికి రా!" అన్నాడు. వచ్చానన్నాను. "నిన్నేమీ అడక్కుడద నే నిర్ణయానికి వచ్చా" నని చెప్పి అక్కణ్ణించి కదిలిపోయాను.

నా కథ కదలకండా ఉంది. నాయకుడు లేందే ఎలా కదులుతుంది? బజారులో దొరికే సరకు కాదుకదా నాయకుడంటే! అయినా ఒక నాయకుడి ఖరీదెంత ఉంటుందో? ఎవరో పెద్దపెద్ద పెట్టుబడిదారులు తప్ప సామాన్యులెవరూ నాయకులను కొనలేరనుకుంటాను. నాయకులుకూడా మనలాంటివాళ్ళకి తమ నిజమైన విలువ చెప్పరు. తమ అమూల్య త్యాన్నే అడుగడుగునా మనకి జ్ఞాపకం చేస్తారు.

నాయకాన్వేషణం తాత్కాలికంగా నిలుపుదలచేసి కథావస్తువు కోసం వెదకడం ప్రారంభించాను. వస్తువు గుణం వాస్తవికత్వం. ఇది అంతటా ఉన్నదే! నా కథకి సరిపోయేటంత సరుకుమాత్రం తీసుకుందా మనుకున్నాను. కొంతమంది ఒక చిటికెడు కథావస్తువు తీసుకుని గంగాళాలకొద్దీ కషాయాన్ని కలుపుతారు. మరికొంతమంది చవగ్గా దొరికి-డికదా అని గంగాళమంత కథావస్తువు తీసుకుని చెమ్మచాలో ఇమిడి పోయేటంత చిన్న కథ రాస్తారు. తేనె కలుపుకుని బొషధ ప్రాయంగా దాన్ని దిగమింగాలి. కథ అయిపోతుంది. కథావస్తువు మిగిలిపోతుంది. సమపాశంగా కథావస్తువు ఉండాలంటే కథ తాళూకు కొలతలు తీసుకుని దానికి సరిపోయినంత వస్తువు కూరడం ఒక పద్ధతి. దొరికిన కథావస్తువుకే

కొలతలు కట్టి కథ కట్టడం ఇంకో పద్ధతి అయితే, తనూ రయిన కథలో ఇంతవస్తుందని ఎవరూ తూనిక వేసి చెప్పలేరు.

ఎలాగయితేనేం కథావస్తువు దొరికింది. సర్వత్రా ఉన్నదే కాబట్టి శ్రమపడి వెతకడం తప్పింది. పాళ్లు కుదరక బాధ పడుతున్నానంటే! కథానాయకుడితో ఒక రకం బాధయితే కథావస్తువుతో ఇంకొకరకం బాధ. చిత్ర మేమిటంటే మా నాయనమ్మని ఈ చిక్కులేవీ బాధించేవికావు. అయినా ఆ రోజులు వేరు. ఆ మనుష్యులు వేరు.

నేటి హారభాక్షం

ఇరవై యేళ్ళకిందట నమళ్ళివాయ ఈ హారాచి నప్పుడు తనతో ఏ చిరునవ్వును తీసుకొచ్చాడో అది ఇప్పు టికి అతనిముఖావవించాన్ని అలంకరిస్తోనే ఉంది.

కొంతమంది చిరునవ్వును అంటించుకుని తిరుగుతారు. వాళ్ళమొగంచూసి చూడగానే అది తెచ్చిపెట్టుకున్ననవ్వుని తెలిసిపోతుంది. కొంతమంది అవసరం పడినప్పుడు దరహా సాన్ని ధరిస్తారు. అదీ కృత్రిమమే అని మనం ఆయాసం లేకండా గ్రహించేస్తాము. నమళ్ళివాయ చిరునవ్వు మాత్రం కళ్ళుడి కవచకుండలాల లాగ అతనితో సహజంగానే పుట్టుకొచ్చింది.

అంతచక్కని చిరునవ్వుకి హక్కుదాగుడైన నమశ్శి వాయను హిరణ్యాక్షుడనీ, బకాసురుడనీ అంటే ఎవరూ ఒప్పుకోరేమో? పైకి కనబడని రాక్షసత్వం అతనిది. ఈ నాటి రాక్షసులు ఎంతో అందముగా కనబడతారు. నేను కూడా మొదటిసారి నమశ్శివాయని కలుసుకున్నప్పుడు ఇలాగే పొరబడ్డాను. గాలం విసిరినట్లు నామీద తన చిరునవ్వును ప్రయోగించాడు.

నమశ్శివాయ ఈకాలపు బీల్జిబబ్ అనీ తెలుసుకోవడానికి నాకెంతోసేపు పట్టలేదు.

నమశ్శివాయ దొంగ. పచ్చిదొంగ. గజకర్ణ గోకర్ణ విద్యలన్నీ తెలిసినవాడు. వాటికి కావలసిన మెదుగులన్నీ ఇచ్చి తనదొంగతనాన్ని ఒక లలితకళగా అభివృద్ధిచేశాడు.

కాని ఈదొంగకి శిక్షలేదు. అసలునమశ్శివాయ చేస్తున్నది దొంగతనం అని గుర్తించడమేకష్టం. దొంగతనం చెయ్యవలసిన అవసరం ఏముందతనికి? బోలెడంత ఆస్తి ఉన్నవాడు. ఇరవై యేళ్ళుగా వ్యాపారంచేసి ఆ ఆస్తిని మరింత అధికం చేశాడు. పదిమందిని తనకింద ఎప్పుడూ పోషిస్తున్నవాడు. ఒక్కడూ పట్టుమని ఒక ఏడాదిపాటయినా తన దగ్గర పనిచెయ్యక పోతేనేంకాక! ఎవరినీ తననోటితో తాను పొమ్మనలేదు. వాళ్ళంతట వాళ్ళుగా పోతే ఉండమని ప్రాధేయపడచూలేదు.

నమశ్శివాయ ఎంత పెద్దమనిషితరహాగా కనబడతాడు! ఊళ్ళో అతనికెంత పలుకుబడిఉంది! అతనాదొంగ? నమశ్శివాయ దొంగతనం చేస్తాడంటే అలా అన్నవాడినే అంతా తిడతారు.

నన్ను తిడితే తిట్లండికాని నమశ్శివాయ దొంగఅనడం మానలేను. అయితే పోలీసుల నోటీసులోకి వచ్చే దొంగతనం కాదతనిది. కోర్టులో ఫిర్యాదుచేస్తే ఋజువులేదుపొమ్మంటారు. చోరీ నరుకు నమశ్శివాయ తనదగ్గర అట్టెపెట్టుకోగలిగినదికాదు. ఇంకొకళ్ళ దగ్గర దాచిపెట్టగలిగినదీ కాదు.

నమశ్శివాయ ఇతరుల మనశ్శాంతిని అపహరిస్తూ ఉంటాడు.

చెప్పేనుకాదూ ఈదొంగతనానికి హైకోర్టుకి వెళ్ళినా శిక్షలేదు. పదిపదిహేనేళ్ళనుంచీ నమశ్శివాయని బాగా ఎరుగుదును నేను. ఎవరి మనశ్శాంతినైనా ఇళ్లీ చిత్రంగా లాగెయ్య గలడతను. ఇతరుల మనశ్శాంతిని తస్కరించి ఏం చేసుకుంటాడతను? ఈ ప్రశ్నకి జవాబు చెప్పగలగడం కష్టమే. నిజానికిది తన కెందుకూ ఉపయోగపడదు. ఇంకొకడికి మనశ్శాంతి లేకండా చెయ్యడంవల్ల నమశ్శివాయకి లభించేలాభం రూపాయణా పైసల్లో లెక్కించదగ్గది కాదు. ఎదటివాడి మనశ్శాంతిని తొలగించ గలగడమే ఒకప్రజ్ఞ. దాన్ని కోల్పోయినవాడు చిత్రహింసపడుతూఉంటే నమశ్శి

వాయకి అమేయమైన ఒకానొక ఆధ్యాత్మికానందం కలుగుతుంది.

తూరీగని పట్టుకొని ఒకకాలులాగీ, ఒకరెక్క విరిచీ చిన్నపిల్లడు చెప్పరానిసంతోషం పొందుతాడు. ఇది కేవలం చిన్నతనపు సరదా. నమశ్శివాయ దీనిని అత్యున్నత శిఖరాలకి తీసుకుపోయాడు. మానసిక వీధుల్లో సాగించే దండయాత్ర అతనిది. ఎంతగుండె నిబ్బరం కలవారైనా నమశ్శివాయధాటికి తట్టుకోలేరు. విధేయంగా తమ మనశ్శాంతి నతనికి సమర్పించుకుని తిరోగమించ నలిసిందే.

యక్సరేవేసి వైద్యుడు దుష్టాంగాన్ని పోల్చుకుంటాడు. క్లోరోఫారం ఇచ్చి నొప్పిలేకండా శస్త్రవైద్యంచేస్తాడు. నమశ్శివాయది యక్సరేచూపు. ఎదటివాడి మనస్తత్వాన్ని ఇట్టే చదివేస్తుందాచూపు. వాడిమీద క్లోరోఫారంలాగ పనిచేస్తుంది నమశ్శివాయ చిరునవ్వు మనశ్శాంతిని లాక్కుంటున్నప్పుడు రోగికి ఏమాత్రమూ నొప్పి అనిపించదు. తగ్వాత యావజ్జీవితం తహతహలాడిపోతాడు పాపం ఆ అనాధప్రాణి.

అది గర్వం అనుకోండి, మరేదైనా అనుకోండిగాని నేనొక్కణ్ణే నమశ్శివాయతో నెగ్గుకొస్తున్నాను. ఎన్నోసార్లు నమశ్శివాయ నామీద రకరకాల అస్త్రాలు ప్రయోగించి చూశాడు. కోల్పోవడానికి నా కసలు మనశ్శాంతి అనేదే లేదు. ఆ సంగతి నమశ్శివాయకి తెలియక పోవడమే నాకురుఫాసు.

ఎన్నోసార్లు నన్నతడు తన చక్రబంధంలోనికి ఈడవా
లని చూశాడు. నే నంగీకరించినట్లే కనబడేవాణ్ణి. నన్ను
చాలా ఆప్యాయంగా పలకరించి ఏవేవో ప్రతిపాదనలు
చేస్తాడు. అన్నిటికీ నేను బౌనని తలగ్రాపుతాను. ఆ ప్రతిపాద
నలు అమలు చేయడమనేది ఉండదని మా ఇద్దరికీ తెలుసును.
కాని చర్చించేటప్పుడుమాత్రం ఒక్క చిన్న విషయాన్ని
కూడా మరిచిపోకండా ప్రణాళికలు వేస్తూఉంటాం.

“రేపు మెయిల్లో మనం బొంబాయి వెళ్ళుతున్నాం.
మీరు సరాసరిగా స్టేషనుకి వచ్చేయ్యండి. స్టేల్లు రిజర్వు
చేయించేస్తున్నాను” అంటాడు నమశ్శివాయ.

హోల్డాలయినా తీసుకెళ్ళకండా మర్నాడు మనిషిని
మాత్రం స్టేషనులో హాజరవుతాను. రిజర్వేషను ఉండదు.
నమశ్శివాయ రాడనినాకు తెలుసును. నేనతని కోసం కాసు
కుని కాసుకుని నిరాశచేసుకుని బెంగగా ఇంటికిపోతానని
నమశ్శివాయ పుద్దేశం. అతను రాడని ఋజువు చేసుకోవ
డానికే నేను స్టేషనుకి వెళ్ళి, బొంబాయిమెయిలు కదిలేదాకా
వుండి తిరిగిపోతాను.

మర్నాడో, వారం రోజుల తర్వాతనో మళ్ళీ మేం
ఇద్దరం కలుసుకున్నప్పుడు ఒక్కరమూ ఈ సంగతి ఎత్తము.
నమశ్శివాయ మరేదో కొత్త ప్రతిపాదన చేస్తాడు. నేను
సావకాశంగా వింటాను. నాకు తోచిన సలహాలేవో ఇస్తాను.
“రాజేశ్వరావుకి ఈ వుద్యోగం ఇస్తే ఏలావుంటుందని మీ

వుద్దేశం?” అని అడుగుతాడు నమశ్శివాయ. ఓహో, రాజేశ్వర రావు మనశ్శాంతిని దొంగిలించాలని ప్రయత్నమన్న మాట అని నేను మనస్సులో అనుకుని కొంచెంసేపు ఏమీ మాట్లాడను.

“ఏం మాట్లాడరు?”

“అదే ఆలోచిస్తున్నాను. రాజేశ్వర రావు కన్నా ఇంకా పనికొచ్చే వాళ్ళేవరైనా వున్నారేమో అని చూస్తున్నాను.”

“లేదు రాజేశ్వర వేరై టయిననునిషి.”

కొన్నాళ్ళబాటు రాజేశ్వర రావు నమశ్శివాయ దగ్గర కొలువులో కుదురుకుంటాడు. కొన్ని సంవత్సరాలకి సరిపడ్డ అనుభవాలతో నిష్క్రమిస్తాడు. నేను చెప్పలేదూ, రాజేశ్వర రావుని పొమ్మని నమశ్శివాయ తన నోటితో తాను ఒక నాటికీ అనడు. ఇక్కడనుండి పోతే చాలునని రాజేశ్వర రావు అనుకొనక తప్పని పరిస్థితులు కల్పిస్తాడు.

నమశ్శివాయ ఎవరి మనశ్శాంతినీ అకస్మాత్తుగా తస్కరించడు. ఆకాశంలో మేఘం క్రమక్రమంగా మాయమైతే అతని సమక్షంలో నీ మనశ్శాంతి హఠాతి కర్పూరమై పోతుంది. ఇందుకతడు వుపయోగించే టెక్నిక్ ఇప్పటికీ నాకర్థం కాలేదు. కాని అదేదో గొప్ప టెక్నిక్ అనిమాత్రం ఎరుగుదును. ద్వారం వెంకటస్వామినాయుడుగారు శంకరాభరణం తానంపాపించడంలో ఒక ప్రత్యేక ప్రక్రియ చూపిస్తారని ఎవరెరగరు? కాని అదేదో మనకికూడా తెలిస్తే మనం

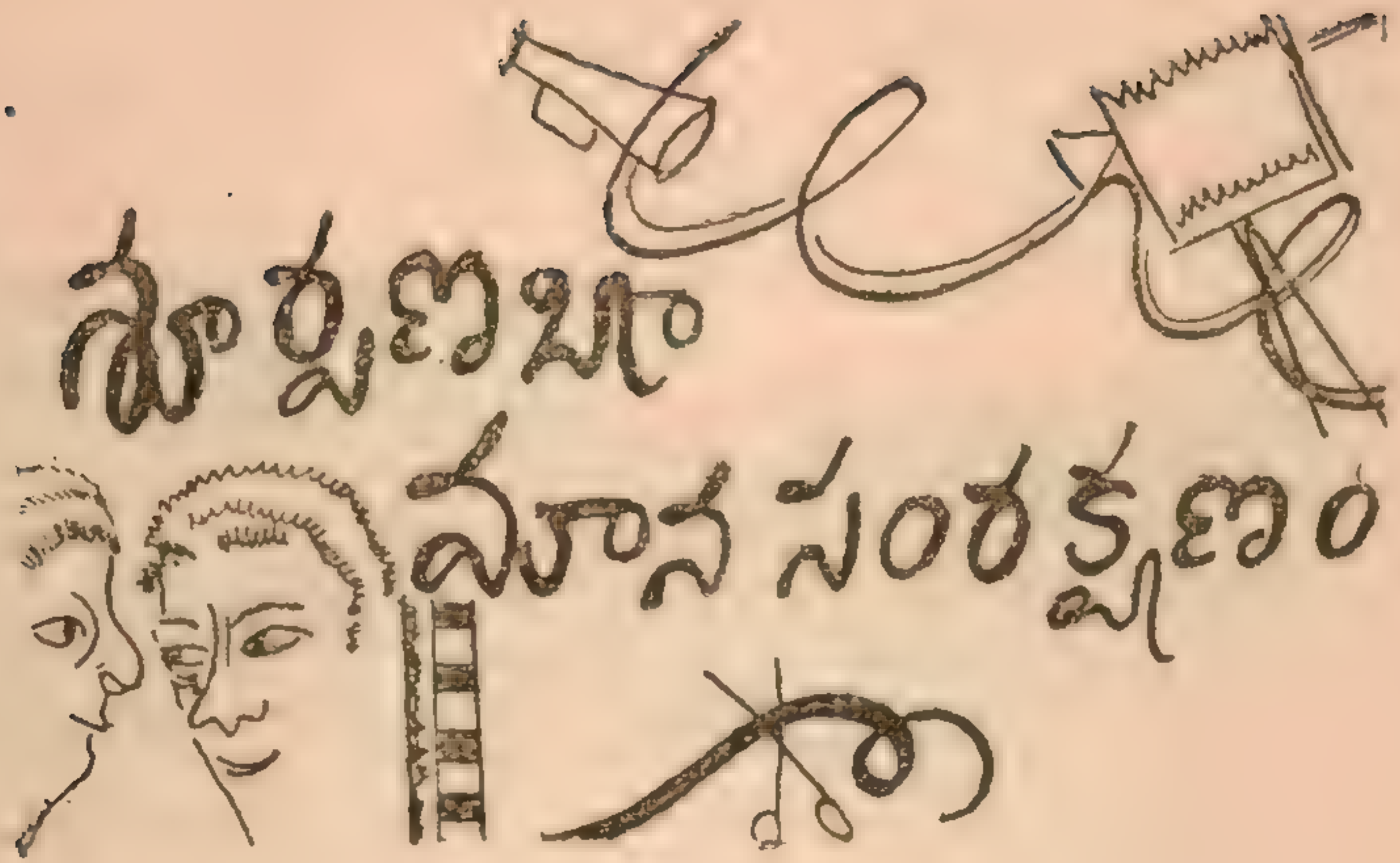
కూడా అలాగ వాయింఛగలం కాదూ? కాని మనకది తెలియదు, అంతే. ఇంచుమించు నమశ్శివాయ టెక్నిక్ కూడా ఇంతే. నాయుడుగారిలో దేవత్వముంటే నమశ్శివాయలో రాక్షసత్వం వుంది. అంతే భేదం!

ఈ రాక్షసత్వంలోకూడ పదో ఆకర్షణ వుందని ఒప్పుకోక తప్పదు. నమశ్శివాయకి నేను సదానందం అని ఒక ముద్దుపేరు పెట్టాను. అతనికొక శాశ్వతమైన చిరునవ్వు వుందన్నాను కాదూ? అది నిద్రలోకూడా అతని ముఖం మీద నాట్యమాడుతూ వుంటుంది. అతని విజయానికదిధ్వజం. తన ఆవరణలోకి వచ్చిన అందరి మనశ్శాంతిని అతడపహరిస్తాడు. అందుకతని చిరునవ్వేసాక్షి.

అతని మోటారు డ్రైవరు సనిమానుకున్న రోజున బాకీ జీతం కోసం పదిగంటలికి నమశ్శివాయ దర్శనం చేసుకున్నాడు. వూడు ఇస్తానన్నాడు నమశ్శివాయ. ఇవ్వనని ఎప్పుడూ అనడు. గుమ్మంలోనే కూర్చున్నాడు డ్రైవరు. మధ్యాహ్నం పండ్రెండు గంటలయింది. నమశ్శివాయ రెండోసారి బైటకివచ్చి రిస్టువాచీ చూసుకుంటూ “అరగంటలో వచ్చేస్తాను. ఇక్కడేవుండు” అని కారునడుపుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు. డ్రైవరు భోజనం చేయలేదని నమశ్శివాయకి తెలుసు. “ఈరూపాయి తీసుకుని ఎక్కడైనా భోజనం చేసిరా” అని నమశ్శివాయ బుద్ధిపూర్వకంగానే అనలేదు.

అరగంటలో వచ్చేస్తానన్న నమశ్శివాయ ఆరోజంతా ఇంటికిరాలేదు. విసిగివేసారి వుసూరుమంటూ వెళ్ళిపోయాడు డైవరు. మర్నాడు నమశ్శివాయ తోటమాలినడిగి కనుక్కున్నాడు. “డైవరు ఎంతసేపు కాచుకు కూచున్నా”డని. అంతసేపు బాధపెట్టగలిగానని ఆనందం నమశ్శివాయకి.

ఎవరి అంతస్తుకి తగిన ఫాయలో నిలబడి వాళ్ళని చిత్తు చెయ్యగలడు నమశ్శివాయ. అతనితో సంభాషణ ఒక అనుభవం. అలాగమాట్లాడుతూనే వుంటాడు. నీచెవులు రెండూ అతని జేబులోకి పోతాయి. ఆ సంగతి నీకు తెలియనే తెలియదు. తర్వాత ఇంటికినచ్చి తడిమి చూసుకుంటే చెవులుండవు. ఇంద్రజాలం అనుకుంటారు కాదా? ఈసారి నమశ్శివాయతో మాట్లాడి చూడండి.

శ్రీ శ్రీ అన్నాడు నారాయణ బాబు.

ఆ, అన్నాను నేను. లేక ఊ అన్నానో. ఏదో అన్నాను, వింటున్నాను అనే అర్థం ఉద్దేశించి.

వింటున్నావా? అన్నాడు నారాయణ బాబు.

నా మూలుగు అర్థం కాలేదన్నమాట. బోధపడేటట్టు మూలగ లేకపోయా నేమో? కాని, చిత్రం! మళ్ళీ అదే మూలుగుతో జవాబిచ్చాను. వింటున్నాననే అర్థం వచ్చింది.

రెండోమాట్లాడే ఉంటుంది కాబోలు మహా.

నీమీద ఊళ్ళో పుకారుగా ఉందన్నాడు.

ఏ ఊళ్ళో?

ప్రస్తుతం ఈ ఊళ్ళోనే, వింటున్నావా?

వింటున్నాను, అన్నాను. ఈసారి స్పష్టంగా, ఆఁ అనో, ఊఁ అనో అనకండా.

నువ్వు చెబుతున్నది వింటున్నానని నా ఉద్దేశం. నా మీద పుకార్లు అప్పుడే నా చెవిలో పడ్డాయని అర్థం చేసుకున్నాడు నారాయణ బాబు.

ఒక అరనిమిషం నిశ్శబ్దం.

తాను చెప్పదలచుకున్న సంగతి అప్పుడే నాకు తెలిసిపోయిందని ఆశాభంగం కలిగింది నారాయణబాబుకి. నా మీద చాలా ఘోరమైన నిందలు వ్యాపించాయి కాబోలు. చెప్పడానికి సందేహిస్తున్నా డనుకున్నాను నేను.

వినలేదు, అన్నాను నేను.

అయితే మరి వింటున్నానని ఎందుకన్నావు?

చచ్చాను (బతికే వున్నాను లెండి) నా కేమనాలో తోచలేదు. నా మానం అర్థమయింది నారాయణబాబుకి.

నా గురించి ఎవరు ఏమనుకున్నా నాకు లక్ష్యం లేదు. ఏమీ అనుకోకపోవ్వేనే బాధపడతాను. నేను నరమాంస. భక్షిస్తానన్నా రహస్యంగా రక్తం తాగుతానన్నా సరే. అలాకూడా అనుకోవచ్చు సనేస్తాను అంతే?

అయినా కాస్త ప్రజలేమనుకుంటున్నారో కనుక్కోవడం మంచిదని, ఏమనుకుంటున్నా రేమిటన్నాను

నువ్వు మెటీరియలిస్టువనీ, అగ్నియిస్టువనీ, అనార్కిస్టువనీ అంటున్నాను.

నాకు కోపం వచ్చింది. అవి నేనంటున్న మాటలే.
వాళ్ళనడ మేమిటి?

నా కేమీ కోపం లేదన్నాను. నవ్వుతూ ఉంటే కళ్ళంట
నీళ్ళొచ్చాయి. నవ్వొందుకంటే ఇవేవీ కాకండా బొనని
అంటున్నా నేమో అని. నిజాని కిది దుఃఖించదగ్గ విషయం.

దేవుడు నేనే కాదా? లేక నాకు దేవుడులేదా? పురా
ణాలు ఎదలుకోవాలా? అనాజకత్వం అంటే అల్లకల్లో
లమా? ఆదిభౌతికంగా తర్కించకూడదా? అయితే
ఇన్నీ ఆదిభౌతికంగానే ఆలోచిస్తున్నామా?

ఇటువంటి ఆలోచనల మధ్య హఠాత్తుగా స్ఫురించింది
కథ.

వింటున్నావా?

ఈమాట నేనన్నాను. ఆఁ అనో ఊఁ అనో జవాబుగా
మూలిగాడు నారాయణ బాబు.

శూర్పణఖా మానసంరక్షణం, అన్నాను.

అంటే.

అంతే, పౌరాణిక కథ.

సాంఘిక కథలంటే విసుగొచ్చిందా? లేక ప్రజామో
దాని కనుగుణ్యంగా అభిప్రాయాలు మాట్చుకుంటున్నావా
అన్నాడు.

సంఘం అనకు. ప్రజలంటే ఒప్పుకుంటాను. ప్రజలనగా
గవర్నరునుంచి గవరయ్యనాకా అంచరూ ప్రజలే కాని

గవర్నరు సంఘం వేరు. గవరయ్య. సంఘం వేరు సాంఘిక రచనలు ప్రజామోదం పొందక పోవడానికి కారణం ఇదేం అలాగే సాంఘిక చిత్రాలు కూడా మనకు పొడుగాటి పౌరాణిక చిత్రాలే కావాలి. అందుకు తగ్గ కథలే మానం రాసుకోవాలి. పేరుకూడా పొడుగ్గా ఉంచాను గమనించావా.

పురాణ కథనైతే ఇక నువ్వు వ్రాసే దేముంది?

స్వకపోల కల్పితమైన పురాణ కథ. ఇది. మొదటి అసందర్భం. అసందర్భాలు మెదడుకి మెరుగు పెడతాయి. పెంచడానికీ, తుంచడానికీ అపరిమితమైన అవకాశం వుంటుంది. అనవసరమైనది లేనట్టే అసాధ్యమైనది కూడా ఉండదు. శూర్పణఖా మానసంరక్షణ మేమిటి నీ మొగం? ఏం? ఎంచేతా? శూర్పణఖ రాక్షసి అయితేనేం? అది నర మాంసం భక్షిస్తేనేం? తాటికల్లు మొదలు మనుష్య రక్తం దాకా దొరికినవన్నీ తాగేస్తేనేం? శూర్పణఖకి మాత్రం మానం లేదా? దాన్ని సంరక్షించడం ఉత్తమాదర్శం కాదా?

శూర్పణఖ తనకి మానభంగం చెయ్యవలసిందనే రాముల వారి నడిగింది.

అలా చెయ్యకపోవడమే మానసంరక్షణం. కాక అదే మానభంగమా? గట్టి చిక్కు తెచ్చిపెట్టావు. కేవలం హేతువాదంతో చర్చించి తేల్చుకోవలసిన సమస్య కాదు. లక్ష్మణుడు కూడా నిరాకరించాడు. అప్పటికి వానర సైన్యం ఇంకా మిత్రమండలిలో చేరలేదు.

చేరినట్టు కల్పించకూడదా ?

అసందర్భాలకు కూడా ఒక సందర్భం వుంది. నమ్మడానికి వీలులేని అపసమ్మకాల నెవ్వరూ నమ్మరు. పీపిల్సు పార్కును దండకారణ్యమని అనుకోవచ్చు గాని హనుమంత్తుణ్ణి శ్రీరాము డనుకోవడం కష్టం.

కష్టమే కాని అసాధ్యం కాదు. నీ కథలో కూడా అసాధ్యాలుంటాయా ?

ఉండకూడదు. ఉండడానికి వీలులేదు. శూర్పణఖకి ఖరదూషణాదులనల్ల మానసంరక్షణం జరిగిందని రుజువు చేస్తున్నాను. కామరూపిణి ఆయిన శూర్పణఖ ఇంటర్వెల్ దాకా అందంగా కనబడుతుంది. తరవాత వికారంగా మారి పోతుంది. మధ్య మధ్యకూడా మారవచ్చును. కథానాయిక పాత్ర ధరిస్తున్న సటి జబ్బుపడ్డా, దగా చేసినా, పిచ్చైతి పోయినా ప్రొమ్యూసర్లు భయపడ నక్కరలేదు. కాస్టింగ్ డైరెక్టర్లు నిద్రాహారాలు మాని పాత్రకు సరియైన వ్యక్తి కోసం దేశమంతా గాలించ నక్కరలేదు.

నారాయణ బాబు అరదస్తా కాగితాలూ, కలం నా ముందు పడవేసి, నోటిని చెప్పడం కాదు, సంభాషణలతో సహా కథ తయారు చేసెయ్యమన్నాడు. పాటలు తర్వాత అతుక్కోవచ్చు నన్నాడు. సాయంత్రం సరికి కథ రాసి వాడి దగ్గరే ఉంచేశాను.

నాలుగు రోజులు పోయాక నారాయణ బాబు ఉస్మాం
గిన తోలు సంచితో తంబుచెట్టి వీధి, చైనా బజారువీధిలో
కలిసిపోయే చోట కనిపించాడు.

కక్షేకింతవ ? అన్నాను, అనుమానిస్తూనే.

ప్రచురణ కిచ్చేద్దామని తెచ్చే నన్నాడు.

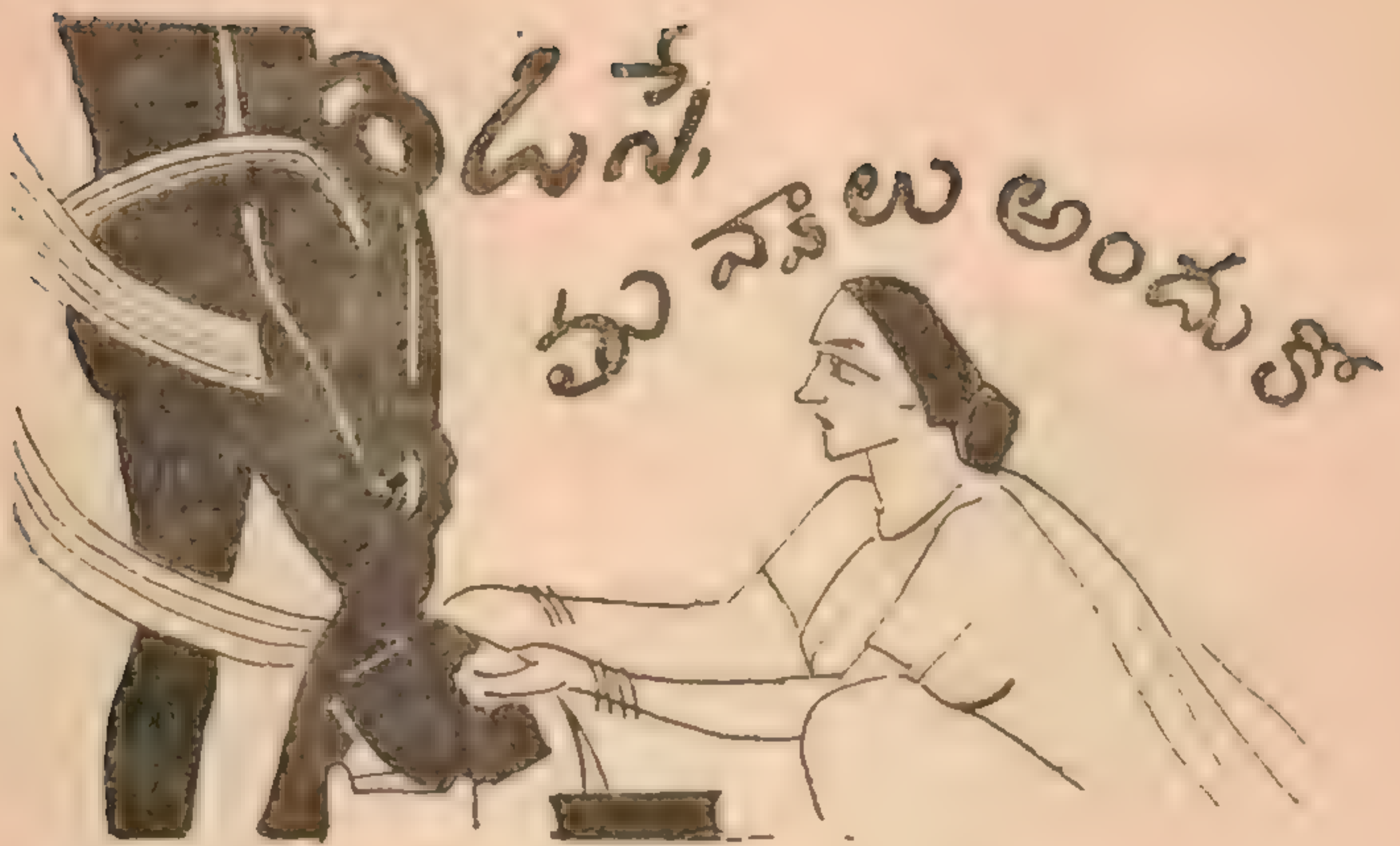
నయం, నేను సమయానికే వచ్చా నన్నమాట. దీన్ని
ఎంతమాత్రమూ బయట పెట్టడానికి వీలులేదు, సుమీ, వెండి
తెరమీదనే ఇది కనబడాలి.

ప్రకటిస్తే మాత్రం ? అన్నాడు.

ఇంకా పెరటిదారినే ఉన్నావు. పురాణ కథలకు
కాపీరైటు లేదు. కథ వ్రాయడానికి మనకెంత హక్కుందో
దాన్ని ధారాళంగా స్వీకరించి ఫిలిం తీయడానికి అవతల
వ్యాళకి కూడా అంతే హక్కు. స్టూడియో ఆవరణలోనికి
కూడా మనల్ని రానియ్యరు.

అయితే దాతుస్తా నన్నాడు.

ఇప్పటికీ ఆ కథ అజ్ఞాతవాసంలోనే ఉంది.

‘అహ...ఏమీ...నా...ఆ...ఆ...భాగ్యము...’

పాడుశూ స్నానాలగదిలో ప్రవేశించాడు. సంగీతం ప్రపంచభాష అయితే స్నానాలగది గానమందిరం. ప్రాకృ శిల్పమాల భేదంలేని ఆచారం స్నానాలగదిలో సంగీతం పాడడం! బంటిమీద నీళ్ళు పడతాయంటే గొంతుక తంత్రులు సవరిస్తుంది.

తలుపు వేసుకున్నాడు.

‘అహ...ఏమీ...నా...ఆ...’

సర్దగ్గా సమ్మదాయిలాగే విరుపులు విసిరాడు. అంటే తుంగల చలషతిరాప్రలాగ. దాసరి కోటిరత్నం ఎలా పాడు తుందో పినలేడు. చచ్చి ఏస్వగ్గాన వున్నానో చలషతిరాప్ర..

అసలు చచ్చిపోయాడో లేదో. రామనాథశాస్త్రి అనుకుంటాను. లేదు, ఇద్దరూ.

‘ఆ...భాగ్యము, స్వామి కనిపించెన్.’

గానంచా విప్పేశాడు.

‘పండరినాథుని పాదమె దొరకెన్...పాపములన్నియు నేడే తొలగెన్...’

చలివేస్తోంది నీళ్ళు ఒంటిమీద పడనంతసేపే. ధైర్యంచేసి చెంబెడు నీళ్ళు పోసుకున్నాడు. ఆవరసని నాలుగైదు చెంబులు గబగబా దిమ్మరించుకున్నాడు. బిందెడు వేణిళ్ళు తగలెయ్యకూడదూ పెళ్ళాంముండ ! కర్రలయి పోతాయట. ఏం చేస్తోందో వంటింట్లోంచి ఊడి పడదు.

*

*

*

వంటింట్లో సన్నగా, ఆడగా, వంటపొగలలో కలిసి మెలసి కంఠం.

‘తొలినే జేసిన పూజాఫలము.’

చదువుకుంటానంటే, సంగీతం నేర్చుకుంటానంటే, బలవంతంమీద ముడివేయించారు. వద్దంటే వినక నన్ను నరకంలో తోసేరు. ఎన్నాళ్ళయినా ఇంతే. నాకిది జన్మశిక్ష. నేర్చుకున్న మీ మరచిపోతున్నాను. నేర్చుకొని వంట నా నెత్తిమీద పడింది.

*

*

*

—ఏమేవ్, సబ్బు కనబడదేం ?

—పడమటి గూట్లో పూసుంది.

తలుపు తీశాడు. తోశాడు. తడుసుకుంటూ వెళ్ళాడు. ఆలాగే. సబ్బు తెచ్చుకున్నాడు. గదిలోకి వెళ్ళాడు. మళ్ళీ తలుపు వేశాడు. మరో నాలుగు చెంబుల నీళ్ళు పోసుకున్నాడు. ఈలతో పాడుతున్నాడు భాగ్యంపాట.

‘షాషా...షీషీ...షా...షాషష...’

ఏమిటో వెధవబడుకు. స్నానం, భోజనం చెయ్యాలి. తాంబూలం, బట్టలూ, జోళ్ళూ వెయ్యాలి. వెళ్ళాలి ఆఫీసుకి. టైమయిపోతోంది. వంటయిందో లేదో, రోజూ ఇదే ఏడుపు. వారానికి రెండు ఆదివారాలూ. నెలకి డజను ఫస్టు తారీ ఖులూ ఉండకూడదూ? దొరల దేశాల్లో ప్రతివారం జీతా లిస్తారు. కాని ఏం లాభం? తాగేస్తారు. దొరలకి చలి వెయ్యదూ? స్నానం చెయ్యరు. ఉన్నిదుస్తులు వేసుకుంటారు. మాసిపోయిన గడ్డంచేసుకుంటే పూలుకోటు విప్పినట్టుంటుంది.

నోట్లలో నీళ్లుపోసుకుని పుక్కిలించాడు. ముక్కులోని కళ్ళాయి. ఉక్కిలి బిక్కిరై పోయాడు. సుజలాం, సుఫలాం, మలయజశీతలంగానే వున్నాయి.

*

*

*

వంటింట్లో ‘వందేమాతరం’ పాట.

ఎందుకో ఈ జైళ్ళకి పెళ్ళిడం? ఎవరి స్వాతంత్ర్యం కోసం? ఆడదానికి అడుగుతీసి అడుగువేసే అధికారంలేదు కదా. నే నసలు పెళ్ళిచేసుకోననే అన్నాను. స్వతంత్రంగా బదుకుదామనుకున్నాను. నాలుగేళ్ళలోనే నా బదుకెంత

నాశనమయిపోయిందో. రెండుమాల్లు ఆసుపత్రిలో పడ్డాను. ఈ మాటయినా నిలుస్తుందో నిలవదో. వీడి కేవో జబ్బులున్నాయి. వీవో దురలవాట్లున్నాయి. ప్రతిరాత్రీ ఆలస్యంగా ఇంటికి రావడమే. ఎలా తప్పతుంది నాకీ ఫైదు?

‘...సస్యశ్యామలాం, మాతరం...నందే మాతరం.

*

*

*

వందేమాతరం పాటని ఫిలింలలో పాడ నివ్వరట. స్నానాలగదుల్లో పాడుకో నిస్తారనుకుంటాను. ఇరవై ఏళ్ళకిందటి నాన్ కో ఆపరేషను పాటలు జ్ఞాపకం తెచ్చుకుంటున్నాడు.

నిరాకరణ మను మిఠాయి ఇదిగో...

‘కన్వర్ట్ కన్వర్ట్ హాల్లో కల్లు కస్తమర్సు ఇంటూ నానోక్కపారేష నను నవీన మతమునా...’

ఆ రోజుల్లో అవే బాగున్నాయి. అప్పుడు వాటి అర్థం తెలిసేది కాదు. స్కూళ్ళు ఎగ్గొడితే హెడ్మాస్టరు బెత్తం దెబ్బలు వడ్డించాడు.

‘మరోప్రపంచం, మరోప్రపంచం

మరోప్రపంచం పిలిచింది...’

ఈ పాటమీద నిషేధం ఉందా? ఎవగు చెప్పా దీన్ని రాశారు? ఎవడో కమ్యూనిస్టు కాబోలు. ఇదో వెర్రి పట్టుకుంది పీళ్ళకి. సమానత్వం! ఎలా వస్తుంది సమానత్వం?

ప్రకృతిలోనే లేదు సమానత్వం కాబట్టి కమ్యూనిజం తప్ప-
మరోప్రపంచంట? ఏమిటో అది?

వీపుకి సబ్బు పట్టించి తోముతున్నాడు. కపిలవాయి
గాత్రం. రంగూన్ లో పాడితే సిలోన్ లో వినిపించేది,
రేడియో లేని రోజుల్లో. వీపు అందుకు రాకండా ఉంది.
రెండోచేతితో రాశాడు.

‘మీర జాలగలడా సత్యాపతి

వీపు గోకగలడా....’

Parody కి నవ్వొచ్చింది. అన్నీ ఇదివరకటివే. కొత్త
కవిత్వం, కొత్తప్రపంచం, కొత్త సంవత్సరం అంటారు. అంతా
భ్రమ. ఇదివరకు లేని విప్లవేమున్నాయి? ఆ సూర్యుడే.
ఆ చంద్రుడే. ఇదివరకు లాగే పెళ్ళాడుతున్నాం. పిల్లల్ని
కంటున్నాం. పెంచుతున్నాం. పెరుగుతున్నాం. చస్తున్నాం.
పుడుతున్నాం. మళ్ళీ చస్తున్నాం.

చస్తున్నాను, ఈ చలితో -

- ఒసే వంటయిందా?

*

*

*

‘శివ దీ...తూ. పరురాలనురా....’

ఎక్క డెక్కడకో పోతాడు. ఏవేనో ఖర్చులు. నేను
మాత్రం దమ్మిడిలతో సహా పద్దులు రాయాలి. నేనీసంసారం
చెయ్యలేను. నాకు స్వాతంత్ర్యం కావాలి. సమానత్వం

కోవాలి. వీణ్ణి నేను ప్రేమించలేదు. ఏనన్నీ లేదా? ఏమో, ఏమో. శర్మని? ఏమో.

—మీరు నీళ్ళు పోసుకునేసరికి నావంట విపోతుంది.

*

*

*

అయినా పాపం ఒక్కతై. ఇంటి చాకిరీ అంతాచేసు కోవాలి. ఒక్కొక్కమారు చూస్తే జాలి వేస్తుంది. కడుపుతో వుందికూడాను.

కడుపు శోముకుంటున్నాడు. చిన్నప్పుడు మాలమ్మ ఒళ్ళంతా శోమి కడుపునూత్రం తోమేదికాదు. ప్రేమ ఉండ దట. కడుపుప్రేమ. కడుపువల్ల ప్రేమ, ప్రేమవల్ల కడుపు. To make love అంటాం. కడుపుచెయ్యడం అంటాం. ప్రేమ చెయ్యడం అనం. To make belly అనం. ఒక్కొక్కతీరు. ఇంగ్లీషువాడు ఎంత కొట్టుకున్నా తెలుగుని క్షుణ్ణంగా అర్థం చేసుకో గలడూ? గెలట్టి డిక్షనరీలో తప్పులు చూపిస్తూ భారతి కొక వ్యాసం రాస్తాను. అలాంటివి వేస్తారో, వెయ్యారో? అసలు నా మొగం నేను రాసేదేమిటి. ఆఫీసునించి వచ్చేసరికి నవనాళ్ళూ తోడుకుపోయాయి. వెధవఉద్యోగం మానేస్తే! బతకలేకపోతానూ? సంసారం ఒకటి కద! రెండు ఎందుకు కూడదూ? నేను మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకుంటాను. మరి ఇదో? చీరకి నిప్పుంటుకుని ఇది చావకూడదూ?

విషాదవార్త: నేటిఉదయం...పేటలో శ్రీమతి... (20 ఏళ్ళు) వంటచేయుచుండగా చీరకు నిప్పుంటుకొనబడెను. ఆసుపత్రిలో చేర్చబడెను. అచ్చటనే ఆమె మరణించబడెను.

వెధన ఊహలు. పాపిష్టిమనస్సు, మనలో ఇంత కుళ్లు పట్టుకుని లోకాన్ని తిడతాము.

కుళ్ళువదలినట్టేనా? కడుపుతోముకోవడం అయింది. దిగేడు. నురగ; పీచుపరుపులో బూరుగుదూది. దిగేడు. Attain - shun లక్ష్మీకే మాఫిక్. శోముకుంటున్నాడు. Glass with care.

ఏమిటో నానాచెత్తా రాసేస్తున్నారు. ఇదిరాయొచ్చు, ఇది రాయకూడదు అనే వివక్షత పోయింది. ఏమేనా అంటే ఫ్రాయిడ్ అంటారు. ఫ్రైఫ్రాయిడ్ అంటాను నేను. ఇమాజి నేషన్ కి జబ్బుచేస్తేనే ఇలాంటి పేలాపనలు. నేను కన్నరే టివ్ ని. ఉన్నదాన్ని నిలబెట్టుకోవాలంటాను. మార్పు నాకిష్టం లేదు. మర్యాదగా బతకాలంటాను. తప్పుపనులు చెయ్య కూడదు, నిజమే. కాని తప్పుపనులుచేసి బయలుపడిపోవడం మరీ తప్పు.

*

*

*

‘ప్రేమమయ మీజీవితము, త్యాగమయమి’

శర్మ నన్ను ప్రేమిస్తున్నాడు. నన్ను ప్రేమిస్తున్న వారిని నేను ప్రేమిస్తున్నాను. శర్మతో మాత్రం బదుకు ఇంత కంటే సుఖంగా వెలుగుతుందా? నాకు పెళ్ళి అక్కర్లేదు. ఏ ఉద్యోగం చేసినా బదిలిపోగలను. తిరగబడాలనుకుంటాను. ధైర్యం చాలదు. ఈ లోకంలో ఆడదైపుట్టడ మంతహీనం ఇంకోటి లేదు.

*

*

*

‘ఆడబదుకే మధుగం - ఆహా’

నిజం, ఆడదానికి ఇట్లే కోట. ఆడదాన్ని గుమ్మంకదల నివ్వకూడదు. ఎన్ని అగచాట్లుపడి అయినా ఆడదాన్ని మొగాడే రక్షిస్తాడు. మొగాడు చెడిపోయినా ఫరవాలేదు. ఆడదిచెడిపోతే ప్రపంచమే ధ్వంసమయిపోతుంది. క్షేత్రం బీజం అన్నారు.

తోముకోవడం అయిపోయింది. మళ్ళీ నాలుగైదు చెంబులు దిమ్మరించుకున్నాడు.

—ఒసే వంటయిపోతే వడ్డించు.

—మీసానం అయిందా?

—అయినట్టే.

— నానంటకూడా అయినట్టే.

పెడసరపు జవాబులు. స్కూలు ఫైనలుదాకా చదివానని దీని గర్వం. ఆడవాళ్ళకి చదువు అనవసరమేకాదు, హానికరం. అయిదోక్లాసుదాకా చదివేస్తేచాలు.

*

*

*

అప్పుడే వంటింటిలోంచి వినబడింది ‘తుమ మేరా’ అని. స్నానాల గదిలో సబ్బు నురగల్గొనూ, వంట యింట్లో తాలింపు వాసనలలోనూ కలిసి మగగొంతుకా ఆడగొంతుకా అలాపన సాగించాయి.

*

*

*

ఆఫీసుకి టైమయిపోతుంది. ఆడదానికి స్వాతంత్ర్యం
ఇవ్వకూడదు.

శర్మని నేను ప్రేమిస్తున్నాను. పుట్టబోయే బిడ్డ అతనిదే
అనుకుంటాను.

'తుమ మేరా'

'తుమ మేరీ'

*

*

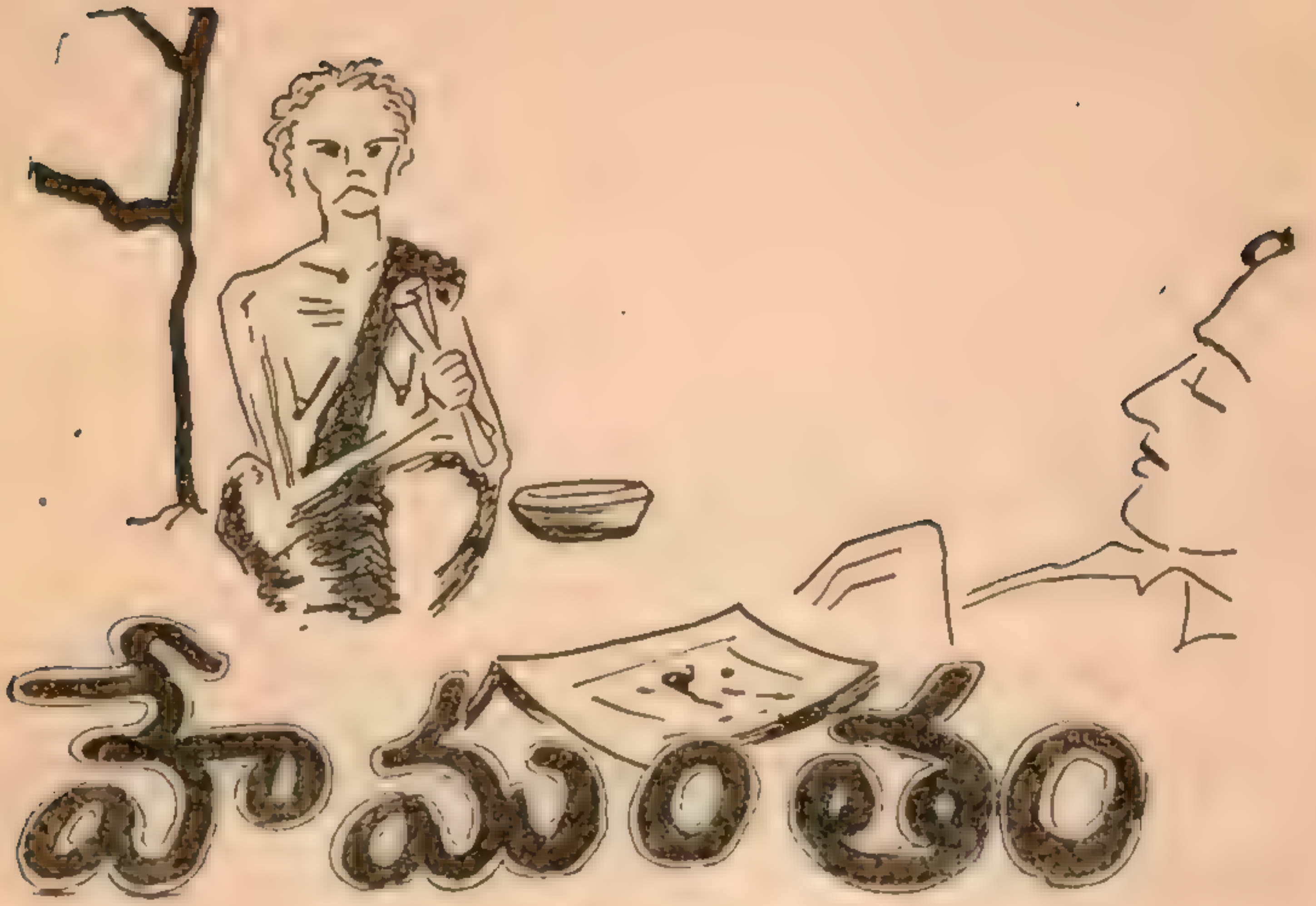
*

స్నానం ముగించాడు. మొగాడు అథార్టీ చేస్తూడం
టేనే ఆడది అణగిమణగి ఉంటుంది. లేకపోతే ఈ ఆడవాళ్ళని
పట్టపగ్గా లుంటాయా?

ఆమె శర్మను గురించి ఆలోచిస్తోంది. అతడు తన
హక్కును స్థాపించుకుంటూన్న గొంతుకతో అరిచాడు.

'—ఒసే! తువ్వాయి అందుకో!'

(చెలం “కొత్తచిగుళ్లు”! చదివి)

పరధ్యానంగా పడుక్కున్నాను. ఆంధ్రజ్యోతి ఉగాది సంచిక నా గుండెలమీద నిద్రపోతోంది. నాకు మాత్రం సగం మెలకువ.

పరధ్యానంగా ఉంది. కళ్లు మూసుకునే ఉన్నాయి. ప. పా. గీసిన రతీమన్మథుల చిత్రం గుండెల్లో గుచ్చుకుంటోంది. ఒక చిలక విరిగిపోయిన గ్రామేశ్వరను పట్టులాగ చేసిన ప్రకటననే మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తోంది. నేటి సాహిత్య రాజకీయాలకీ, రాజకీయ సాహిత్యాలకీ, ఈ చిలుక చేస్తున్న పునకి పునకి ప్రకటనకీ ఏదో సంబంధం ఉందని మాత్రం గుర్తించేవాటిది నా మెలకువ.

పరధాన్యంగా కళ్లు మూసుకున్నాను. హఠాత్తుగా
మా “భిక్షువర్షియసి” ప్రత్యక్షమయింది.

పాఠకుల సౌకర్యంకోసం నా ఈదిగువ గేయ పాదాలు
జాపకం చెయ్యనలసి ఉంది.

దారిపక్క చెట్టుకింద

ఉదిన కుంపటి విధాన

కూర్చున్నది ముసిల్మాన్ తే

మూలుగుతూ ముసరుశూన్న

ఈగలతో వేగలేక.

ముగ్గుబుట్టవంటి తలా,

ముడుతలు తేరిన దేహా,

కాంతిలేని గాజు కళ్లు,

తనకన్నా శవం నయం !

“అవ్వా ! విశాఖపట్టణం నుంచి ఎప్పుడు వచ్చావ్”
అన్నాను.

ముసిల్మి మాట్లాడలేదు

షిషోయెను జబ్బుచేసి,

అడుక్కునే శక్తిలేదు,

రానున్నది చలికాలం,

దిక్కులేని దీనురాలు !

మాట్లాడలేని ముసిల్మి ఏడుపులాంటి నవ్వు నవ్వింది.
ఆంధ్రజ్యోతి ఉగాది సంచికను లాక్కొని భయంకరంగా
అడుస్తూ ఒక్కొక్క కాగితాన్నే చింపడం మొదలుపెట్టింది.

“అది వంటబ్రాహ్మణి చొరగ చీమ. భానుమతి కోప్పడుతుం” దన్నాను.

అవ్వ ఆగ లేదు. శ్రీనివాస శిరోమణినీ, కుటుంబ రావునీ చింపేసింది.

“కొత్త చిగుళ్ళు” దగ్గరకి రాగానే అవ్వకోసానికి మాటలాచ్చాయి.

“చూశావా! చెలం వాలకం!” అంది అవ్వ.

“చలం కలం విశ్చంఖలం” అన్నాను నేను నా సహజ మృదు మధుర ధోరణిలో.

“ఖలం be damned,” అంటూ అవ్వ చెలం కాగి తాలు ఉగాది సంచిక లోంచి నేర్పుగా వేరుచేసింది. ముసిలి దాని బహు భాషా పరిచయం నా కాశ్చర్యం కలిగించింది. అయితే ఒక విధంగా నేను అవ్వకి మనుమణ్ణే కాని ఇంకో విధంగా అవ్వ నా కూతురు. కాబట్టి అవ్వ శైలికి కారణాలు నేనర్థం చేసుకోగలిగాను. ఇంతకీ చెలం కథలో కార్మిక కాంత చెడిపోయిన బాపనపిల్ల యాసలో మాట్లాడగా లేనిది మన ముసిలి ఇగ్గీషు తెలుగు కలగలుపుతో మాట్లాడితే తప్పే మొచ్చింది ?

“చెలం పెక్కికొను మేమందరమూ మెచ్చుకోవడం మానలేకపోతున్నాం” అన్నాను.

అవ్వ చెలం కథను గుప్పిటినిండా పట్టుకుని క్షణకాలం గ్రాంథిక భాషలోకి ఘనీభవిస్తూ. “ధిక్కారమున్ పైతునే” అని దీర్ఘ నిశ్వాసం తీసింది.

“అవ్వా, నాకు నిద్రపోస్తోంది. చెలంమీద నీ ఫిర్యాదు నిడివిమీద ఆలోచిద్దాం. ఇప్పటిమట్టుకు నువ్వు ఏ మూరు మార్కెట్లోనో పడుకో. నీకు వసతి చూపించడానికి నాకే ఒక ఇల్లు, వాకిలి లేవు. మానం కూరలు వండి పెట్టే వంట మనిషి అంతకన్నా నాస్తి, ఎలాగో ఇవాళమట్టుకి ఏచెట్టునో అశ్రయించు. రేపు మనిద్దరం కలిసి విశాఖపట్టణం పోదాం” అన్నాను.

అవ్వ మళ్ళీ కొన్ని మనుగుల మానాన్ని నా మీద దిక్కురించింది. “సరే, నీ కంత కష్టమైతే పోతానులే” అన్న భావాన్ని ఆమె కళ్లలో చదువుకున్నాను. ఇక లాభం లేదను కొని అవ్వకు వేదామనుకున్న వాయిదా నా నిద్రకే వేసి అవ్వని ఎలా ఓదార్చితే బాగుంటుందా అనే ఆలోచనలో పడ్డాను.

“అవ్వా! మీ అక్కగారి సంగతి నాకు బాగా తెలియదు. నల్లమందు వేస్తుందని అసలే తెలియదు” అన్నాను— ఏదో అందామని.

“వేస్తే వేస్తుంది. నేటి ప్రతికలన్నీ సరఫరా చేస్తున్న నల్లమందులో ఆ విడ వేసుకునేది ఎన్నోవంతు? మీ రాజకీయ నాయకులు చేసే ఉపన్యాసాలలో ఎంత నల్లమందు

లేదు? అసలు చెలం కథలోనే ఉందే మా అక్క చూవ జ్ఞాపితానికీ సరిపోయే నల్లమందు!” అంది అవ్వ.

అవ్వ చేతిలోంచి చలంకథ తీసుకుని అటూ ఇటూ తిరగేస్తూ అన్నాను. “అవ్వా! చలం మీ అక్కనీ, మీ వగ్గానీ చాలా వేళాకోళంతో అనమానించిన మాట నిజం. అతిని సౌందర్యపిపాసకి మీరంతా అపస్వరాలు”.

“సెక్సు పిపాసకి మాత్రం కాదు పాపం. ఇంతకీ మేమూ, మా దారిద్ర్యమూ, మా వార్ధక్యమూ, మా అనారోగ్యమూ అపస్వరాలయితే వాటిని తొలగించడాని కెందుకు ప్రయత్నించకూడదు? చలం తన కథలోని దృక్పథంవల్ల ఈనాటి యెందరి అభిప్రాయాలకి ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్నాడో నీకు తెలుసునా? నేటి సాంఘికరోగ నిదానానికి చెలంకథ చాలా పనికొస్తుంది.”

“Oh! The image of the rose in my heart” అనుకుని, విమర్శ మరీ ప్రమాద ప్రదేశాలలోకి ప్రవహిస్తున్న కారణంవల్ల ఒక హస్త చాలనంతో ఆమెని వారిం చాను.

అవ్వ వినలేదు. ధోరణిని మార్చకుండా గొంతుక మాత్రం కొంచెంమార్చి మళ్ళీ అందుకుంది. “సౌందర్యం! ఓ మీరందరూ సౌందర్యాన్ని సందర్శించినవాళ్ళే. ఎక్కడుందయ్యా, మీ సౌందర్యం? కాఫీక్లబ్బు గోడలమీద రాజకీయనాయకుల పటాల్లోనా? ఆపటాలముందు నాట్యం

చేసే సిసీమా తారల భంగిమల్లోనా ? ఆభంగిమల పోస్టర్లను చూపించే నాలుగురోడ్లు కలిసే చోట్లలోనా ? మీ ఇళ్లలో పోగుచేసుకొనే సామాన్లలోనా ? మీ వక్రమైన అభిరుచిలోనా ? మీ శిఖలమైన జీవితాలలోనా ? రూపాయి అణా పైసల్ని దాటలేని మీ ఆలోచనల్లోనా ? ఎక్కడుంది సౌందర్యం ? అసలు మీరు సౌందర్యాన్ని కనిపెట్టగలుగుతున్నారా ? కనిపెడితే గౌరవిస్తున్నారా ? ఇటు చూడు నన్ను ! “ముగ్గుబుట్టవంటి తల, ముడుతలుదేరిన దేహం, కాంతిలేని గాజుకళ్లు” ఇవి నాకు ఇటీవల వచ్చినవే. పుట్టుకతోనే పుట్టినవి కావు. నన్నూ ఒక అమ్మకంది. నా బాల్యంలో నేనూ నవ్వినదాన్నే. ఆడినదాన్నే. పాడినదాన్నే. నా యావనపురోజులు ఊహించగలవా ? అప్పుడు నే నెలావుండేదాన్నో ఒక్కసారి స్మరిస్తావా ? చిన్నకథ చెబుతా విను. నాజీవితంలో జరిగిన కథ. అప్పుడు నాది ముగ్గుబుట్టవంటి తల కాదు. ఎటువంటి శిరోజాల కోసం మీ ప్రతికలన్నీ తలనూనె ప్రకటనలు చేస్తాయో అవి సహజంగా నా శిరస్సును అలంకరించాయి. నాది ముడుతలు తేరిన దేహం కాదు. ఎటువంటి చర్మం ఇస్తామని మీ వాసనసబ్బులన్నీ వాగ్దానం చేస్తాయో ఆ నునుపై సొగసైన చర్మం. ఆనాటి నాకళ్లు కాంతిలేని గాజు కళ్లు కావు కొత్తగా నాకు పెళ్ళిఅయి, అప్పుడే నా మొగాడి ప్రేమ వైపుగా వికసిస్తూన్న కళ్లు. ప్రపంచ కావ్యాలలోని లాలిత్యాలన్నీ వెదకినా ఆనాటి నాకళ్లను ఉపమించవగ

వస్తువొక్కటి నీకు దొరకదని హామీ ఇస్తున్నాను. ఆలాంటి నేనూ, నన్ను పెళ్ళిచేసుకున్నవాడూ కలిసి ఆ రోజుల్లో ఒక నాడు సంతకి వెళ్లాము. కిక్కిరిసిన జనంలో మేము ఎక్కడో విడిపోయాము. ఒకళ్ల నొకళ్లం వెదుక్కుంటూ తిరుగుతున్నాము. ఒక్క తెనీ స్వతంత్రంగా తిరగడం అదే నాకు మొదటిసారి. అప్పుడు నన్నెవడో అందమైన కుర్రాడు పలకరించాడు. మీ వగ్గానికి చెందినవాడే. ఒంటరిగా సంతలో దొరికిన అడదానికి మొగాడుచేసే ప్రతిపాదనచేశాడు. నేను ఒప్పుకోలేదు. నాకో అమ్మా, చెల్లలూ, అందరికన్నా ఆత్మీయంగా చూసుకొనే ఒకభర్త ఉన్నాడన్నాను. తీరాకాలం అబ్బాయి, నీతో ఆశపడ్డతర్వాత జీవితకాలమంతా నా మొగుణ్ణి నేను నిష్కలంకమైన కళ్లతో చూడలేనన్నాను. నా దగ్గర వాళ్లంతా నాకు దూరమైపోతారన్నాను. నమ్ముతావో లేదో. ఆ కుర్రాడి కళ్లలో నీళ్లు గిరున తిరిగాయి. రెండు చేతులూ జోడించి నాకు నమస్కరించాడు. నాకేదో డబ్బు ఇవ్వబోయాడు. తీసుకోనువ్వు. నాచెల్లెలినన్నాడు. వద్దన్నాను. నెళ్ళిపోయాడు ”

“అవ్వా! మొపాసా’ని చీవాట్లు పెట్టినటాల్ స్టాయిలా గున్నావు” అన్నాను.

ముసిల్మి గుగ్గిలంపడ్డ అగ్గిలా లేచింది. “వరమున బుట్టి తిస్ భరతవంశము జొచ్చితి” అని మళ్ళీ ఆరంభించింది.

అవ్వ జుత్తువేపే చూస్తున్నాను—కథని చేత్తోనలుపుతూ. “ఇవి దుస్స నేను వ్రేళ్ళందవిలి సగము వ్రేస్సిపోయి తక్కినయవి” అనే పద్యం జ్ఞాపకంవచ్చింది.

“విను. ఇంకా విను. పోనీ, కథ చెప్పనులే. ఒక సంగతి జ్ఞాపకం చేస్తాను. నువ్వు నన్ను విశాఖపట్టణంలో నీళ్లెండిపోయిన కటకంవారి కోనేటి పక్క ఆకులు రాలి పోయిన మోడు చెట్టుకింద చూశావో. భావించావో అప్పటికే నాకు డెబ్బయ్యేళ్లు దాటాయి. పల్లెటూళ్లో చిన్నతనం లగాయతు పట్నవాసంలో ముసిలితనందాకా నా జీవిత యాత్రంతా నువ్వు స్మరించుకుని ఉండాలి. మోడుచెట్టుకింద బండరాతిపక్క చిట్టచివరకి చేరుకున్నానంటే ఎన్నెన్ని దశలుగడిచానో, ఈలోపున నన్నాస్థితికి తెచ్చిన బహిః ప్రపంచంలో ఎన్నెన్ని మార్పులొచ్చి ఉంటాయో నువ్వు హించుకుని ఉంటావు. డెబ్బయి ఆశ్వాసాల నా మహా కావ్యాన్ని ఒక చిన్న గీతంలోకి ఆవిరిపట్టి నా కొక శాశ్వతత్వం ప్రసాదించావు. సంఘ దురన్యాయానికి యజ్ఞపశువు నైన నన్ను పరిపీడితుల, పరాజితుల సమూహాని కొక చిహ్నంగా నిలబెట్టావు. జరామరణ దుఃఖాలను స్మరించే వాళ్లందరికీ నన్నేజ్ఞాపకం తెస్తున్నావు. నా అక్క తేగలమ్మ తేనేం ? దానికూతురు రంకుమ్మడ అయితే నేం ? మాజీవితాలను, మా వార్ధక్యాలను, మా నైచ్యాలను కూడా మా దారిద్ర్యాన్ని నేటి సంఘ పరిసితులమీద సవాల్ గా వదలుతున్నాం. నీకు తెలుసుకోలేదో నేనూ ఒక రకం రమణ మహర్షి నే” అంది అవ్వ.

“ఆఁ ! అలాగా ?” అన్నాను.

“ఔను. ఎడంచేతి వేపునుంచి రమణ మహర్షిని” అంటూ అవ్వ అంతర్ధాన మయింది.

కవిసన్ధానం

సోమేశ్వరరావు చెప్పిన కథని నారాయణ బాబుకి చెప్పాను నిన్న సాయంత్రం మైలాపూరు వీచిని, వెలుతురు క్రమంగా వెన్నెలగా మారిపోతూండగా. సోమేశ్వరరావు అదంతా నిజం అన్నాడు. నేను కోరితే ఒట్టుకూడా వేసుకుని ఉండును. సోమేశ్వరరావు చెప్పిన సంగతులే నారాయణబాబుకి చెప్పాను నారాయణబాబు ముక్కుమీద వేలు వేసుకున్నాడు.

ఆ సంగతులే ఇక్కడ రాస్తాను. కాని నాస్తనం కూడా రచనల్లోకి వచ్చేసరికి వాపోయి స్తనం, నం పోయి స్త, స్త వా పోయి వా ఇలా మారిపోతూపోయింది. అసలు నేను చెప్పే నిజంకూడా అబద్ధమనుకునే మిత్రులున్నారు. ఇంతకీ నిజం కావలసినవాళ్ళు సోమేశ్వరరావుకి అర్థి పెట్టుకోవాలి. నేను నిజం తాయాకు నీడను మాత్రమే చాఫలు చేసుకోగలను.

నారాయణబాబూ నేను ఎప్పుడు మాట్లాడుకున్నా కవిత్వం సంగతి, కవుల సంగతి మాత్రమే, అయితే మా దృష్టిలో కవిత్వమనేది పరిధిలేని ప్రపంచం కాబట్టి ప్రపంచమంతా మా సంభాషణలోకి వచ్చేస్తుంది. మాదృష్టిలో కలం పట్టినవాడుమాత్రమే కవికాడు. పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతం ప్రతీ ప్రాణి ఏదో ఒక సంజీవి పర్వతాన్ని వెదుక్కుంటూ బదుకుతుంది. దోమకి నాముక్కు సంజీవి పర్వతం.

నారాయణబాబూ అన్నాను నేను, మనం ఎవరూ అక్కరలేదని పారేసినవాటినే కథా వస్తువులుగా ఏరుకుంటాం. సంఘంలోనూ ఇంతే. అందరూ నిరాకరించిన రౌడీలూ, కేడీలూ లేడీలూ మనకి ఆధ్యాత్మిక బంధువులు. వాళ్ళ కథల్లోంచి మహాభారతం పిండి వాళ్ళ జీవితంలో రామాయణం చదువుతాం.

ఆ కథ చెప్పేవు కాదన్నాడు నారాయణబాబు. సోమేశ్వరరావు చెప్పిన కథని నారాయణబాబుకి చెప్పాను. మక్కి సోమేశ్వరరావుది, ఫక్కినాది.

అనగా అనగా ఒక కవి. పాటలూ మాటలూ రాశాడు. బాగున్నాయని కొందరన్నారు. బాగు లే వని మరి కొందరన్నారు. మనం ఏమీ అనలేదు. పత్రికలలో గ్రంథవిమర్శనలు చేసేవాళ్ళుండగా మనకెందుకా గొడవ. బాగుండడం బాగుండకపోవడం కాదు మనకి కావలసినది రాస్తాడు. అంచేత మన బంధువు. వాడికథ మనం తెలుసుకోదగ్గది.

ఈ రోజుల్లో రెండు రకాల మాలవాళ్ళున్నారు. సినిమాలవాళ్ళూ, డ్రామాలవాళ్ళూ. వీళ్ళు మనమట్టానికి పూజ్యులు. వీళ్ళలో వీళ్ళు ఆ పంక్తినించి ఈపంక్తికీ ఆకొమ్మనించి ఈ కొమ్మకీ రాకపోకలు జరుపుతూ వుంటారు. ఎప్పుడో తప్ప వార్తాపత్రికలు ఎక్కరు.

కవి నాటకలోకంలోనుంచి సినిమాలోకంలోకి గెంతేడు. పుష్పనృప్తి కురిసింది. పాటలు రాలాయి. మాటలు పేలాయి. ఆ ఫిలింపేరేమిటో నాకు తెలియదు. నిజంగా మన కవి ఆ ఫిలింకంపెనీలో పనిచేశాడేమో తెలియదు. చేశానంటాడు. ఉత్తరాలుకూడా చూపిస్తాడు. అతను మాట్లాడుతున్నంత సేపూ ఆ మాటలు నమ్మకపోవడం అసంభవం. అరచేతిలో ఆరీకా ఆసు చూపిస్తాడు. గుమ్చఫ్! ఇంతట్లోకే అది ఇస్పేట్ ఆసు ఐపోతుంది.

ఆ పిల్లపేరు చెప్పను. అప్పటికే అది మూడో అమ్మాయి. వాళ్ల అమ్మదగ్గిర కవి తనకి ఫిలింకంపెనీ దగ్గిరనించి వచ్చిన ఉత్తరం చదువుతున్నాడు. ఇదినరకు ఇద్దరమ్మల దగ్గిర చదివాడు. అనవసరం. ఆ కథలు మనకిఅక్కరేదు. అవి టర్నర్ సత్రందాకా వచ్చి అగిపోయాయి.

కవి చదువుతున్నాడు. ఉత్తరంలో ముక్కలు సోమేశ్వరరావు చెప్పలేదు. తాత్పర్యం మాత్రం చెప్పాడు. దాన్ని బట్టి ఉత్తరం ఇంచుమించు ఎలా వుండి ఉంటుందంటే—

“...మేము తెన్ను, కన్నడం, అరవం మొదలయిన భాషల్లో తియ్యబోతున్న ఫిల్ములికి ఏర్పాట్లు చురుగ్గా జరుగుతున్నాయి. తెలుగు ఫిలిం మీరు డైరెక్టు చేసిపెట్టాలి. కనీసం సాంగూస్, డైలాగూస్ గా సిచ్చినా చాలు. హీరోయిన్ పాత్రకి మంచి అమ్మాయి కావాలి. మీ ఖర్చులనిమిత్తం ఆడ్వాన్సుకింద వెయ్యిరూపాయలు టి. యం. వో. చేశాం. హీరోయినికి మీరెంత జీతం ఇమ్మంటే అంత ఇస్తాం...”

ఈ ధోరణిలో ఇంకా సాగివుండాలి. కవి సాంతంగా కల్పించివుంటే ఇంతకన్నా గొప్పగా ఉండవచ్చుననికూడా నేను వినయ విధేయతలతో అంగీకరిస్తున్నాను.

కవికీ, అమ్మాయికీ, అమ్మకీ జరిగిన సంభాషణ వివరాలు నాకు సోమేశ్వరరావు చెప్పలేదు. ఊహించి రాయగలను. మంచి ఏకాంక నాటిక అవుతుంది. కాని నా రాయణబాబూ నుశ్వాహించగలవు. సంభాషణ వివరాలు నీ ఊహాకి వొదిలేస్తున్నాను. సారాంశం సోమేశ్వరరావు చెప్పాడు, కవితో అమ్మాయిని చెన్నపట్టణం పంపించడానికి అమ్మ ఒప్పకుందని.

ఇద్దరూ బయల్దేరారు. విశాఖపట్నం మజిలీ ఆ రాత్రి టర్నర్ సత్రంలోనే అనుకుంటూ గడిచింది. కళ్ళుమూసుకుని ఈ ఘట్టాన్ని దాటేద్దాం.

చెన్నపట్టణం. బహుశా రామస్వామిసత్రం. వుడ్లొండ్రు మాత్రం కాదు. కవికి తంతుమనియూర్దరు అందలేదని దీని అర్థం. ఫిలింవాళ్లు పంపిస్తుండరని అనుమానం.

అమ్మాయి గడుసుది. ఇదివరకటి రెండు కథలూ ఎరుగును. రెండుమూడు చేతులు చూసిందని సోమేశ్వరరావు వన్నాడు. హీరోయిన్ త్వంలోని ఆకర్షణకొద్దీ వచ్చిందే కాని చెన్నపట్టణం ఎప్పుడూ చూడక కాదు.

అమ్మాయిని సత్రంలో దిగ విడిచి కవి అంతర్ధానమై పోయాడు. సాయంత్రం మెయిలు ఎక్కగా చూశామని అమ్మాయి తాలూకు గూఢచారులు చెప్పారు. వెంటనే పోలీసులికి రిపోర్టు యిచ్చింది అమ్మాయి.

తర్వాత కథ సోమేశ్వరరావు మంచి మజాగా చెప్పాడు: మెయిలులైను పొడుగునా టెలిగ్రాములు వెళ్లాయి. మర్నాడు ఉదయం-స్థలం బెజవాడ ప్లాట్ ఫారం. కవి పచారు చేస్తున్నాడు. ఇద్దరు మనుష్యులు ఎదురై పలకరించారు. ఎవరంటే చెన్నపట్నం నుంచి వస్తున్నారట. కవిట, సినిమాల్లో మంచి పేరుందిట. ఆయనకి ఈ పూర్వో సన్మానం చెయ్యాలనుకుంటున్నారు. ఈ మెయిల్లోనే దిగుతారని తెలిసి వొచ్చాం.

కవి ఆ దుర్దాగా-నేనే, నేనే.

అయితే ఇలా దయచేయండి.

ప్లాట్ ఫారం దాటి, గేటు దాటి స్టేషన్ దాటారు. పది గజాలు నడిచారు.

తమ రేనా ఫలానా?

ఆఁ, ఆఁ.

అయితే తగిలించరా బేడియ అన్నాడు సి. వి. డి. ఇన్ స్పెక్టరు.

పంపపాండవులు

హైదరాబాదు వ్యవహారంలో అనవసరంగా జోక్యం కలిగించుకున్నాడని ఒక తెలుగు యువకవిని ప్రభుత్వంవారు నిర్బంధంలో ఉంచారు. ఏ ప్రభుత్వం అని నన్నడక్కండి. నిర్బంధంలో ఉంచడం ప్రభుత్వాల జన్మహక్కు. ప్రభుత్వాలు ఉన్నంతకాలం నిర్బంధాలూ కూడా ఉండితీరవలసిందే. ప్రభుత్వాలూ, నిర్బంధాలూ లేని ప్రపంచాన్ని ఎప్పటికై నా మనం కళ్ళజూడగలమా అనేదికూడా ప్రస్తుతానికి అప్రస్తుతం. ఇక అసలుసంగతి.

ఆ కవి జైల్లోకూర్చుని ఏవో పాటలూ, పద్యాలూ, కథలూ, కలలూ రాశాడు. వాటిలో ఈదిగువ “కల” నా చేతిలో పడింది. ఇది నాకు ఎలా వచ్చిందని అడక్కండి.

నాచేత అనవసరంగా అబద్ధం ఆడించకండి. తొలినుంచి తుది దాకా ఇదోకల్పితకథ అనుకోండి. అప్పుడెవరికీ ఏ ఇబ్బం దులూ ఉండవు. నిజానికి దీనిమాతృక హెన్రీ ట్రేస్ రచనల్లో ఉంది. ఓపిక ఉన్నవాళ్లు వెతుక్కోవచ్చు. అప్పుడు తెలుస్తుంది. ఆమాతృక కన్న ఈరచన ఎంత భిన్నమో !

నాచేతిలోపడ్డ దస్తావేజు ఇది: “నిన్న రాత్రంతా సరిగా నిద్దర పట్టలేదు. ఇక్కడికి నేనెందుకువచ్చానో ఎలాగ వచ్చానో తెలీదు. నేనుచేసిన తప్పేమిటి? జీవితానికర్థం ఏమిటి? దీనికో అభివృద్ధి, ఓక్రమం ఉన్నాయా? నిజంగా ఈలోకం అభ్యుదయ మార్గములోనే ప్రయాణిస్తోందా? ఏది సత్యం? ఏది నిత్యం?

ఇవన్నీ ఆలోచిస్తూ ఉంటే ఎప్పుడో చిన్న కునుకు పట్టింది. ఎంతో సేపుకాదు. ఆ నిద్రలో ఒక పాడుకల కన్నాను. మేలుకున్న తర్వాతకూడా నా విశ్వాసాన్నీ కుదిపివేస్తోంది ఆ ఘోరస్వప్నం.

నేనో ఆప రేషన్ టేబిల్ మీద పడుకున్నానట. యుద్ధంలోగాయాలుతిని పడిపోయిన నన్ను శత్రువులు ఖైదీగా పట్టుకుని ఒక పాతాళ గుహలో పారేశారు. లేదా ఒక పెద్ద రావిచెట్టువేళ్ళసందున పడుకున్నా నేమో ? అలాపడుకున్న నాశరీరంలో అన్ని భాగాలూ దృఢంగానే ఉన్నాయి. అయినా ఏదో నీరసం, ఏదో నిశ్చక్తి నన్నావరించింది. పురుగుకన్నా హీనంగా పడిఉన్నట్లునిపించింది.

ఏదో రామాలని కలం తియ్యబోయానట. నాచెయ్యి దానంతట అది ఊడొచ్చింది. అర చెయ్యా అయిదు వేళ్ళూ నాకళ్ళముందు గిరగిర గిరగిర తిరుగుతూ ఉంటే నా కళ్ళు కూడా తిరిగిపోయాయి.

అలా ఎంతో సేపు కళ్ళూ కళ్ళముందు వేళ్ళూ తిరిగాయో తెలీదు. ఎప్పుడో ఈపరిధ్రమణం హఠాత్తుగా ఆగిపోయి అయిదు వేళ్ళూ వరసగా నాకళ్ళముందు నిలబడ్డాయి. క్రమంగా అవి మనుష్యుల ఆకారం ధరించాయి. నిజంగా మనుషుల్లాగకాదు. అప్పడప్పుడు ఎండిపోయిన చెట్టు కొమ్మల్లోనూ, నాచుకప్పిన పాడుగోడలమీదా, సముద్రతీరంలో కెరటాలు తినివేసిన రాళ్లలోనూ, మనకు మనుష్యాకారాలు కనబడస్తూ, ఆలాంటిరూపాలు.

కొంతసేపు జాగ్రత్తగా ఆ రూపాలను చూశాను. బాగా చూడడానికవకాశం ఇచ్చి, తర్వాత అవి నీడల్లోకి తప్పకున్నాయి. అయిదుగురూ అయిదురకాల భేభత్స రూపంలో కనబడ్డారు.

మొదటివాడికి కళ్ళుండవలసినచోట రెండు ఆలిచిప్పూ వాటిలో రెండు కుంకుడు పిక్కలూ ఉన్నాయి. కింది దవడ లేనేలేదు. చేతకాని కుర్రాడవరోచేసిన మట్టిబొమ్మలాగు న్నాడు.

రెండోవాడికి ఒక కాలూ, ఒక చెయ్యా, ఒకచేవీ లేవు. ఒళ్ళంతా వాచిపోయి గాలిడోదిన రబ్బరుబొమ్మలాగ ఉన్నాడు.

మూడోవాడికి ఒంటినిండా కురుపులు. బహుశా అవి ముచ్చిరేకులు కాబోలు. భుజకీర్తులు ఊడిపోతే అవి మళ్ళీ అంటించుకోవాలని తాపత్రయపడుతున్నాడు.

నాలుగోవాడు అయిదోవాడూ ఇంచుమించు ఒక్కలాగే ఉన్నారు. అయిదోవాడు ఒక పిసరుపొట్టి అంతే భేదం ఇద్దరినీ ఎండిపోయిన ఈతాకులతో చేసినట్టుంది. వాళ్ళ శరీరాలలో ఒక్కొక్క అంగానికి ఒక్కొక్క జబ్బు పట్టుకున్నట్టుంది. మొత్తంమీద అన్నీ కుళ్ళిపోవడపు వివిధ దశలను ప్రదర్శిస్తున్నాయి. ఎంతో ప్రయత్నంమీదగాని ఇది ముక్కు ఇది జబ్బా, ఇది చెయ్యి, ఇది పాదం అని పోల్చుకోలేం. వాళ్ళ విశాలమైన నక్షస్థలాలమీదనుంచి అరటినారలాంటి ఉత్తరీయాలని తొలిగించి చూపిస్తే లోపలి శరీరభాగాలు కనిపించాయి. వాటినికూడా దారుణమైన రోగక్రిములు ఆక్రమించుకున్నాయి. వైద్యగ్రంథాలలోని త్రివర్ణ చిత్రాలలాగున్నారు వాళ్ళిద్దరూ.

అందరి పరిచయం నాకయిందని వాళ్ళకి పూర్తిగా నమ్మకం కుదిరిన తర్వాత అందరి తరపునా మొదటివాడు, కిందిదవడ స్థానే తనచేతిని వాడుతూ బోధపడి బోధపడని చప్పళ్లుచేస్తూ, నోటినిండా వేడి కోడిగుడ్డు కుక్కుకుని నములుతున్నవాడు మాట్లాడినట్లుగా ఒక ప్రకటనచేశాడు.

“మేము ఆయిదుగురు అన్నదమ్ములం. మాపేర్లు । ధ, భీ, అ, న, సహా ! మహాభారత యుద్ధానికి పూర్వం

మాకు పెద్దపెద్ద పేర్లు ఉండేవి. ఒక్కొక్క యుద్ధంలో మానవజాతి అభివృద్ధిచేంది మాపేర్లు హరించుకుపోతూ వచ్చాయి. ఇంకో యుద్ధంవస్తే మాలో నలుగురి పేర్లు పూర్తిగా హరించుకుపోయి ఆనందంలో అసలే చప్పడుచెయ్యడం మానేస్తాయి. ఆఖరివాడొక్కడు మాత్రం సకారంలో మిగులు తాడు. మేమంతా ఒక ఆకురూపమో, తీగరూపమో ధరించి మనందరికీ ఆశ్రయం ఇచ్చే ఈ రావిచెట్టు అభివృద్ధికి సాయ పడతాము.”

అందరికన్నా పెద్దవాడు ఈ కథ సరీగా చెట్టినట్టు నమ్మకంలేక మిగిలిన నలుగురూ ఒకరి తర్వాత ఒకరు నాముందు మాటలతో ఒకడూ, సంగీతంతో ఒకడూ భరత నాట్యంతో ఇద్దరూ చాలాకష్టపడి చెప్పి నాకు బోధపరచడానికి ప్రయత్నించారు.

“ఇది వెనకటి కథే ! ఇందులో కొత్తేమీలే”దన్నాను నేను.

భీకరంగా రెండోవాడు నావేపు చూసి ఇలా అన్నాడు “ఒకకడం అనేజబ్బుతో బాధ పడుతున్నావు నువ్వు. ఇప్పుడున్న వయస్సులో మానవజాతి మాకథని అర్థంచేసుకోలేదు. నిన్ను తలదన్నిన వాళ్ళు వ్యాఖ్యానాలకి ప్రయత్నించి మరణంలో మంటగలసి పోయారు. అన్నదమ్ముల యుద్ధమనే ప్రధాన కథా బీజంలోంచి బయలుదేరే రెండు దళాలు ఈ రావి చెట్టుగా ఎదుగుతున్నాయి. నువ్వు ఇంకో నూరేళ్లు బతికినా

ఈ రహస్యాన్ని గ్రహించలేవు. ఈలోపున నువ్వు చచ్చిపోతే ఈ సృష్టికొక లోపంగాదు.”

వాళ్ళు మాట్లాడడం మానేశారు. ద్వాపరయుగం కడిచి పోయింది. కలియుగం కడిచి పోతోంది. ఈలోపున సామ్రాజ్యాలు లేచాయి, పడిపోయాయి మానవులు యుద్ధాలు చేశారు, గెలిచారు, ఓడిపోయారు. అమోఘమైన స్వార్థ త్యాగాలని చరిత్ర లిఖించింది. కోటికోటిసార్లు సూర్యుని ఉదయాస్తమయాలు సాగిపోగా కొత్తకొత్త మారణ సాధనాలను మానవుడు కనిపెట్టగలిగాడు.

మల్లీ వాళ్ళు అన్నారు. “ఈ నాడు మాస్తున్న ఈవికార గూపాలలో నువ్వు మమ్మల్ని పోల్చుకోలేవు. స్వాతంత్ర్యం అంటే ఏమిటో తెలుసుకుని అనుభవించిన మేము భగవంతుని ధర్మశాసనాన్ని ప్రతిఘటించం. ప్రకృతి లిఖితాలకి జాగా ఇచ్చే పాల రాతిఫలకాలం మేము. ఆవిడయొక్క జ్ఞానానికీ, వైవిధ్యానికీ మేమే నిదర్శనం. జమసుకోకు మమ్మల్ని చూసి! అనుక్షణం మా ఆకారం మారిపోతూనే ఉంది. ఈ చెట్టు లాగే! కాని దీనిమామూలు చప్పున కనబడేవి కావు.

“మాకు ప్రసాదించబడ్డ ఈ రోగాలని అసహ్యించుకోవడం మానేశాం. కరుణాసముద్రుడైన భగవంతుడు పంపించినవి కాబట్టి ఆయన మాకు చేసిన మర్యాదను గుర్తించి అతడు పంపిన జబ్బులికి మా శరీరాల్లో ఆతిథ్యం

ఇస్తున్నాం. మా శరీరాలు ప్రకృతిదేవిగారి రాసాయనిక పరిశోధనశాలలు. ఈ పరిశోధనలని అటకాయించ మంటే జీవితాన్నే అభ్యంతరపెట్టట మన్నమాట.”

మన్వంతరాలు దొర్లిపోయాయి. మళ్ళీ వాళ్ళిలా అన్నారు.

“మానవుడెప్పుడూ ఒక్కరూపంలోనే ఉండాలని ఎవరు శాసించారు? భగవంతుడి రూపమే ఎప్పటికప్పుడు మారిపోతోంది. సత్యం ధరించే స్వరూపాల సంఖ్యని నువ్వు లెక్కపెట్టగలవా? సౌందర్యం ఈ నాటిదా? అయితే మానవుడొక్కడే ఎంచే, ఈవిశాల విశ్వంలోని అన్ని రూపాలనీ ధరించి అన్ని జీవితాలనీ అనుభవించలేడు? ప్రయత్నించు. అది నీకు అతి సమీపంలోనే అందుబాటులోఉంది.”

అయిదు ఆకారాలూ నాచుట్టూ తిరుగుతూ పాడుతూ ఆడుతున్నాయి.

“నీకు విముక్తి తెస్తున్నాం. నీకు స్వాతంత్ర్యం ఇస్తున్నాం. నీకు దేవుణ్ణి బహుమానం చేస్తున్నాం.” అని ఉచ్చైశ్శ్వరంతో వాళ్ళు ఆలాపన సాగించారు.

నేను నోరు తెరవబోయాను. కింది దవడ కింద పడి పోయింది. నాకళ్ళు లోలి లోపలికిపోయి నోట్లోకి వచ్చేస్తున్న ట్టనిపించింది. నాలుగో వాడు తన కురుపుల వేళ్ళతో నన్ను నిమిరుతున్నాడు. వాడు నిమిరినచోట నాకు రెక్కలు మొలిచిపట్లయింది. “మేము నీ స్నేహితులం! మమల్ని

నమ్ము ! జీవితము తాళపు చెవులు నీ చేతిలో పెడుతున్నాం.
దేవుడికి నిన్ను చేరువగా తీసుకు వెళుతున్నాం” అన్నారువాళ్లు.

భయంతో కళ్లు తెరిచాను. నా జైలు గది ! చీకట్లోనే
పోల్చుకున్నాను.

భగవంతుడనీ, అభ్యుదయమనీ, సత్యమని, ధర్మమనీ,
సుఖదుఃఖాలనీ, జనన మరణాలనీ మనం అనేస్తున్నప్పుడు
మనకే తెలియకండా ఎంతెంత ప్రచండ శక్తులని మేలుకొల్పు
తున్నామో ఆలోచిస్తూ ఉంటే ఆశ్చర్యం కలగదా ?

రెక్కలు ధరిస్తేమాత్రం ఎక్కడికి వెళ్లగలవోయ్
మానవుడా ?

ఒక్కల

ఒక్కల, ఒకకల,
ఒకల, నిన్నరాత్రి నేను
కన్న ఒకకల. మొగాళ్ళు
కలలుమాత్రమేకంటారు.
ఆడవాళ్ళు కలల్ని పిల్లల్ని
కవల్ పిల్లల్ని కనగలరు.
ఇది ప్రారంభం, విష్కం
భం.

అసలు కల కథ...
ఎక్కడకో పోతున్నాను.
కలకి కాలంలేదు. సలం
కూడా లేదు. కలని కథగా
రాయాలన్నా ఫిల్ముగా
తీయాలన్నా ఎక్కడ
ప్రారంభించాలో ఎక్కడ
ముగించాలో తెలియదు.

ఎక్కడ జరిగిందో తెలియదు. ఏం జరిగిందో తెలియదు.
అయినా ఎక్కడో ఏమిటో చెప్పడానికి ప్రయత్నిస్తాను.

మీరు వెలుగులోనో చీకట్లోనో మేడమెట్లు ఎన్నో
సార్లు ఎక్కేస్తుంటారు. ఎన్నో కొన్నిసార్లు దిగేస్తుంటారు. నా

కలలో నేనుచేసినపనికూడా అదే. కాని- అదుగో అక్కడే వుంది. ఈమెట్లు ఎక్కుతున్నానో దిగుతున్నానో తెలియదు. వెలుగో చీకటో తెలియదు. నా కలని మాటల్లో మళ్ళాచెప్పటానికి ఎందుకుకష్టపడుతున్నానో ఇప్పుడుమీకు తెలిసిందనుకుంటాను.

ఇంకో చిక్కుకూడావుంది ఇందులో. ఈ యెక్కడం దిగడం నేనొక్కణ్ణేకాదు. నాతోబాటు మరోమనిషికూడా నాకన్నముందుగా, నాకుదారిచూపిస్తూ కాదుకాదు, నా వెనకాతల నేనుతీసినదారినే నేను దిగిపోతూవుంటే నాతోపాటు దిగిపోతూ, నేను మెట్లయెక్కుతూవుంటే నాతోబాటు ఎక్కుతూ!

కథ చెప్పలేక నేను పడుతున్నచిక్కులు గమనిస్తున్నారా? నేను ఒకరివెంట పడ్డానా? నా వెనక ఒకరు పడ్డారా? అధోలోకాలికి దిగిపోతున్నానా? ఊర్ధ్వలోకాలెక్కుతున్నానా?

నాచిక్కు యిక్కడతోతీరిపోలేదు. నాతోపాటు వస్తున్న, లేదా పోతున్న నా కామ్రేడ్ మొగాడా? ఆడదా?

సామాన్యంగా మనం పత్రికల్లోచదివే కథల్లో ఈ యిబ్బందులుండవు. మాటవరసకి, చలంగారికథలో యెవడు మొగాడో యెవతె ఆడదో స్పష్టంగా తెలుస్తుంది. వాళ్ళు మేడమెట్లుదిగితే దిగినట్టుతెలుస్తుంది. ఎక్కితే ఎక్కినట్లు తెలుస్తుంది. అక్కడ స్పష్టతతప్ప సందేహములేదు.

చిన్నచిన్న కథకులు కూడా యెంతో ముద్దుగా
స్పష్టంగా కథ అల్లుకుపోతారు. ఏవో పాత్రల్ని సృష్టిస్తారు.
ఏవో సన్నివేశాలు కల్పిస్తారు. మనకు నన్వో, ఏడుపో,
భయమో, అసహ్యమో ఏగో ఒకటి కలిగిస్తారు. వాళ్ళ
కథలు కలలు లాగా వుండ నేవుండవు

నేను కథ రాయడంలేదు. కల రాస్తున్నాను. ఇది కలరా
అని మీరనుకుంటారు. కలసంగతి మాటల్లో చెప్పడం కష్టం.
గొప్పకళ గొప్పకల ! అది ఏకకాలంలో మనకు నన్వో,
ఏడుపూ, భయం, కోపమూ, అసహ్యమూ, ఆవేశమూ ఇంకా
ఎన్ని ఉంటే అన్నీ కలిగిస్తుంది అటువంటి కల మానవజాతికింకా
లభ్యంకాలేదని చింతిస్తున్నాను.

నిన్నరాత్రి నేనుకన్న కలని జ్ఞాపకం చేసుకోవడానికి
ప్రయత్నిస్తున్నాను. అందులోవున్న చిక్కులుకూడా మీకు
దాపరికం లేకండా విన్నవించు కుంటున్నాను.

కల ఎక్కడ జరిగిందంటే మెట్ల మీద. ఎక్కడం
జరిగిందో దిగడం జరిగిందో తెలియదు మెట్లమీద నేనొక్క
డినేలేను. నాతోబాటు ఇంకోవ్యక్తి. బహుశా నేనేనేమో ?
లేక నా నీడ, నా ప్రేమించిన మిత్రుడు, నే ప్రేమించిన ఆడది
ఎవరో, ఏమో ! కలలోనే అయితేనేం. ఇంకొకళ్ళతో కలిసి
పోవడం. అబ్బా ! ఎంతయిబ్బంది.

ఇద్దరం దిగిపోతున్నాం, గబగబా ! గబగబా !
మధ్యమధ్య రెండేసి మూడేసి నాలుగేసి మెట్లు వదిలేసి దిగి

పోతున్నాం ! ఎంతసుఖంగా దిగిపోతున్నాం ! గబగబా !
గభగభా ! భగభగా ! గగభగగా ! గాగాభాగాగా !
గాభాగా ! గాగా ! గాభగాగా ! బాగా !

అలాగే, ఎక్కిపోవటం కూడా ! మొదట్లో ఏమీ
ఆయాసం తోచలేదు. అంతా బాగానే సహజంగానే జరిగి
పోతోంది. ఎక్కడానికి దిగడానికి భేదం కనిపించలేదు.
రానురాను మెట్లెక్కుతూ వుంటే ఆయాసం ఎక్కువయింది.
రెండోవ్యక్తి బరువు కూడా నామీదపడింది. నన్ను దిగ
జార్చాలని ఆవ్యక్తి ప్రయత్నిస్తున్నట్టనిపించింది. ఆవ్యక్తి
ఎవరో కాదు నాలోవున్న రాక్షసత్వమేనని నాకిప్పుడు
తోస్తోంది,

రాక్షసత్వం ప్రేరేపణకి లోబడి దిగిపోతున్నాను.
ఎంతో బాగుంది ఆ అనుభవం. దాన్ని నేను వర్ణించలేను.

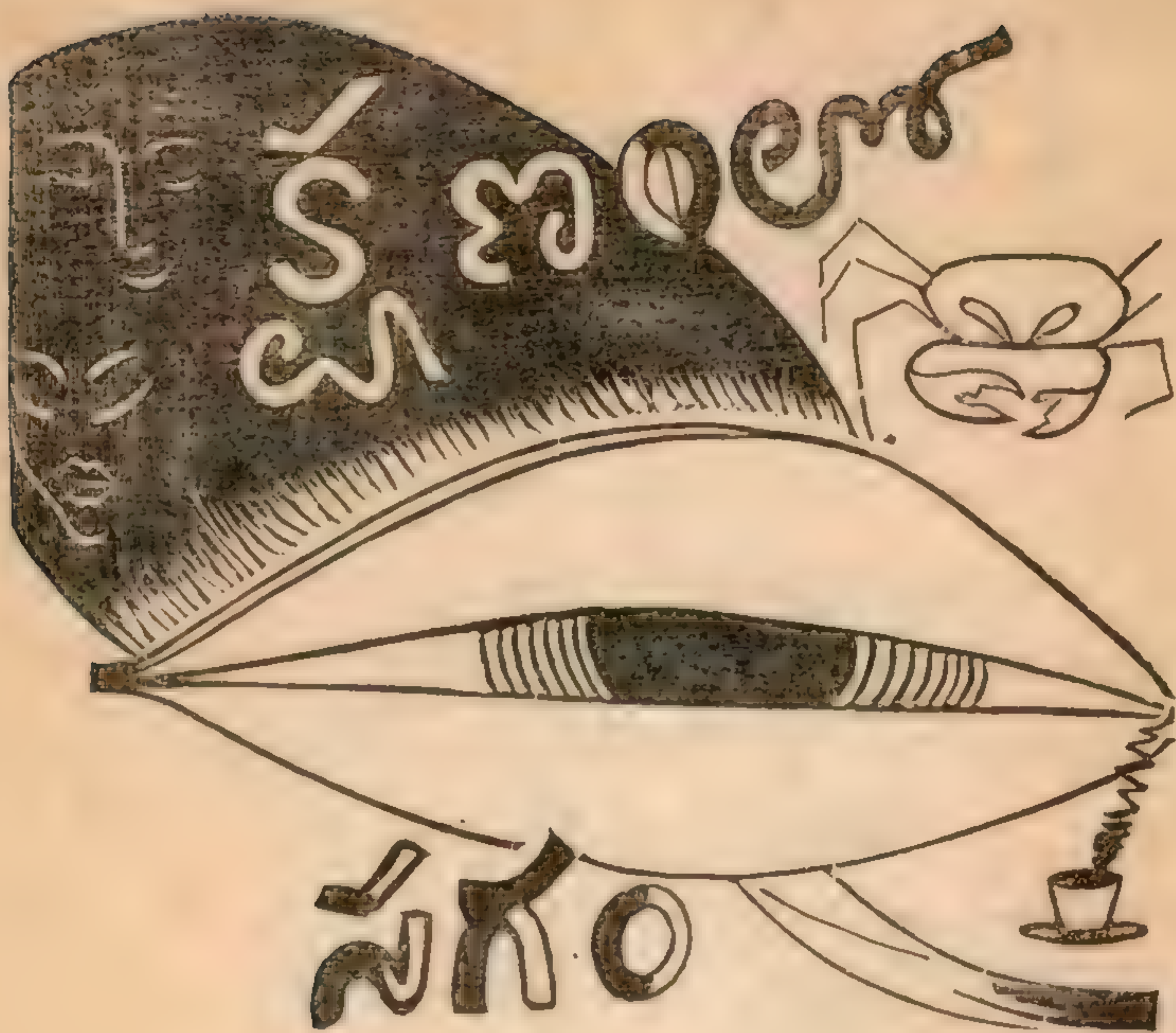
కాని నాలోనే ఇంకొకవ్యక్తి నేను దిగిపోతున్నానని
హెచ్చరించినట్లయింది. వెంటనే నా గమనం ఊర్ధ్వ దిక్కు
పట్టింది !

ఎక్కడం అనుభవంకూడా ఎంతో బాగుంది ! ఎంత
బాగుందంటే అంత బాగుంది. అంతకన్నా ఎక్కువ నేను
వర్ణించలేను.

దేవత్వం ఊర్ధ్వగమనాన్ని రాక్షసత్వం అధోయాత్రని
ప్రోత్సహించాయని ఇప్పుడు మేలుకున్న నేను విడివిడిగా విడ

దీసి చెప్పగలుగుతున్నావేగాని అప్పుడా స్వప్నంలో ఏదికిందో ఏదిమీదో ఎరగనే ఎరగను.

ఇలాంటి కలలు యెందుకొస్తాయో నాకు ! ఇంతకూ దీని సారాంశం ఏమిటి ? ఏమీలేదు. దిగడం దించడం సులభం, సుఖం ! ఎక్కడం, ఎత్తడం (మనల్ని మన సహచరులనీ) కష్టం, దుఃఖం ! కాదు సుఖం. జెను సులభం ! మనం ఎక్కడున్నామో ఎప్పుడున్నామో ఎక్కనున్నామో దిగనున్నామో ఎందుకున్నామో ఏం కన్నామో అప్పుడప్పుడు కలల్లో, అదీ అస్పష్టంగా తెలుస్తుంది. దాన్ని సాధ్యమైనంత స్పష్టంగా (నీకే కాక అందరికీ) మాటల్లోనో, రంగుల్లోనో, సంజ్ఞల్లోనో, ధ్వనుల్లోనో లేదా సినిమాలలోలాగా ఈ అన్నింటల్లోనో తెలియజేయగలగడం కళ !

ఒక సాయంత్రం (వాడి పేరు చెప్పను)

కనబడ్డాడు. “బయద్దేరు” అన్నాడు. ఎక్కడకని అడిగి
 లాభంలేదు వాడితో. హఠాత్తుగా ఇలాగే ఎన్నోసార్లు కనబడి
 ఏనో ప్రతిపాదనలు చేస్తూ వుంటాడు. నేను మారుమాట
 లేకండా వాటిని శిరసావహిస్తూ ఉంటాను. “అనుభవం జ్ఞానా
 నికి జనకుడు” అంటే నేను నమ్మను. అలాగే “అవసరం
 సృష్టికి జనని” అనే సుభాషితంలోకూడా నాకు నమ్మకంలేదు.
 అంటే పూర్తిగా నమ్మకం లేదనాలి. ఇవన్నీ సగం సత్యాలు
 కాబట్టి సగం సగం మాత్రమే నమ్ముతాను.

ఇద్దరం బయల్దేరిన తర్వాత వీడు (ఎవరి పేరై తే చెప్పదలుచుకోలేదో వాడు) “ఇప్పుడు మనం అత్యాధికారం కావడం ప్రారంభిస్తున్నాం. తక్షణమే! చోరుగా నడు” అన్నాడు. ఇద్దరం తక్షణం ప్రారంభించాం. కాని ఆ ప్రారంభం ఇప్పటికీ ప్రారంభదశలోనే ఉండిపోయింది. అప్పుడు బయల్దేరిన మేము ఇంకా బయల్దేరుతూనే ఉన్నాం

*

*

*

ఈసాయంత్రం ఇక్కడ ఈ నగరంలో ... సముద్రం లాంటి ఎడారిలాంటి ఆకాశంలాంటి సముద్రంలాంటి ఎడారి లాంటి ఎడారి, సముద్రంలాంటి ఎడారి, ఆకాశంలాంటి ఎడారి, ఎకసక్కెంలాంటి ఎడారి...

ఇక్కడ ఈ నగరంలో ట్రాంలో నేను... ఎదురు గుండా సెలూన్ లో అద్దంలో నేను; అదైనా ట్టణంలో సగంసేపు!

అదీ అసలుసంగతి. ట్రాంలో వెళ్ళుతున్న నేను సెలూన్ లో అద్దంలో ట్టణంలో సగంసేపు నన్ను నేను ప్రతి బిబిించి నాకు నేను కనిపించాను. ట్టణంలో సగంసేపు ఒకే సారి సెలూన్ లోనూ ట్రాంలోనూ నివసించాను.

ఇక్కడ ఈ సాయంత్రం...

ఎడారిలో ఆకాశంలో ట్టణంలో సగంలో ట్రాంలో సెలూన్ లో జనమధ్య సముద్రమధ్య జనసముద్రమధ్య నేను.

ఇక్కడ ఈ నగరంలో ఈ ఊణంలో సగంసేపు ఏమిటి జరుగుతోంది ?

“మనం : అత్యాధికారులం కావడం నిప్పుడు ప్రారంభిస్తాం” అని ప్రశ్నించేడు నై నకన్ను. వాళ్ళిద్దరూ నాయకుడు కాణంలో నిన్నటి పకోడీలు నములుకున్నారు.

“ఇదిగో ఈ ఊణం” అన్నాడు దొర సామి. “టీ తీసుకున్న తక్షణం.”

“డబ్బులు చాలుతాయా” అన్నాడు నయనకన్ను. నాయకుడు రెండుగ్లాసులతో టీ తెచ్చి— వాళ్ళ ముందుంచి పోయాడు.

“గుర్రాలు మోసంచేశాయని చెబుదాం. అరువుంటాడు నాయకుడు” అన్నాడు దొరసామి.

*

*

*

అక్రమ లాభాలమీద అదనపు పన్ను తగ్గింపు. ఆర్థిక పరిస్థితిమీద కేంద్రప్రభుత్వపు దండయాత్ర కృషి. ఇతోధిక కృషి. ద్రవ్యోల్బణము. దాని నరికట్టుటకు ఆరుమార్గాలు. రామపాదాల పీతనడక. అన్ని వేళలా తేనీటి వేళలే.

*

*

*

కాకమ్మ చక్కని చుక్క. నిజంగా ఆ పేరుకి తగ్గది కాదు. పదేళ్ళ కిందట మరీ బాగుండేది. అప్పుడు సినిమాలో నటించడాని కిక్కడకి వచ్చింది. ఒక కెమేరా మనిషి ఆమె శరీరాన్ని అనేక కోణాలనుంచి చూసి చవిచూసి ‘నువ్వు

మంచంమీదకే కాని తెరమీదకి పనికిరా' వన్నాడు. దరిమి
లాను చాలామంది ఆ అభిప్రాయాన్ని స్థిరపరిచారు. ఇప్పుడు
కాకెమ్మ ఇంకో మంచంమీదకి వెళ్ళబోతూంది.

* * *

దశవర్షప్రణాళిక బుట్టదాఖలా. బంగారంధర పడిపో
వడంవల్ల బ్యాంకులికి మూడురోజులు సెలవు. ఈ రాత్రి
చంద్రుడు నూటికి 75 వంతుల సప్తంతో వ్యవహరిస్తాడు.
అనుకోని గుర్రాల అకస్మిక విజయం.

* * *

జమీందారు సొంతకారు నడుపుకుంటూ జోరుగా
పోతున్నాడు. స్వరాజ్యం వచ్చిన తర్వాతనో అంతక్రితం ఆ
రేండునెలల పూర్వమో జమీందారు జాతీయమతం తీసు
కుని దీక్షావస్త్రాలు ధరించాడు. పేవ్ మెంటుమీద నడుస్తున్న
కుర్రాడు జమీందారును చూశాడు. కుర్రాడి జేబులో వేడి
వేడి వేరుశనగపప్పుంది. పిడికిటినిండా వేరుశనగపప్పు తీసు
కుని పట్టుకున్నాడు.

కద్దరు దుస్తులతో కనుపండువుగా కనబడుతూన్న
జమీందారుని వేరుశనగపప్పుతో అభిషేకించాలన్న ఆశ ఆ
కుర్రాడి మనస్సులో మెరుపులాగ మెరిసింది. కాని ఒక నిశ్చ
యానికి రాలేకపోయాడు. కారు జోరుగా దాటిపోయింది.

* * *

జగద్విఖ్యాతి వహించిన పేక్సిస్సయరు మహాకవి నాటకం హేమెట్. మనస్సు స్థిరపరచుకోలేకపోయిన మానవుని విషాదాంత గాథ.

“ఉష్మా పట్రా” అన్నాడు. పట్టుకొచ్చాడు అయ్యర్వాళ్. తింటున్నాడు తెమ్మన్నవాడు. అందులో రెండు రాళ్ళున్నాయి. కాఫీ తీసుకోకండానే బిల్లు తీసుకుని డబ్బు చెల్లిస్తూ “ఉష్మాతో బాటు రెండు రాళ్ళు ఎక్కువగా ఇచ్చాడు. అంచేత పాటికి నా యథాశక్తి ధర రెండర్థణాలు ఒక అణా చెల్లిస్తున్నా” సని అణా ఎక్కువ ఇవ్వబోయాడు. నేతాజీ విలాస్ కాఫీ క్లబ్బు (ఇక్కడ పదార్థాలు కత్తిలేని నేతితో చెయ్యబడవు) ప్రొప్రయిటరు అణావైపు అతి భయంకరంగా చూశాడు. “ఎవరై నా బిచ్చగాడికి ధర్మం చేసుకో” అన్నాడు. రాళ్ళధర చెల్లించదలచుకున్న మనిషి అణాకాసుని జేబులో వేసుకుని రెండు అయిదు రూపాయల నోట్లు బల్లమీదపెట్టి వెళ్ళిపోయాడు.

“వెరివెధవ” అనుకున్నాడు ప్రొప్రయిటరు, రూపాయినోట్లను దాచేస్తూ.

ఆ సమయంలోనే ఒక అణాకాసు అడుక్కునే అమ్మి డబ్బాలో పడ్డ చప్పు డయింది.

*

*

*

“కమ్యూనిస్టులను పాతేస్తున్నాం” అన్నారు దొరతనం వారు. పాతేస్తున్నారు. వానలు కురిస్తే దేశం అంతటా కావలసినంత పంట.

చక్కని పద్యాలు రాసిచదివి నీకు వినిపించాడే చవితి నాడు, ఆ కుర్రాడు చాలా బాధపడుతున్నాడని వినీ విన గానే నా కేదో వేదనా, అణులేశం ఆ వేశం ఆ మట్టునే ఆగ్రహం వచ్చి, అటువంటివాళ్ళ అవస్థలమీద ఖర్చు పెట్టడానికి నాదగ్గర కన్నీళ్ళు లేనన్నాను.

బాధపడడం చేతకానివాళ్ళు పద్యాలు రాస్తే, బాధ పడడం భరించలేనివాళ్ళు పద్యాలు చదివితే, పద్యాలు అందు లోకీ యతిప్రాస లేని అర్థంలేని పద్యాలు రాసి బాధపడడం అర్థంలేని బాధపడడం, యతి ప్రాసలేని బాధపడడం అన్నా న్నేను.

ఆ కుర్రాడు నాదగ్గరికి వచ్చిన మాట నిజమే. పద్యాలు చదివినమాట నిజమే. నేనతణ్ణి పొమ్మన్నమాటా నిజమే. ఎందుకు పొమ్మన్నానో చెప్పడానికే ఈ కథ

కథా అన్నాను ? సంఘటనలేని సంచలనంలేని కర్త కర్మ క్రియలేని కథనాన్ని కథనడం ఎలా ? ఇప్పుడే చెబు తున్నాను- ఒక పూరిల్లుగాని, పచ్చకర్పూరంకాని, చివరి కొక సిగరెట్టు కాని తగలెట్టేటప్పుడు బయల్దేరే పొగలో కనిపించే కదలిక పాటిదికూడా ఈ రాతలో మీకు కనబడదు. మెదడు తగలబడిపోయేటప్పటి పొగకాని, పొగ కదలనట్లు కనిపించే కదలడం, జరగనట్లు కనిపించే జరగడం ఇందులో చూపించాలని ఎందుకో ప్రయత్నం.

నీ తరువాతి తరం యువ కవి నీదగ్గరకి వచ్చినప్పుడు నిర్దాక్షిణ్యంగా పొమ్మన్నావు. అతని పాటలోని బాధ నీకళ్ళ వెనక నీళ్ళలో ఈదుతోందని నీకు బాగా తెలుసు. అయినా పొమ్మన్నావు, ఉప్పెనగా ఉద్గమించబోతూన్న కన్నీళ్ళను అటకాయించి !

“అపాయానికి ఇటూ దారి” అని ఎక్కడైనా ఎవరైనా ఒక హెచ్చరికను ప్రతిష్ఠిస్తే ఎంత బాగుండును ! అప్పుడు మనం అంతమందిమీ అటు వెళ్ళడం మానేద్దము.

మానేస్తామా ? ఏమో అబ్బా ! నామట్టుకు నేను అపాయాలని అన్వేషించడంలోనే ఆనందం పోగుచేసుకుంటాను. ఇంకా ఎందరో ఉన్నారు ఇలాంటి నాలాంటి వాళ్లు. అపాయం స్వభావాన్ని అనుభవంలో తెచ్చుకోవాలంటారు వాళ్లు. నిషేధాలు విధిస్తూ నిలబడే పోలీసుబలం నిరుపయోగం వీళ్ల విషయంలో.

అపాయం బోర్డుకట్టి అటు వెళ్ళకండా ప్రజల్ని శాసనాలద్వారా అరికట్టి అపాయానికి ఇవతలివేపు ఊచూన్ని వెదజల్లడానికి ప్రభుత్వాలన్నీ కృషిచేస్తూనే ఉంటాయి. కాని ఏం లాభం ? అవతల ఏముందో చూడడానికి మానవునిలో కుతూహలం ఉన్నంతకాలం బోర్డుచేసే హెచ్చరిక నిశ్శక్తం నిర్వీర్యం.

సుమతిశతకం స్తవనీయమే. సెన్సారు బోర్డు అభిలషణీయమే. శాసనసభ అనశ్యం గౌరవనీయమే. అయితే నేం? అపాయానికి కల ఆకర్షణని నేను కొనియాడడం మానలేను.

ఈ కుర్రాడున్నాడే వీడు అపాయాల స్వభావం కనిబెట్టాలనే ఉబలాటం ఉన్నవాడు. ఆ పద్యాలు చదివినప్పుడే తెలిసింది నాకా సంగతి. పద్యాలుగా అవి బాగానే ఉన్నాయికాని అవి బతకవని నాకు తెలుసు. ఎందుకో చెప్పనా?

ఒకసారి నేను చాలా ప్రమాదకరమైన పరిస్థితిలో చిక్కుకున్నాను. ఎవరిదో అరచేయ్యి, దానిమీద ఒక గుండు సూది అంటే అంటనట్లు నిలబెట్టి ఉంది. దానిమీద నేను ఒంటికాలిమీద నిలుచున్నాను. అంతవరకు బాగానే ఉంది అటువంటి సర్క్యస్ ఫీట్లు నేను సునాయాసంగా సాగించ గలను. ఇక దిగిపోదా మనుకుంటూన్న సమయానికి నా నెత్తి మీద గ్రంథాలమూల దండయాత్ర ప్రారంభమైంది. ఎంత బరువుందో ఇప్పుడు జ్ఞాపకం లేదుగాని ప్రపంచ కవుల రచనల సంపూర్ణ సంపుటం నా తలమీద వచ్చి వాలింది. దాని మీద నానా భాషల నిఘంటువులు. ఉగాదిసంచికలు ఒత్తు తున్నాయి. ఇంకా ఇంకా మీది మీదికి పోనుపోను ఆనంతంగా అనేక గ్రంథాలు. షేక్స్పియరు సమస్త రచనల మేలు ముద్రణం వ్యాఖ్యాన గ్రంథాలతో సహా నోన్ డైవ్ చేసినప్పుడు నా మెదడులో అణువు బద్దలై నట్టయింది. ఆకాశం వేపు పెరిగిపోతూన్న గ్రంథాలభారం నన్ను కుంగదీస్తోంది. అంత సేపూ ఒంటికాలుతో గుండునూదిమీద నిలబడే ఉన్నాను. గుండునూదిని కదలకుండా నిలబెట్టగలిగినవాడి చాకచక్యానికి తీసిపోకూడదని పోరుషానికి నిలుచున్నాను, భారబాధభరిస్తూ. కాలే నా మార్చుకోడానికి వీలేదు. నా నెత్తిమీద ఎన్ని పుస్తకాలున్నాయో స్పష్టంగా తెలియదు. వాతావరణం లోని వివిధ పరిమళాలను చర్మంతో పీలుస్తూ గ్రంథాల పేర్లు పోలుస్తున్నాను. మధ్యమధ్య ఎక్కాలపాస్థకాలూ అచ్చ

తప్పులతో నిండి అణాకీ అర్థణాకీ అమ్ముడుపోతున్న చివర
బాగు పుస్తకాలూ గుచ్చుకుంటున్నాయి. అమూల్యమైన
తాటాకు గ్రంథాలతో తంజావూరు లైబ్రరీ నా నెత్తిమీద
పడింది. తామ్రశాసనాలూ శిలాశాసనాలూ తెగులుతున్నాయి.
నారక్తనాళాలలోని నెత్తుగు వాటి ఒత్తిడిని అనుభవిస్తోంది.

నామీద గ్రంథాలూ నాకింద గుండునూది! ఏ శిల
యైతని గణితశాస్త్రచూత్రింవల్లనో అవి నిలబడి నన్ను నిల
బెట్టాయి.

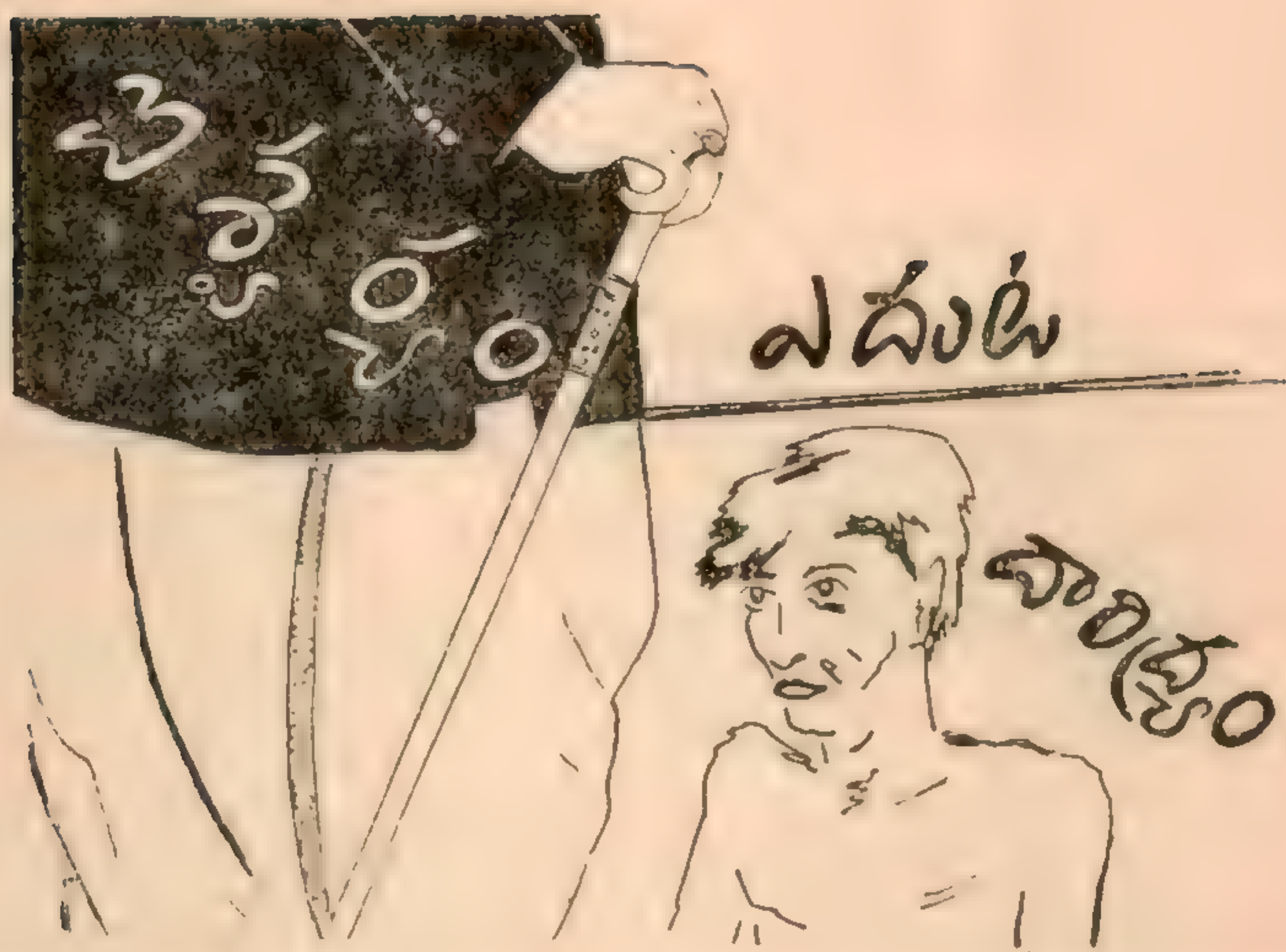
అరచెయ్యి అభయహస్తం. పడిపోతానని భయంతో
గాని పాడడానికేమీ తోచలేదు. పాడాలనే బాధచూత్రిం
పొడుస్తోంది. ఏదివాడినా ఈ పుస్తకాలవారిమే. జీవితాను
భవమే కావ్యవస్తువు కావాలని నా కప్పటికింకా తెలియదు.

ఈ యిరుకు పరిస్థితిలో చిక్కుకుని ఏగో పాట పాడాను.
ఆపాట చాలామందిని ఆకర్షించింది కూడా. అరచేతి కిరు
పక్కలా ఉన్న అగాధమైన లోయలో లండోవతాండాలుగా
కిక్కిరిసిపోయిన ప్రేక్షకజనం అయిదు నిమిషాల ఇరవై
సెకెండ్లసేపు కరతాశధ్వనులు చేసి నా పాటని అభినందించారు.

ఆ పాటకి ముగ్ధుడైపోయాడు ఈ కూర్చోడు. దానికి
అంగమైన అనుకరణం తయారు చేశాడు. అదీ నాకోపం.
అందుకే అతణ్ణి పొమ్మన్నాను. అందుకే అతని పాటలు బతక
వన్నాను.

నువ్వు స్వయంగా అపాయాల్లోకి వెళ్లు. ఎరువు తెచ్చుకున్న అభిప్రాయాల్ని తగలబెట్టడానికి వీలుగా ఒక అగ్గిపెట్టె నీతో తీసుకువెళ్లడం మరిచిపోకు. గుండునూదిమీది ఒంటి కాలితో నిలబడడం గొప్పమాటే. కాని అదే అంత గొప్పా కాదు. ఇంకో కవి - ఎంత గొప్పవాడైనా - నువ్వు వాడివి కావాలని ప్రయత్నించకు. ఇన్నాళ్లూ నువ్వు అర్థానుస్వారం లాగ ముద్రాసురిడిలాగ బతికేవు. పేపర్ వెయిట్ లాగ, రబ్బర్ స్టాంప్ లాగ బతికేవు. వెళ్లు జీవితంలోకి!

రెండో రకం పద్యంలో కూడా బాధ ఉంటుంది. కాని అది బతికేబాధ కాదు. బతికించేబాధ కానేకాదు.

సాయంకాలం వీపుమీద సవారీచేస్తూ ఎచ్చిన కుంటి బిచ్చకుర్రవాడు ఇరుకుసందులో బాడుగను తీసుకున్న “ఈస్ట్ అండ్ వెస్ట్ ఎగుమతి దిగుమతుల కంపెనీ” గుమ్మంముందు నిలబడి “అంబా” అని అరిచాడు.

అమ్మతనానికి చిన్నప్పుడే దూరమై పెంటకుప్పల చాటున పెరిగిన కుంటి కుర్రబిచ్చగాడు సూర్యుడి ప్రవేశం మొదలు చంద్రుడి నిష్క్రమణందాకా, నేలనించి, నీటినించి ఆకాశంద్వారా వ్యాపారంచేసే భవనంముందు ఆకలికణాల కిరణాల ప్రణాలు కుదిపితే కదిపితే కములుతూ కములుతూ గొంతుకలో సగం ఎత్తి “అంబే” అని అరిచాడు.

వ్యాపారసుందరం లోపల రోజంతా తెగవారిన మోగిన టెలిఫోనులూ టైపురైటర్లూ మూకీభావం వహించాయి. రోజంతా మనుష్యుల్ని మోసిన కుర్చీలు తీసుబాటుగా తమ అరణ్యబ్రాహ్మణభాలని జ్ఞాపకం చేసుకుంటున్నాయి.

కుర్రా బిచ్చ కుంటివాడు మొర్రా అని అరిచిన అకపు కుర్చీకి వినబడింది గాని ఇంట్లో ఎవరూలేనని చెప్పడానికి గొంతుకలేనివా కుర్చీలు. అంబా అని అరిచిన అబ్బాయి కేకకి ఆదారినే పోతూన్న ఓ గోమాత అతడే తన చేటపెయ్య కాబోవనని అరక్షణం అనుమానించి తెల్లనైంది కాబట్టి తెలుసుకుని ముభావంగా ముట్టెముకుచుకుని వెళ్లిపోయింది.

ఇక్కడ బిచ్చం దొరకదని ఎవరు చెబుతా రా కుర్రాడికి? లక్షలమీద వ్యాపారం జరిగే ఆ భవనంలో ఇప్పుడు వచ్చి మంచినీళ్లుకూడా పుట్టినవి టెలిఫోన్లు చెబతాయా? టైపురైటర్లు చెబతాయా? గదిలోని క్యాలండరు కాగితాలు గాలికి గలగల కొట్టుకుంటున్నాయే గాని ఈ కాస్తకబురూ వాడి కెలా అందజెయ్య గలుగుతాయి?

వచ్చినపాటుకూడా మరిచిపోయిన బిచ్చ కుంటి కుర్రా వాడి మొగంలో సాయంకాలపు జేగురురంగు పిచికూర్లు కడుతోంది. విసుగుతో పోరాడుతూ అణగారిపోతూన్న ఆశని ఎగసన దోచుకుంటూన్న కుర్రాకుంటి బిచ్చగాడి కడుపులోని

రంపాలు పుట్టిస్తున్నాయి కళ్లలో భూశంపాలు. అనందర్భంగా పుట్టి అనవసరంగా పెరిగి అఘోరిస్తూన్న బిచ్చకుర్రకుంటివాడి పిడచకట్టిపోయిన నాలిక ఓడిపోయిన రాజ్యాలతాలూకు వెలిసిపోయిన పతాకంలాగ వేలాడుతోంది.

అంతంగా అక్కడే నిలబడిపోతాడా యేమిటా కుర్రాడు? ఈకథ ఎక్కడికీ కదలదా యేమిటి? ఆకదలనికాళ్లు నేలలోకి కూగుతుపోయి వేళ్లుతన్ని కుర్రాడే ఒక మర్రిచెట్టయి పోతాడేమిటి?

చింకిరిజుత్తు బికారివాడి తలకాయపెట్టేలోని దరిద్రపు సామాన్లు వణిస్తూ, ఎదురుగుండా కంపెనీ భవనంలోని ఖరీదైన వస్తువుల విశ్వర్యాన్ని సూచిస్తూ ఎంతసేపైనా ఈ రచనని నాగించవచ్చు. సందులోసహా సౌందర్యాన్ని రకరకాల ఉపమానాలతో ప్రశంసించవచ్చు. అయినా ఈకథ ఎక్కడ ప్రారంభమయిందో అక్కడే ఉంటుంది.

ఎప్పటికైనా ఆ బిచ్చగాడు కుంటివాడు కుర్రవాడు తలయెత్తి చూసి తలుపుకివేసిన తాళంకప్ప ఇచ్చే సందేశాన్ని అర్థంచేసుకోగలిగితే, అయ్యా అని ఆరిచిననోరు అయ్యా అని నిరాశ ప్రకటిస్తే ఆయింటిముందు నిలబడడంనల్ల లాభంలేదని ఆఖరి కతనికాళ్లకి బోధపడితే అట్లునే కథ అంతమవుతుంది.

120

129

మంచి సహచరులు కావాలంటే
విజయప్రచురాలు
చదవండి

౧. బ్రహ్మముడి

రచయిత:- శ్రీ గణపతిరాజు అచ్యుతరామరాజు.

తల చించుకున్నా విడనిముడి బ్రహ్మముడి
కన్యాశుల్కం తరవాత ఇంతచక్కని
సాంఘికనాటకం ఇదే. రూ 1-50

౨. చరమరాత్రి

రచయిత:- శ్రీ శ్రీ.

మహాప్రస్థానం కవితలో విప్లవం తెస్తే
చరమరాత్రి కథల్లో విప్లవం సృష్టిస్తుంది.
సచిత్రమైన ఈ కథాసంపుటికి విడిగా పరిచయం అనవసరం
మీ ప్రతికోసం త్వరపడండి రూ. 1-75

సింధుబాదు కథలు

రచయిత:- శ్రీ మొసలికంటి సండీవరావు.

ప్రతివారూ చదవదగిన చక్కని కథలు
ధర రూ 0-75 మాత్రమే.

గుప్తాబదర్పు

:

విశాఖపట్టణం

Check List

Book Number	N/PROJ/161	Date	3/4/23
Front Cover	✓	Back Cover	✓
Blank Pages	a. 128, 129		
Missing Pages	no		
Prepared By	Hema	Cutting By	Hema
Scanned By	prathya	Pages	137
Quality Checking	AMRUTHA		